

Årsrapport 2008

Årsrapport 2008

SkatteFUNN

© Norges forskningsråd 2009

Norges forskningsråd
Postboks 2700 St. Hanshaugen
0131 OSLO
Telefon: 22 03 70 00
Telefaks: 22 03 70 01
bibliotek@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no/

Publikasjonen kan bestilles på
www.forskningsradet.no/publikasjoner

eller grønt nummer telefaks: 800 83 001

Trykk: Allkopi
Opplag: 500

Oslo, mai 2009

ISBN 978-82-12-02669-8 (trykksak)
ISBN 978-82-12-02670-4 (pdf)

Forord

Norge er - i likhet med de aller fleste land i verden - inne i en tid hvor det trengs målrettet satsing på fornyelse og innovasjon. Dels for å møte verdens utfordringer med hensyn til energi, klima og miljø, men også fordi befolkningsstrukturen er i kraftig endring i de aller fleste land. Disse utfordringene er krevende, men med riktig bruk av menneskelige ressurser og utvikling av ny teknologi kan mange svar finnes og gode løsninger utvikles.

Forskning og utvikling er fundamentet for et fremtidsrettet næringsliv, både for å trygge arbeidsplasser og å bidra til verdiskaping i hele landet. I denne sammenhengen er det viktig for bedriftene å ha tilgang på ideer, fagpersoner og penger. Ideene og rekruttering av nødvendig kompetanse må bedriftene selv stå ansvarlige for. Det offentlige – herunder Forskningsrådet - kan imidlertid bidra med tilgang til kompetanse og finansiering gjennom ulike programmer og ordninger.

SkatteFUNN-ordningen har de siste årene befestet sin stilling som ett av de viktigste virkemidler for å stimulere til mer FoU-aktivitet i norske bedrifter. Ordningen har siden 2004 vært gjennom en grundig evaluering, utført av Statistisk Sentralbyrå (SSB) i samarbeid med Nordlandsforskning. Sluttrapporten fra evalueringen ble lagt frem tidlig i 2008 og viser at ordningen virker etter hensikten. Dette har også ført til at dagens regjering har besluttet å videreføre ordningen.

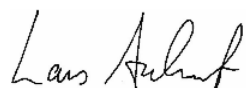
Gjennom SkatteFUNN har Forskningsrådet fått svært god innsikt i hva som faktisk foregår i små og store bedrifter – rundt om i landets fylker, kommuner og innenfor alle bransjer. Noe av utfordringen er å bruke denne innsikten til å utvikle og komplettere de offentlige virkemidler slik at disse kommer både privat næringsliv og offentlig virksomhet til gode.

Samtidig vil vi fortsette arbeidet med å videreutvikle SkatteFUNN-ordningen og sammen med de involverte departementer og Innovasjon Norge søke etter forbedringer som bidrar til ytterligere økning av bedriftenes engasjement innen forskning, utvikling og innovasjon.

Fremtidens velferdssamfunn avhenger av et nyskapende næringsliv. Tilgang på privat eller offentlig kapital er avgjørende for at nye ideer skal kunne testes ut. Enkle, ubyråkratiske støtteordninger – slik som SkatteFUNN er et godt eksempel på – bidrar til at flere tør satse, og sjansen for å lykkes i et tøffere og internasjonalt marked økes.

Oslo, 13.05.09

Norges forskningsråd

Lars Espen Aukrust
Direktør Divisjon for innovasjon

Ragnhild Rønneberg
Avdelingsdirektør SkatteFUNN,
VRI og Entreprenørskap

Innhold

1	SkatteFUNN-ordningen	5
2	Sammendrag	6
3	Resultater.....	8
3.1	Søknadsmengde og budsjetterte fradrag	8
3.2	Fylkesvis fordeling av prosjekter	10
3.3	Sektorer	12
3.3.1	IKT	13
3.3.2	Marin - Sjømat og Havbruk	16
3.3.3	Petroleum/Olje og gass.....	19
3.3.4	Helse.....	22
3.3.5	Maritim.....	24
3.3.6	Kraft/energi	26
3.3.7	Jordbruk/Mat	28
3.3.8	Verdikjede bygg, anlegg og eiendom (BAE).....	30
3.3.9	Miljø	32
3.3.10	Metall	34
3.3.11	Transport	36
3.3.12	Administrasjon	37
3.3.13	Kultur/Underholdning	39
3.3.14	Skog/Tre	40
3.3.15	Reiseliv/Turisme	42
3.3.16	Annet	45
3.4	Bransjefordeling og næringer.....	48
3.4.1	Generelt	48
3.5	Tjenesteyting	50
3.6	Teknologiområder	52
3.6.1	Informasjons- og Kommunikasjonsteknologi (IKT).....	52
3.6.2	Bioteknologi	57
3.7	Bedriftsstørrelse og form.....	60
3.7.1	Prosjektfordeling på bedriftsstørrelse.....	60
3.7.2	Organisasjonsform	60
3.7.3	Foretak med kvinnelig daglig leder / prosjektleder.....	61
3.8	FoU-institusjonene	62
3.8.1	Teknisk-industrielle institutter	63
3.8.2	Universitetene.....	64
3.8.3	Høgskolene.....	64

3.9	Forskning eller utvikling	65
3.10	Internasjonalt samarbeid	66
4	Likningsoppgjøret for 2006-prosjektene	66
5	Administrative forhold	67
5.1	Sekretariatet.....	67
5.2	Administrasjonskostnader	67
5.3	Samarbeidet med Innovasjon Norge	67
5.4	Samarbeidet med Skattedirektoratet.....	68
5.5	Ulønnet egeninnsats	69
5.6	SkatteFUNNs klageutvalg.....	70
5.7	SkatteFUNNs IT-applikasjon.....	70
6	Rettsaker i forbindelse med SkatteFUNN	71
7	Markedsføring og kommunikasjon	74
7.1	Arrangementer.....	74
7.2	Norsk Designråd.....	74
7.3	Regionale representanter og Innovasjon Norge	75
7.4	SkatteFUNN i mediebildet	75
8	Bedriftsanalyser.....	76
8.1	FoU-personalet i SkatteFUNN-bedriftene	76
8.2	Nye og gamle bedrifter i 2008.....	76
8.3	Bedrifter både i SkatteFUNN og VRI.....	77
8.4	Bedriftsundersøkelse	77
9	Vedlegg	80
9.1	Sektorfordeling – aktive prosjekter i 2008.....	80
9.2	Bransjer – fylkesvis oversikt.....	81
9.2.1	Akershus.....	81
9.2.2	Aust-Agder	83
9.2.3	Buskerud.....	84
9.2.4	Finnmark	86
9.2.5	Hedmark	87
9.2.6	Hordaland	89
9.2.7	Møre og Romsdal	91
9.2.8	Nordland.....	93
9.2.9	Nord-Trøndelag.....	95
9.2.10	Oppland	97
9.2.11	Oslo	99
9.2.12	Rogaland.....	101
9.2.13	Sogn og Fjordane	103
9.2.14	Sør-Trøndelag.....	105

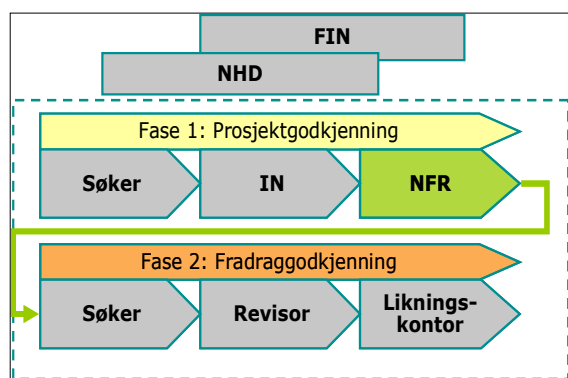
9.2.15	Telemark.....	107
9.2.16	Troms	109
9.2.17	Vest-Agder	111
9.2.18	Vestfold	113
9.2.19	Østfold.....	115
9.3	Foretak med kvinnelig daglig leder.....	117
9.4	Personalet i SkatteFUNN-bedriftene.....	118

I SkatteFUNN-ordningen

Formålet med SkatteFUNN er å stimulere næringslivets egen FoU-innsats. Ordningen gjelder for alle foretak som driver næringsvirksomhet og er skattepliktige i Norge.

Skattefradrag for næringslivets kostnader til forskning og utvikling (SkatteFUNN) ble innført for små og mellomstore foretak fra 1. januar 2002, og ble utvidet til å gjelde alle foretak fra 1. januar 2003. SkatteFUNN er et regelstyrt virkemiddel, jfr. Innst. S. nr. 325 (2000-2001) og Ot.prp. nr. 1 (2001-2002) Skatte- og avgiftsopplegget 2002 - lovendringer.

Ordningen fungerer på bedriftenes egne premisser – det vil si de velger selv hva de vil forske på eller utvikle av tjenester, produkter eller prosesser. Skattefradragets størrelse beregnes og avgrenses etter nærmere regler i skatteloven § 16-40 med tilhørende forskrift. Alle prosjekter som tilfredsstiller kravene i henhold til lov og forskrift, gir rett til skattefradrag etter gitte kriterier. Ordningen fungerer som et teknologi- og bransjenøytralt virkemiddel og har samme betingelser i hele landet.

Innholdet i prosjektene må være godkjent av Norges forskningsråd. Videre er det et vilkår at kostnadene som medtas i beregningsgrunnlaget for støtte, tilhører prosjektet og at prosjektregnskapet er attestert av revisor.

Ligningsmyndighetene kontrollerer oppgitte kostnader og beregner skattefradragets størrelse. Dersom skattefradraget er høyere enn skatteytters utlignede skatt, blir det overskytende beløpet utbetalt i forbindelse med skatteoppgjøret.

Ordningen er administrativt underlagt Nærings- og handelsdepartementet og driftes av Forskningsrådet i samarbeid med Innovasjon Norge og Skatteetaten. Finansdepartementet har det overordnede ansvar for ordningen gjennom fastsetting av retningslinjer og forskrifter.

Med unntak av endringen som ble innført i 2003 (se over) har SkatteFUNN vært uendret med hensyn til rammebetingelser (lover og forskrifter) siden oppstart til og frem til 2007 da det ble innført en maksimal timesats (500 kroner) og et maksimal timeantall 1850 timer pr år pr person i FoU-prosjektet.

Dette har virket ugunstig for enkelte foretak og både Forskningsrådet, Finansdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet har mottatt kritikk for dette – uten at noen reversering av disse forhold har blitt gjort.

SkatteFUNN er ett av flere virkemidler for å fremme FoU i næringslivet. Ordningen treffer svært godt små og mellomstore foretak. Større foretak benytter også ordningen, men disse har ikke samme insitament til å bruke den på grunn av begrensningen som ligger i maksimal støttebeløp (henholdsvis 4 og 8 millioner kroner pr år) – hvilket ofte blir for lavt for de store bedriftenes prosjekter.

2 Sammendrag

Året 2008 startet med Statistisk Sentralbyrås (SSB) fremleggelse av sluttrapport fra evalueringen av SkatteFUNN. I perioden 2004 til desember 2007 levde vi i spenning med hensyn til hva de endelige resultatene ville fortelle om ordningen. Vi ble svært fornøyd; ikke bare konkluderte SSB med at SkatteFUNN-ordningen er godt kjent i næringslivet, men evalueringen viste også at ordningen fungerer etter hensikten.

Forskningsrådets erfaring er at:

- SkatteFUNN er et godt og viktig supplement til andre virkemidler, både i Forskningsrådet og i Innovasjon Norge, rettet mot næringslivet.
- Ordningen benyttes av alle typer foretak – store som små – forskningstunge som forskningssvake.
- SkatteFUNN har mobilisert flere bedrifter som i begrenset grad har drevet forskning tidligere.
- Forskningsrådet har via SkatteFUNN nådd ut til en stor og ny brukergruppe av FoU, særlig SMB.
- SkatteFUNN har stimulert og utløst økte investeringer i FoU, og avkastningen av denne er positiv i store deler av næringslivet.
- SkatteFUNN synes godt tilpasset bedriftenes egne strategier og prioriteringer, ved at de selv fatter beslutning om hvilke prosjekter som skal iverksettes
- Ordningen har et bredt geografisk nedslag og favner de aller fleste bransjer.

For perioden 2002 til og med 2008 foreligger det 22 115 søknader hvorav 16 160 har fått godkjenning. Disse godkjente prosjektene tilhører 7 565 unike bedrifter.

I 2008 kom det inn **2 071 nye søknader** hvorav 1 573 ble godkjent og 245 direkte avslått, resten ble trukket. De nye godkjente prosjektene har et kostnadsbudsjett på til sammen 3,5 milliarder kroner og et budsjettert skattefradrag på ca. 590 millioner kroner for 2008. Disse prosjektene kommer i tillegg til de som fra tidligere år har fått godkjenning for 2008.

Totalt i 2008 er det **3 527 aktive prosjekter**. Disse har budsjetterte kostnader i 2008 på til sammen ca. 8,3 milliarder kroner og et samlet budsjettert **skattefradrag på ca. 1,4 milliarder kroner** (likt med 2007-porteføljen). Prosjektporteføljen for 2008 fordeler seg på 2 746 ulike bedrifter, av disse er det 484 som ikke har benyttet SkatteFUNN tidligere. Les mer om nye og gamle bedrifter i SkatteFUNN i [kapittel 8.2](#).

Det er 829 prosjekter fra ”returning customers”, det vil si bedrifter som var i porteføljen i perioden 2002-2007 og som kom med nye søknader i 2008. Flest av disse finner vi innen sektoren IKT, Marin/Sjømat og Petroleum/Olje og gass.

De siste årene har det vært nedgang i antall nye søknader, men i 2008 mottok vi like mange søknader som året forut, og med en høyere godkjenningsrate.

Den gjennomsnittlige prosjektstørrelsen ligger på 2,35 millioner kroner – en økning fra 2,2 millioner i 2007. Gjennomsnittlig beregnet skattefradrag i 2008 er på 393 000 kroner (373 000 i 2007).

I 2008 ble det gitt **avslag** på 245 søknader (308 i 2007). Dette utgjør 12% av totalt antall nye søknader i 2008, og er en reduksjon på 2,0 prosentpoeng fra 2007. Lavest avslag (6,7%)

finnes innen sektor Reiseliv. Høyest avslag (19,4%) finner man innen sektor Annet.

Sektorene med flest prosjekter er IKT, Marin/Sjømat og Petroleum/Olje og gass.

Bransjene som dominerer SkatteFUNNs samlede portefølje er IKT, Marin/Sjømat og Forskning/Utvikling.

Teknologiområdene som har flest prosjekter er Informasjonsteknologi, Vareproduksjon og Avanserte materialer/kjemikalier. Deretter følger Elektronikk/data/kommunikasjon, Bioteknologi, Foredling og Tjenesteyting.

Fylkene Oslo, Akershus og Rogaland toppe listen over antall nye godkjente søknader for 2008, mens Finnmark, Aust-Agder og Sogn og Fjordane hadde færre nye søknader. Totalt flest aktive prosjekter i 2008 finner vi i Oslo, Rogaland og Hordaland.

Medieinteressen for SkatteFUNN er fremdeles stor, noe som er viktig for å markedsføre ordningen overfor stadig nye foretak. Ordningen er beskrevet og diskutert med flere oppslag ukentlig i både nasjonale og lokale medier. I det store og hele fremstilles ordningen som enkel og ubyråkratisk for brukeren, og et nyttig virkemiddel for å øke FoU i bedriftene. Mange av sluttrapportene fra prosjektene understøtter at resultatene av støtten via SkatteFUNN er verdifull og står helt sentralt i bedriftens innovasjons- og FoU-arbeid.

Forskningsrådet har hatt et godt samarbeid med Innovasjon Norge i behandlingen av prosjektsøknader. I tillegg har vi videreført det gode samarbeidet med Norsk Designråd, og kunnskapen om designdrevet innovasjon er svært viktig for bedre å forstå nåtidens FoU- og innovasjonsprosesser – ikke minst innenfor tjenestebaserte næringer.

Skatteincentivordninger er mer vanlig i OECD-landene nå enn tidligere. Følgelig er det politisk interesse for SkatteFUNN også **internasjonalt**, blant annet har evalueringen av SkatteFUNN fått oppmerksomhet. SkatteFUNN-ledelsen har deltatt på internasjonale workshops omkring støtteincentiver og delt og høstet erfaringer med andre land.

3 Resultater

I årets rapport presenteres data knyttet til nye søknader i 2008 sammenliknet med 2007 (der hvor det er mulig), og den totale portefølje for 2008 (det vil si alle løpende/aktive prosjekter i 2008). Det benyttes begreper som:

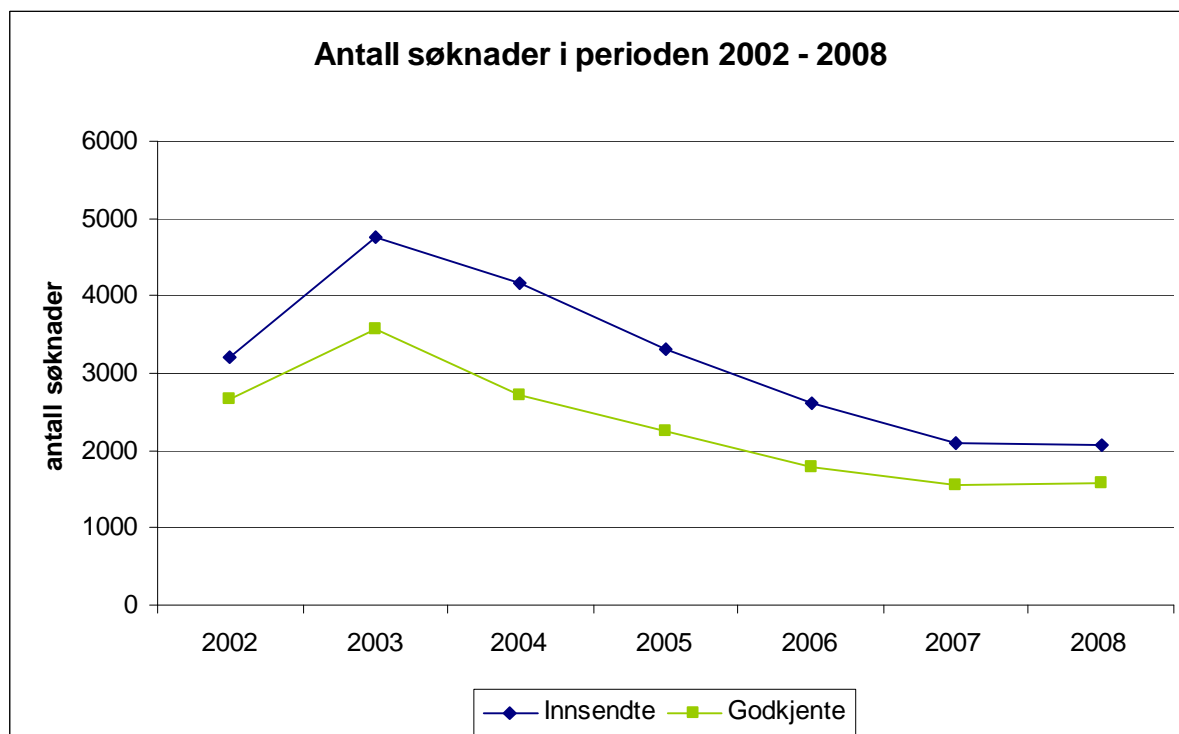
- * *nye søknader* benyttes for søknader innkommet i 2008 (hhv. i 2007)
- * *aktive prosjekter* (i 2008) utgjøres av nye godkjente i 2008 sammen med prosjekter som fra før har godkjenning for samme år.

Dersom ikke annet er nevnt, er *prosjektkostnader* og *skattefradrag* basert på de *budsjetterte* tall i søknaden og kun knyttet til *godkjente søknader*.

I årets rapport har vi lagt vekt på presentasjon av data både på overordnet nivå (totalt antall prosjekter, kostnadsvolum og skattefradrag) og på underordnet nivå (fylkesfordeling, bransjer, tematiske områder og sektorinndeling).

3.1 Søknadsmengde og budsjetterte fradrag

Søknadstilfanget har siden 2003 gått ned for hvert år, men gjør en utflating i 2008. Av de 2 071 nye søknadene som kom inn i 2008 ble 1549 godkjent og 245 fikk direkte avslag. De resterende ble returnert til søker og deretter trukket av enten søker selv eller av saksbehandler (i de tilfeller hvor søknaden ikke ble innsendt på nytt).

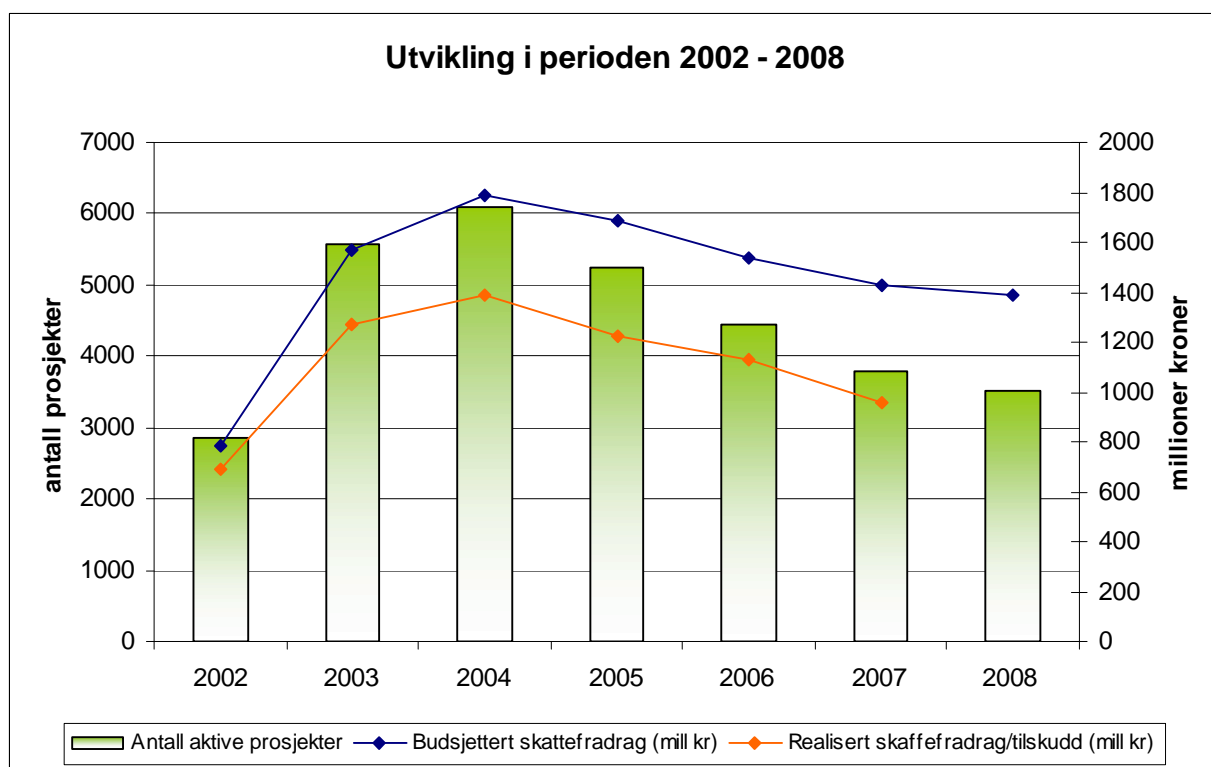

Sammenliknet med tidligere år var det en økt tilstrømning til SkatteFUNN fra oktober og ut året. Dette antas å ha sammenheng med finanskrisen. Bedriftene sender inn søknader til tross

for at innsending av søknader etter 1. september ikke har garanti for at søknaden blir behandlet og fradrag gjort gjeldende for inneværende år.

De nye godkjente søknadene i 2008 har en samlet prosjektkostnad for dette året på ca. 3,5 milliarder kroner (opp fra 3,2 milliarder i 2007) og et budsjettert skattefradrag på 589 millioner kroner (opp fra 560 millioner i 2007).

Totalt i 2008 er det 3 527 aktive prosjekter med en samlet prosjektkostnad på vel 8,3 milliarder kroner og et budsjettert skattefradrag på i underkant av 1,4 milliarder kroner. I 2007 var det 3735 aktive prosjekter til en total kostnad på ca. 8,5 milliarder kroner og et budsjettert skattefradrag på ca. 1,4 milliarder kroner. For 2007 kom det til utbetaling ca. 950 millioner kroner. Det er ca. 40% lavere enn budsjettert, og antas å ha sammenheng med at det fra og med regnskapsåret 2007 ble innført en øvre timesats og maksimalt antall timer i året. Prosjekter som var godkjent før 2007 (men gjeldende for 2007), hadde ikke tatt høyde for en slik justering midt i prosjektperioden.

Det gjennomsnittlige prosjektvolumet for godkjente prosjekter i 2008 er på ca. 2,35 millioner kroner (opp fra 2,2 millioner kroner i 2007).

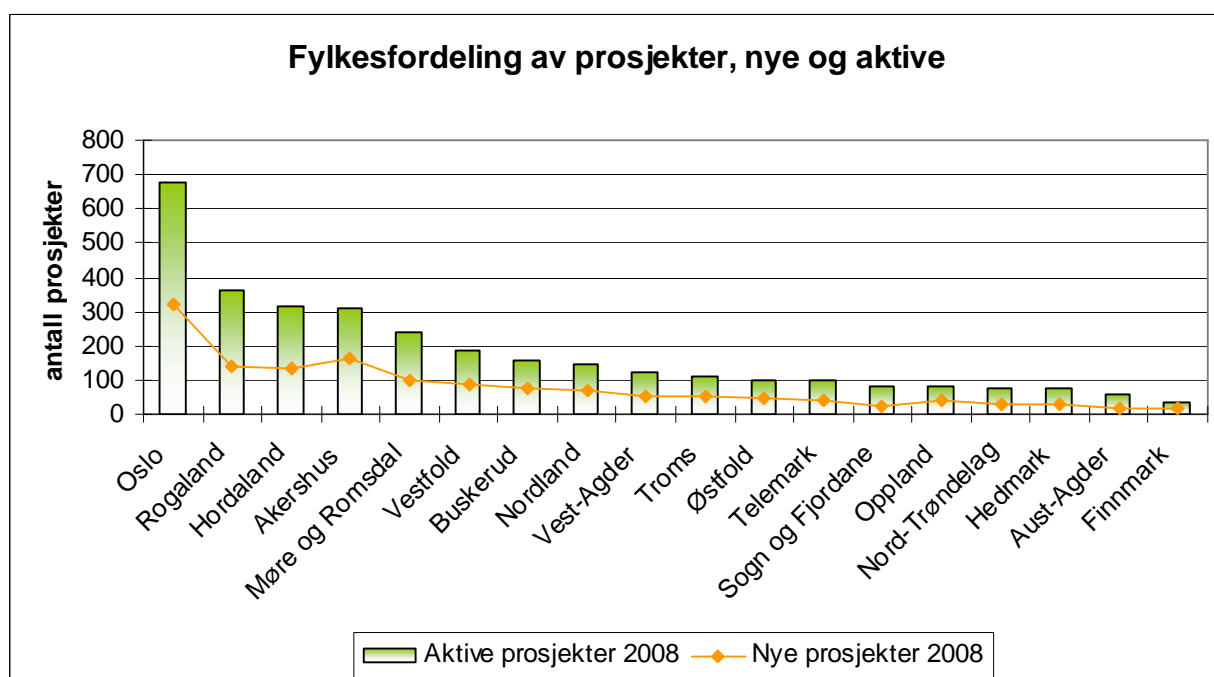
Ser man på totale prosjektkostnader over 3 år av de nye godkjente prosjektene i 2008 så har de en sum på ca. 8,3 milliarder kroner, og et gjennomsnitt på 5,3 millioner kroner (opp fra 5 millioner i 2007).

Det er ved årsskiftet 2008/2009 1 642 prosjekter som har godkjenning for 2009, med en kostnadssum på ca. 4,3 milliarder kroner og et budsjettert skattefradrag på ca. 700 millioner kroner for 2009. I forbindelse med søknader om forlengelse, som behandles ut over våren, vil disse tallene øke.

Tilsvarende tall ved årsskiftet 2007/2008 var ca. 1 600 prosjekter med godkjenning for 2008, med en kostnadssum på ca. 4,1 milliarder kroner og et budsjettert skattefradrag på ca. 670 millioner kroner.

3.2 Fylkesvis fordeling av prosjekter

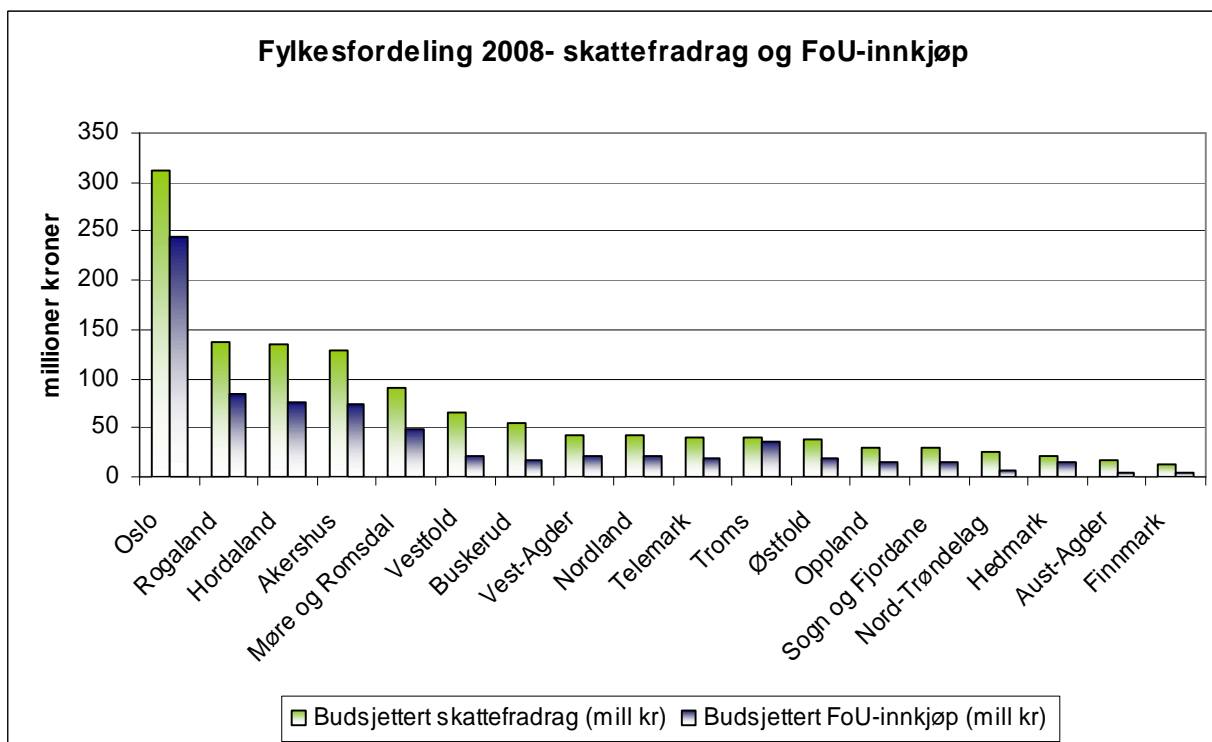
Det har vært en liten økning i antall godkjente søknader, fra 1 519 i 2007 til 1 551 i 2008. Dette til tross for at det kom inn færre søknader totalt i 2008 enn det foregående året. I de fleste fylker har det vært en nedgang i antall søknader fra 2007 til 2008. Fylkene som har flest antall aktive prosjekter i 2008 er Oslo (677 prosjekter), Rogaland (360) og Hordaland (315). Dernest kommer Akershus (312) og Sør-Trøndelag (299). I likhet med tidligere år er det færrest prosjekter i Finnmark (37), Aust-Agder (57) og Hedmark (74). Når det gjelder antall nye prosjekter i 2008 er det Oslo (322) og Akershus (163) som topper listen, mens Finnmark og Aust-Agder bidrar med 15 nye prosjekter hver.

SkatteFUNN er representert i alle landets 19 fylker. Av landets 430 kommuner er bedrifter som benytter SkatteFUNN representert i 390 kommuner (90%). Antall prosjekter målt i forhold til innbyggertall viser at Oslo, Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal har flest. Dette samsvarer godt også med antall prosjekter i forhold til foretak, hvor Sør-Trøndelag, Oslo og Rogaland har flest.

I 2008 var det en fremgang i antall godkjente prosjekter i henholdsvis Akershus (28 % oppgang), Buskerud (27 %) og Oslo (26 %), mens det var en markant tilbakegang i Sogn og Fjordane (- 54 %), Aust-Agder (- 41 %) og Finnmark (- 32 %).

Av de 3 527 aktive SkatteFUNN-prosjektene i 2008 kommer 1 936 prosjekter (55 %) fra en av landets storbyregioner (Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim eller Tromsø). Kostnadsbudsjett for disse prosjektene er 5,2 milliarder kroner med tilhørende budsjettert skattefradrag på 829 millioner kroner.

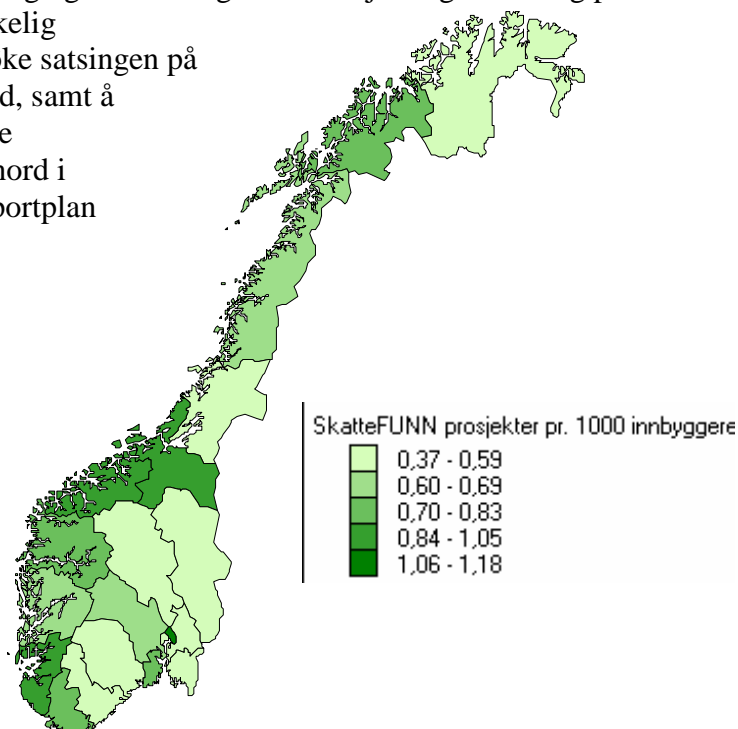

Nord-Norge (Nordland, Troms og Finnmark) har til sammen 135 nye godkjente prosjekter i 2008, og majoriteten av disse er innen Marin/Sjømat (46 prosjekter), Miljø (16) og IKT (16). Det totale budsjettet for prosjektene i Nord-Norge er på ca. 5,2 milliarder kroner, og de har et budsjettert skattefradrag på 294 millioner kroner.

SkatteFUNNs prosjektportefølje i Nord-Norge svarer godt til deler av Regjeringens Nordområdesatsing; Blant Regjeringens satsingsområder er økt innsats på bioprospektering og forskning på marine arter, å styrke kartlegging, overvåking og forskning på klimaendringer og miljøgifter samt kartlegging og overvåking av havmiljøet og forskning på hvordan økosystemene påvirkes av menneskelig virksomhet. I tillegg ønsker Regjeringen å øke satsingen på dialog og kultursamarbeid med naboer i nord, samt å gjennomføre en bred analyse av eksisterende transportinfrastruktur og utviklingsbehov i nord i tilknytning til arbeidet med Nasjonal Transportplan 2010-2019.

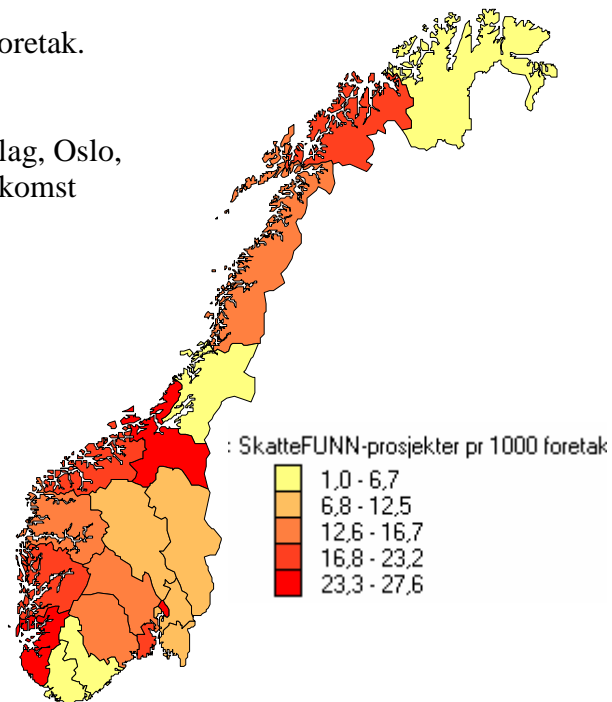
Antall SkatteFUNN-prosjekter pr. 1000 innbyggere. (Kartmodell: SSB).

I forhold til **innbyggertallet** har Oslo, Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal størst forekomst av aktive prosjekter i 2008. Lavest ligger Østfold, Hedmark, Oppland og Finnmark.

Antall Skatte-FUNN-prosjekter pr. 1000 foretak.
(Kartmodell: SSB).

I forhold til antall **foretak** har Sør-Trøndelag, Oslo, Møre og Romsdal og Rogaland størst forekomst av aktive prosjekter i 2008. Lavest ligger Finnmark, Aust-Agder, Nord-Trøndelag og Vest-Agder.

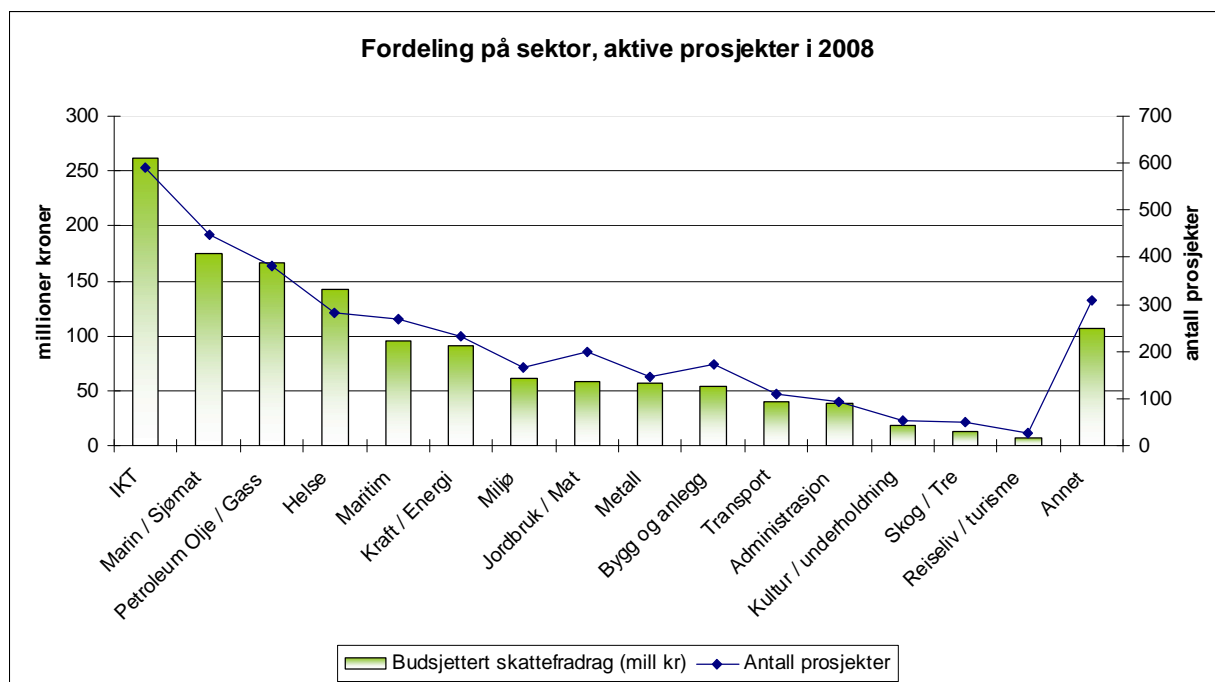

3.3 Sektorer

Databasen er kategorisert i følgende **16 sektorer**: Petroleum/Olje og gass, Maritim, Marin/Sjømat, Metall, Kraft/Energi, Miljø, Skog/Tre, Jordbruk/Mat, Reiseliv/Turisme, IKT, Bygg/Anlegg, Kultur/Underholdning, Administrasjon, Transport, Helse og Annet. Se fordeling i [Vedlegg 9.1](#).

Av nye prosjektene i 2008 kommer flest fra sektorene IKT (312 nye), Marin/Sjømat (168), Petroleum/Olje og gass (154), Maritim (134) og Helse (104 nye prosjekter). Henholdsvis 53% og 52% av prosjektene innen Helse og Marin/Sjømat er definert som Forskningsprosjekter, mens vi på den annen side (ikke overraskende) kun finner Utviklingsprosjekter innen sektorene Administrasjon, Kultur/Underholdning og Reiseliv/Turisme. Dette undrestreker de utfordringer disse tre sektorene har med hensyn til innovasjon og FoU som del av sin strategiutvikling. Prosjektene er både få, små og fremstår som relativt lite ambisiøse. Les mer om Forskning eller Utvikling i [kapittel 3.9](#).

Sektorene med størst prosentvis økning fra 2007 til 2008 er Maritim med 28% (39 prosjekter), Kultur/Underholdning med 22% (5 prosjekter), Miljø med 20% (18 prosjekter) og Transport med 16% økning (8 prosjekter).

Sektorene med størst prosentvis økning av antall godkjente prosjekter fra 2007 til 2008 er Maritim med 28% (30 flere prosjekter), og deretter Skog/Tre med 25% (4 prosjekter), Transport med 21% (8 prosjekter) og Helse med 20% økning (17 prosjekter).

Sektorene med størst prosentvis nedgang i antall godkjente prosjekter fra 2007 til 2008 er Reiseliv/Turisme med -53% (-9 prosjekter). Deretter følger sektorene Marin/Sjømat med nedgang på -19% (-37 prosjekter), Petroleum -16% (-29 prosjekter), og Kraft/Energi og Kultur/Underholdning med nedgang på -5% hver (henholdsvis -5 og -1 færre prosjekter).

Datamaterialet viser at det ikke er noen sammenheng mellom antall innsendte og antall godkjente søknader. Ser vi på sektorene med færrest søknader ses følgende: sektoren Reiseliv/Turisme fikk 15 nye søknader i 2008 hvorav 8 (53%) av dem ble godkjent. For sektoren Kultur/Underholdning inkom 28 søknader hvorav 20 ble godkjent - dermed en godkjeningsprosent på 65%. Forskjellen i 'antall godkjente' mellom de sektorene som sendte inn færrest søknader ser vi her er lav, 53% mot 65%.

Ser man derimot på sektoren Jordbruk/Mat hvor det var innsendt 105 søknader hvorav 86 ble godkjent, ble godkjeningsprosenten på nesten 82%. Sektoren Bygg/Anlegg var også på nivå med sektoren Jordbruk/Mat i antall innsendte søknader (113), men fikk kun 76 godkjent og dermed en godkjeningsprosent på 65%. Her ser man at det ikke er sammenheng mellom antall søknader og antall godkjenninger, (82% mot 65%) – verken for de små sektorene eller de store.

I det følgende er hver sektor behandlet for seg, og gir et komplett bilde av hva sektoren består av samt hvordan området har utviklet seg i forhold til tidligere år.

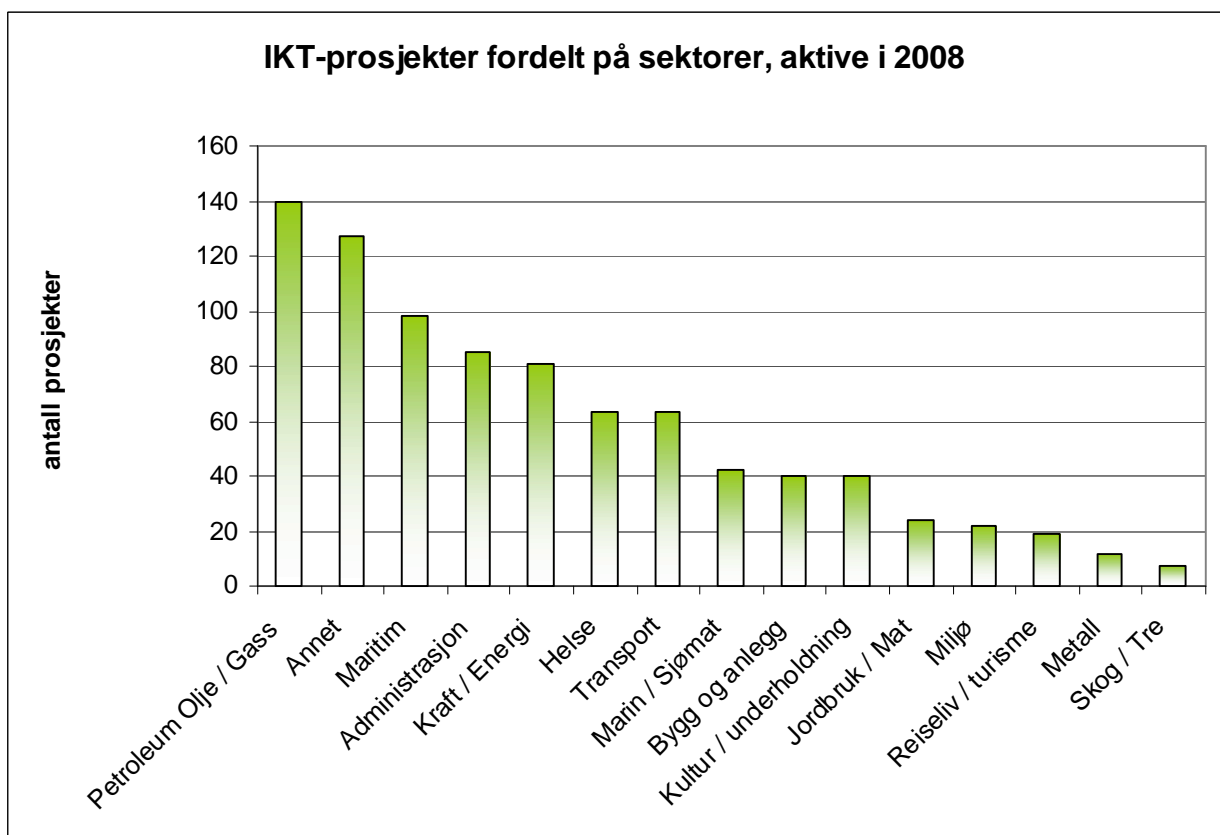
3.3.1 IKT

Av totalt 3 527 aktive prosjekter i 2008 var 666 innenfor sektor IKT og 783 innenfor andre sektorer, men som betraktes som IKT-relaterte prosjekter. Totalt var det således 1 449 IKT- og IKT- relaterte prosjekter i 2008, som utgjør ca. 41% av den totale SkatteFUNN-

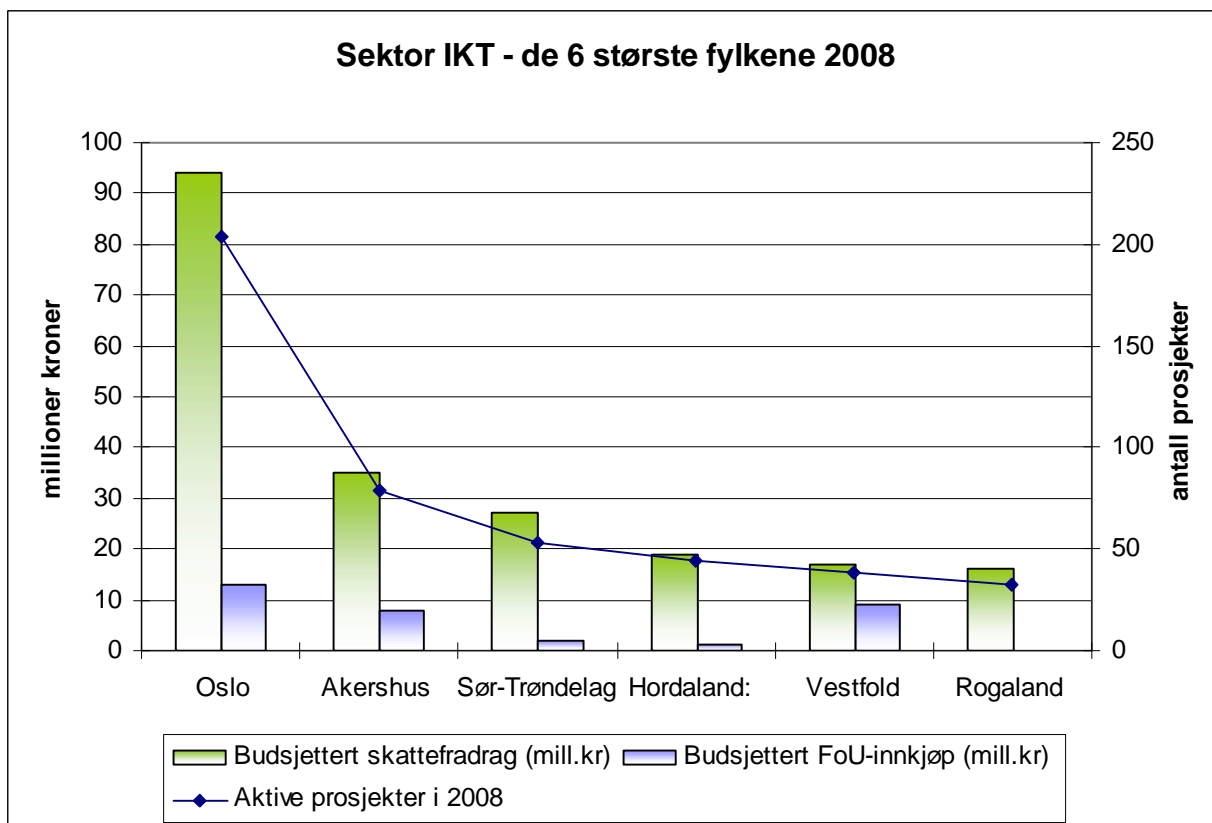

porteføljen. Av de 666 aktive prosjektene innen sektor IKT var 312 nye prosjekter i 2008. Dette tilsvarer en økning på 16 prosentpoeng fra 2007. (Til sammenligning var totalt antall aktive prosjekter i 2008 (3 527) 208 færre enn i 2007 (3 735 prosjekter). Totalt kostnadsbudsjett for alle aktive prosjekter registrert i sektor IKT er over 1,5 milliarder kroner i 2008, med et budsjettert skattefradrag på ca. 260 millioner kroner. Sammen med IKT-prosjekter i andre sektorer utgjør det totalt budsjetterte kostnader på 3,5 milliarder kroner, med et budsjettert skattefradrag på ca. 600 millioner kroner.

IKT er en teknologi som finnes i alle sektorer og i alle bransjer. Det totale antall IKT-relaterte prosjekter er derfor høyere enn det som fremkommer på sektor IKT alene. Under [kapittel 3.6.1](#) Informasjons- og Kommunikasjonsteknologi (IKT), blir dette nærmere beskrevet som et teknologiområde.

Alle fylker har prosjekter tilhørende sektor IKT, men Oslo skiller seg kraftig ut med hensyn til antall (204) og budsjettert skattefradrag (94 millioner kroner). Budsjettert kostnadsbudsjett for IKT-prosjektene i Oslo er på ca. 578 millioner kroner.

De fem neste fylkene med flest IKT-prosjekter er Akershus, Sør-Trøndelag, Hordaland, Vestfold og Rogaland. Av disse ser man at både i Hordaland og Rogaland er det lite eller ingen innkjøp av eksterne FoU-tjenester, mens Vestfold scorer høyt med budsjettert FoU-innkjøp på 9 millioner kroner i forhold til antall prosjekter (38).

Antall godkjente IKT-prosjekter som er definert som Forskning er redusert fra 19% i 2007 til 6% i 2008. SkatteFUNN har gitt støtte til prosjekter som allerede ble godkjente fra andre programmer i Forskningsrådet, det vil si 14 prosjekter fra VERDIKT og 1 fra IT-FUNK og 1 IKT-IP. I tillegg kom en økning på 20% av antall nyetablert bedrifter, som brukte SkatteFUNN samme år som oppstarten. Gjennomsnittlig prosjektvarighet i sektor IKT er 2 år.

Nær 72% av prosjektene i sektor IKT er relatert til informasjons-teknologi, data-teknologi og/eller annen informasjons-teknologi, og 85 prosjekter (15%) er relatert til telekommunikasjon. Resultatene fra prosjekter innen telekommunikasjon, eksempelvis satellitt-kommunikasjon, er viktig da de vil være en bærer av internett protokoll (IP)-baserte bredbåndstjenester og IP-teknologi generelt.

SkatteFUNN-prosjekt innen sektor IKT: Satellitt-kommunikasjon

Prosjektet Adaptive System for Image Communications over Global Networks (ASIGN) fra AnsuR Technologies AS har utviklet en komplett bærbar flerbruker infrastruktur for GSM/UMTS/WiFi via satellitt. Prosjektets hovedmål er å utvikle effektiv og intelligent lokasjonsbasert global bildekommunikasjon over båndbreddebegrensede kanaler. Bilder med tilhørende data, som f.eks. lyd og GPS informasjon skal kunne hentes inn fra ASIGN enheter ute i verden til en sentral, der de kan tolkes og prosesseres. Deretter skal de effektivt kunne sendes ut til brukere som har nytte av dem. På den måten kan ASIGN f.eks. bidra til å koordinere større operasjoner eller overvåke områder. Overvåkningsaspektet kan knyttes mot miljøovervåkning både i polar områder og i regnskoger, for å nevne noe. I 2008 vant AnsuR AS DnB NORs Innovasjonskonkurranse i kategorien Kommunikasjons- og samarbeidsteknologi.

3.3.2 Marin - Sjømat og Havbruk

Sektor Marin/Sjømat omfatter prosjekter som retter seg mot fiske og fangst, havbruk, eller som benytter marine stoffer eller deler av marine stoffer, innen farmasi og helsekost, eller næringsmidler. Utstyr inklusive IKT som støtter opp under slike prosjekter, hører også inn under sektoren. I 2008 er det i alt 448 aktive prosjekter innen sektor Marin/Sjømat, en nedgang på 41 prosjekter fra 2007. De aktive marine prosjektene har i 2008 et totalbudsjett på 944 millioner kroner, og de har budsjettert med kjøp av tjenester fra godkjent FoU-institusjon i 2008 på knapt 125 millioner kroner. I de 448 prosjektene er det budsjettert med et skattefradrag på 175 millioner kroner. De aktive marine prosjektene utgjorde 12,5% av alle aktive SkatteFUNN-prosjekter i 2008, og 11,3% av de totale budsjetterte kostnadene for aktive SkatteFUNN-prosjekter for 2008.

Av de 448 aktive prosjektene innen sektor Marin/Sjømat er det i 2008 168 nye godkjente. De nye prosjektene har et totalbudsjett for 2008 på 299 millioner kroner. Bedriftene har budsjettert med et skattefradrag på nær 56 millioner kroner og planlegger innkjøp av tjenester fra godkjente FoU-institusjoner for 46 millioner kroner.

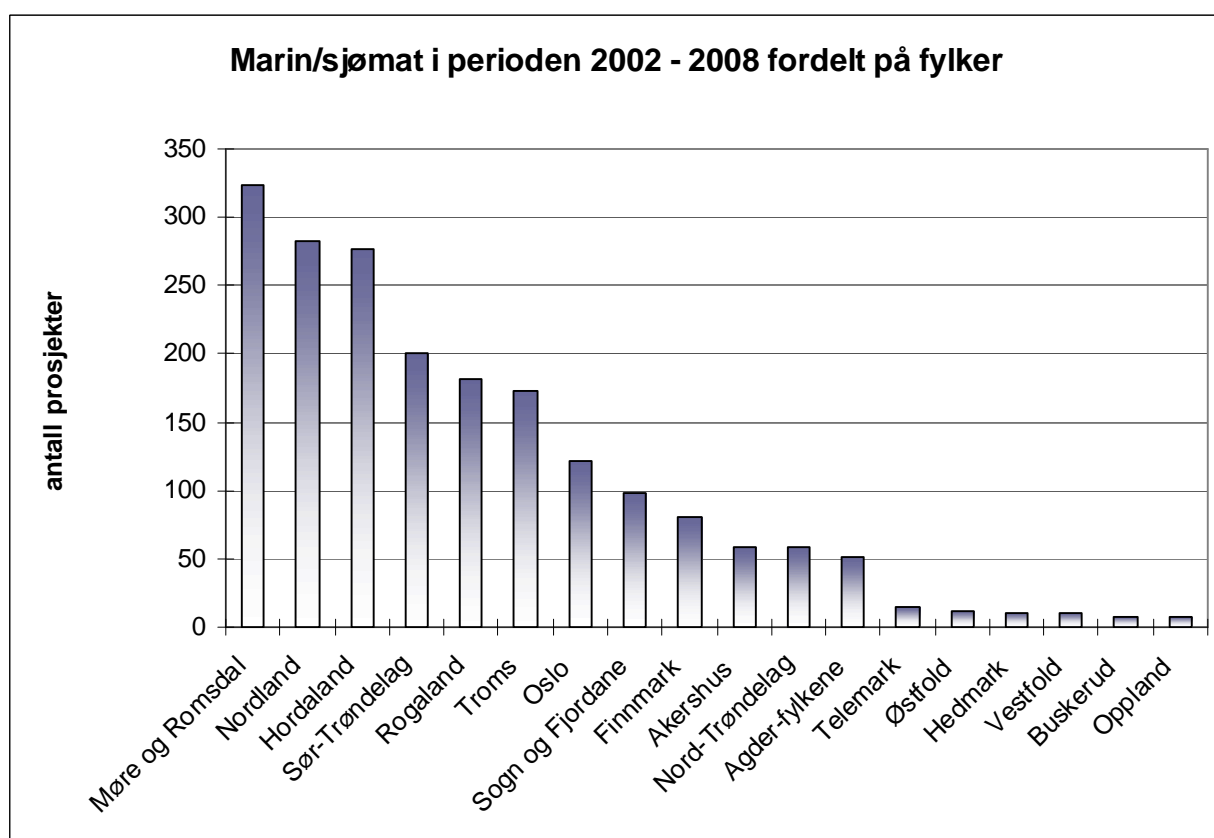
Nye marine prosjekter for 2008 har i gjennomsnitt et totalbudsjett på 1.778.000 kroner med et budsjettert skattefradrag på 334 500 kroner og hvor en kjøper planlegger å FoU-tjenester for 274.000 kroner. Tilsvarende tall for 2007 var henholdsvis 2.064.000 kroner, 384.000 kroner og 197.000 kroner. Sammenlignet med 2007 er det færre og mindre prosjekter som gir lavere skattefradrag i gjennomsnittsprosjektet. Det gledelige fra et forskningssynspunkt er imidlertid at bedriftene budsjetterer med mer kjøp av tjenester fra godkjent FoU-institusjon. Over halvparten av de nye marine prosjektene er godkjent som Forskningsprosjekt.

Geografisk spredning

I hele perioden 2002- 2008 er det i alt godkjent 1 990 prosjekter innen sektor Marin/Sjømat. Flest nye prosjekter var det i 2003 hvor hele 436 prosjekter ble godkjent. Den fylkesvise fordelingen av prosjektene i sektor Marin/Sjømat viser at Møre og Romsdal er det fylket med flest godkjente prosjekter i hele perioden. Dette fylket har hele 324 prosjekter i perioden, eller over 16% av prosjektene. De tre fylkene Møre og Romsdal, Hordaland og Nordland som alle hadde 270 prosjekter eller mer, stod for 45% av alle de godkjente marine prosjektene i perioden 2002-2008.

234 kommuner har i perioden hatt godkjente prosjekter innen sektor Marin/Sjømat. Oslo er den kommunen som har fått flest godkjente prosjekter i hele perioden, 122 prosjekter. Andre kommuner med mange prosjekter i marin sektor er: Tromsø (111 prosjekter), Bergen (100), Trondheim (81), Ålesund (66) og Stavanger (53).

I 2008 ble det godkjent i alt 168 nye prosjekter som er det laveste antall nye prosjekter i løpet av ett år. Det fylket som hadde flest godkjente prosjekter var Nordland (29). Deretter fulgte Møre og Romsdal (23), Hordaland (22) og Rogaland ((21). Sogn og Fjordane har hatt en markert nedgang i antall prosjekter i 2008. Bare 2 nye prosjekter innen sektor Marin/Sjømat er godkjent fra dette fylket i 2008. Kommuner med flest godkjente prosjekter i 2008 var Oslo (14) mens Bergen kom på andre plass (10). Figuren nedenfor viser de 1 990 marine prosjektene i perioden 2002 til 2008 fordelt på fylker.

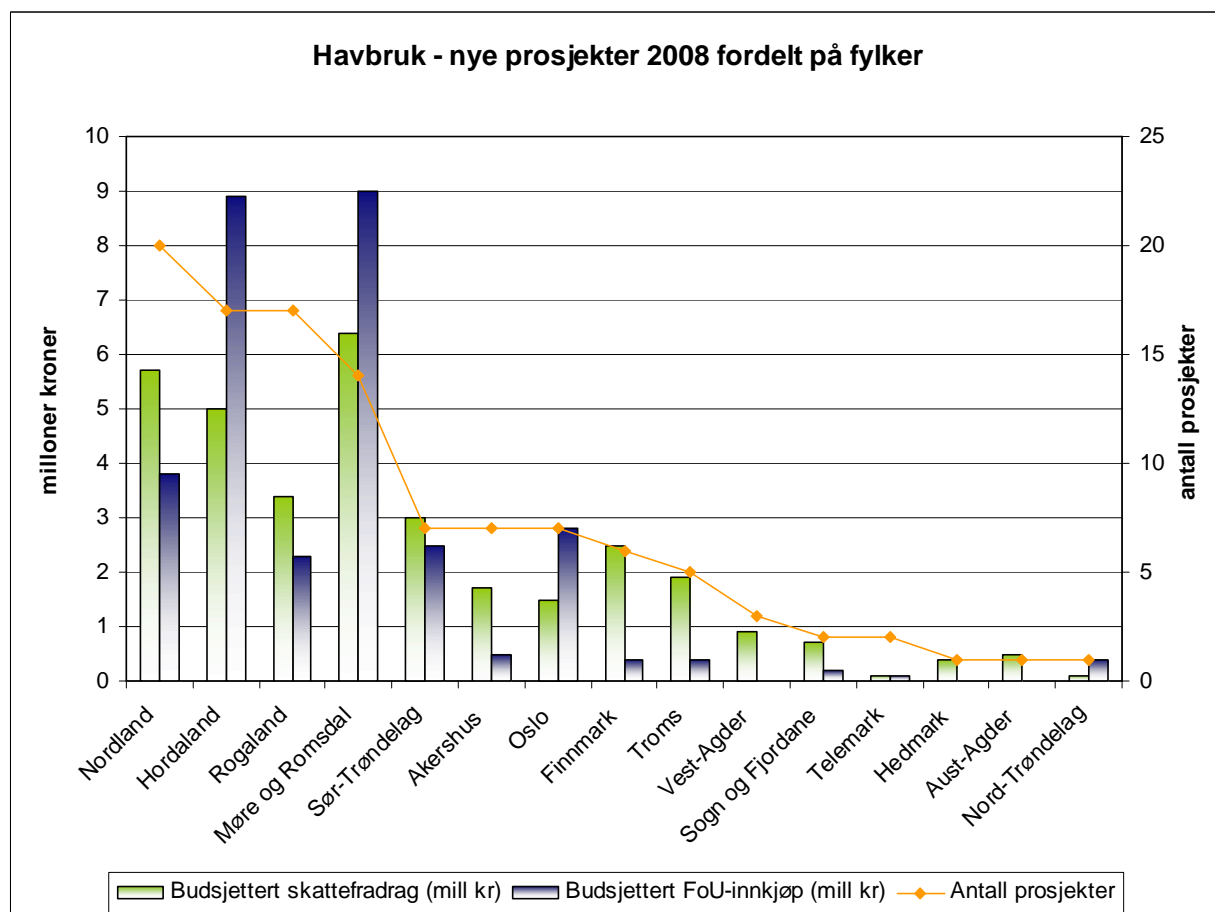
Havbruk

Det er registrert 110 nye havbruksprosjekter i 2008. Dette utgjør 65% av alle de nye marine prosjektene i 2008. De nye havbruksprosjektene har et samlet budsjett for 2008 på over 176 millioner kroner. Bedriftene har budsjettert med et skattefradrag på nær 34 millioner kroner og innkjøp av tjenester fra godkjente FoU-institusjoner på i alt 31 millioner kroner.

Et gjennomsnittlig havbruksprosjekt har et totalbudsjett for 2008 på 1,6 millioner kroner og budsjettert skattefradrag på 309.000 kroner. I gjennomsnitt planlegges kjøp av tjenester fra godkjent FoU-institusjon på 282.000 kroner for 2008.

Flest havbruksprosjekter finnes i Nordland. Her er det 20 havbruksprosjekter til en samlet årskostnad på 29 millioner kroner, og et budsjettert skattefradrag på 5,7 millioner kroner. De

20 prosjektene i Nordland planlegger kjøp av tjenester fra godkjent FoU-institusjon for i alt 3,7 millioner kroner. Hordaland og Rogaland har hver 17 godkjente nye havbruksprosjekter for 2008, mens det er 14 nye havbruksprosjekter fra Møre og Romsdal. Prosjektene fra Hordaland og ikke minst Møre og Romsdal er større i gjennomsnitt og planlegger vesentlig mer kjøp av tjenester fra godkjent FoU-institusjon. Figuren nedenfor viser de 110 nye godkjente havbruksprosjektene fordelt på fylke samt fylkesvis fordeling av budsjettert skattefradrag og budsjettert kjøp av tjenester fra godkjent FoU-institusjon.

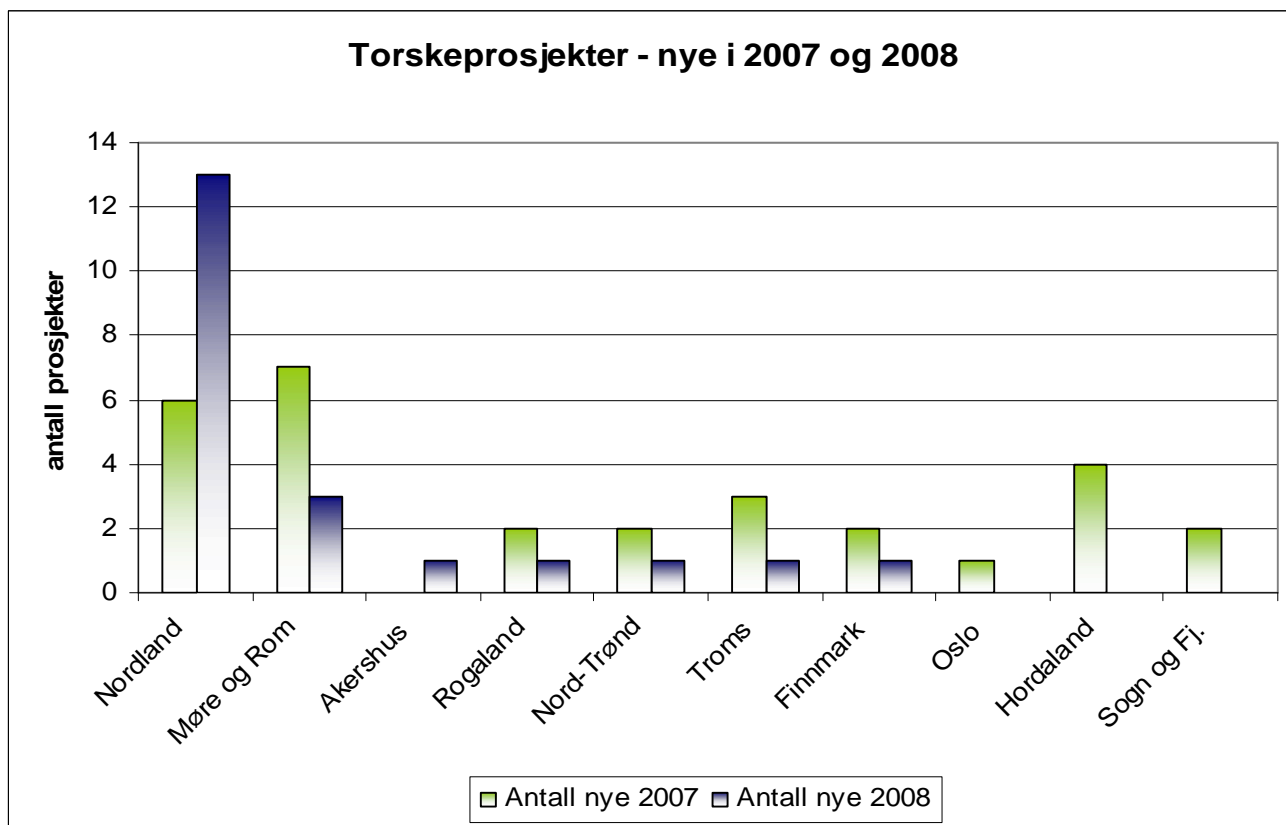

Havbruk omfatter alle ledd i verdikjeden: oppdrettere, leverandører av varer og tjenester, foredling, marked, salg, transport og distribusjon. Disse prosjektene ville vært kategorisert som Mat i Forskningsmeldingen.

Torsk i havbruk

Innen Havbruk er det registrert 41 nye prosjekter som spesifikt har marine arter i fokus. Av disse er det 21 prosjekter som har torsk i fokus med et totalbudsjett for 2008 på 33 millioner kroner. I 2007 var det 29 torskeprosjekter med et totalbudsjett på 66 millioner kroner.

Nedgangen fra 2007 til 2008 gjelder både i antall prosjekter og totalbudsjett. Samtidig er det en merkbar forskyvning av torskeprosjektene nordover. I 2007 var 11 av torskeprosjektene i Nord-Norge. Dette utgjorde 38% av antall prosjekter. I 2008 var 15 av 21 torskeprosjekter i Nord-Norge. Dette utgjorde 71% av antall torskeprosjekter, og Nordland fylke har alene mer enn 60% av de nye torskeprosjektene i SkatteFUNN i 2008.

**SkatteFUNN-prosjekt innen sektor Marin/Sjømat:
Kaldpresset olje fra laksebiprodukter**

Biomega AS har utviklet en ny prosess for kaldpressing av olje fra laksebiprodukter. Metoden er ny i marin sektor. Utgangspunktet var vissheten om at det foreligger forholdsvis mer fri olje i laksens innmat enn i hodet og ryggen. "Virgin Salmon Oil" har vært arbeidstittel.

Den nye metoden innebærer blant annet bruk av helt ferskt råstoff og prosessering ved lave temperaturer. Metoden har gjort det mulig for bedriften å utvinne lakseolje med uvanlig høy kvalitet. Det er planer for også å inkludere hode og rygg i metodikken.

Forskningsarbeidet har vært utført i samarbeid med Nofima (for kjemiske analyser), samt ulike utstyrsleverandører. Parallelt har det i tillegg pågått planleggingsarbeid for etablering av et fullskala kaldpressingsanlegg som er designet for den nyutviklede separasjonsteknologien. Anlegget er under etablering våren 2009 i Florø.

Foto: Biomega AS

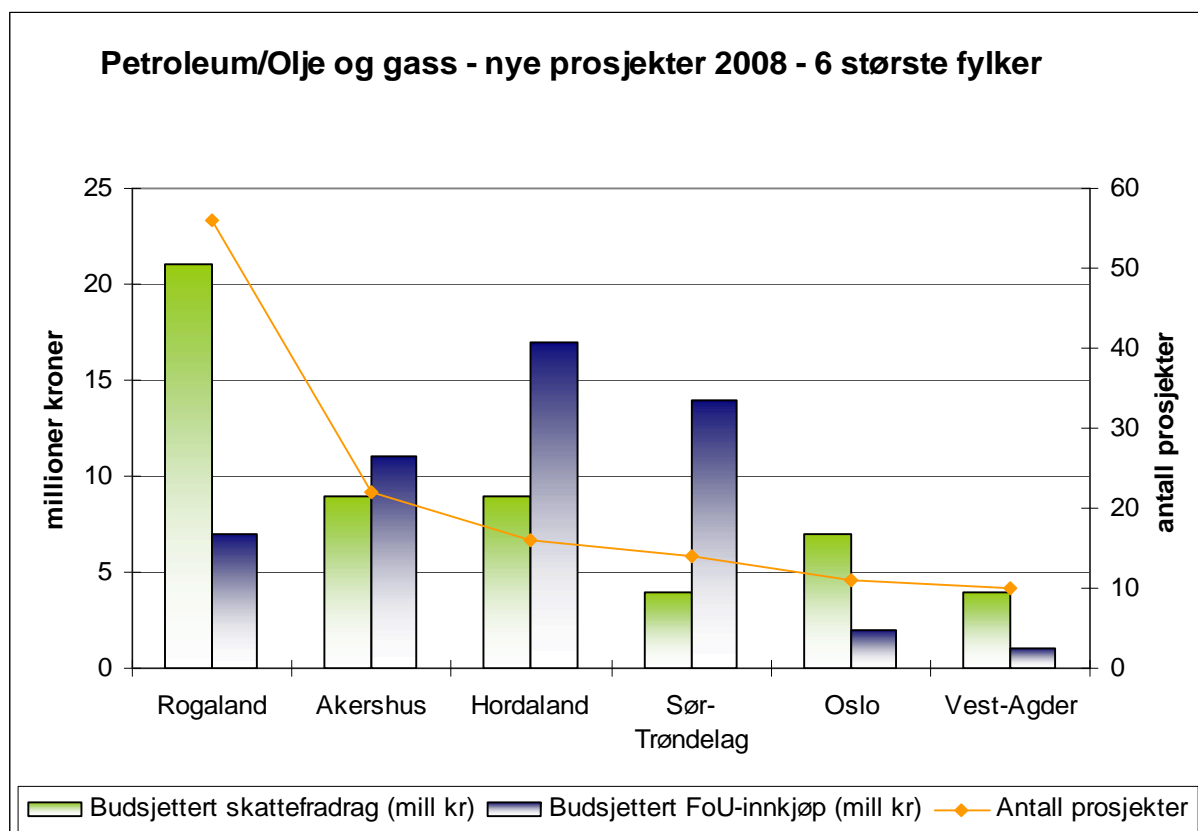
3.3.3 Petroleum/Olje og gass

Sektor Petroleum/Olje og gass hadde 154 nye prosjekter i 2008, noe som er en nedgang i forhold til 2007 (184 nye). Antall aktive prosjekter innen denne sektoren er 382 (389 i 2007). Budsjettert prosjektvolum i 2008 for prosjekter innen sektor Petroleum/Olje og gass var gjennomsnittlig 2,7 millioner kroner for nye prosjekter, og 2,9 millioner kroner for aktive prosjekter.

Prosjekter i 2008 (tall for 2007 i parentes):

	Antall	Kostnadsbudsjett (millioner kroner)	Budsjettert skattefradrag (millioner kroner)
Nye prosjekter i 2008	154 (184)	409 (489)	63 (73)
Aktive prosjekter i 2008	382 (389)	1112 (1019)	166 (155)

Figuren nedenfor viser budsjettert skattefradrag og FoU-innkjøp for 2008, nye prosjekter fordelt på 6 største fylker.

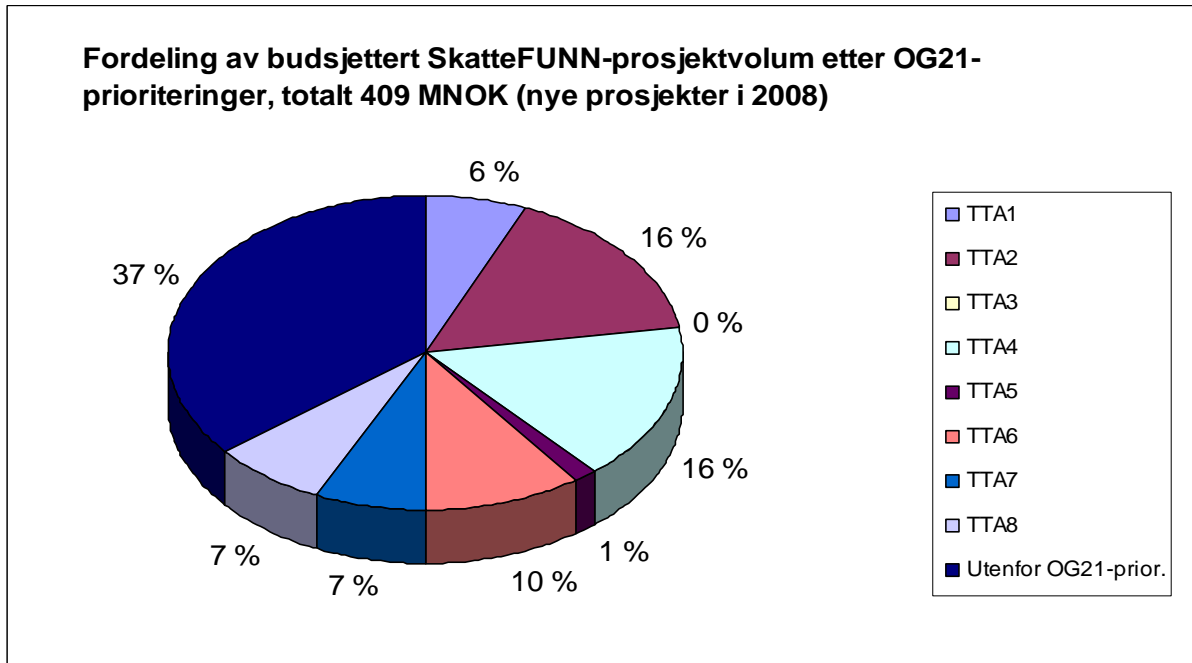

OG 21 (Olje og gass i det 21. århundre) er et strategiorgan som er opprettet av OED. OG21 har definert 8 Technology Target Area (TTA), som er områder som skal prioriteres med hensyn til forskning og teknologiutvikling. Disse områdene er:

- TTA1 Miljøteknologi
- TTA2 Leting og reservoarkarakterisering
- TTA3 Økt utvinning
- TTA4 Kostnadseffektiv boring og intervensjon
- TTA5 Integreerte operasjoner og sanntids reservoarstyring
- TTA6 Undervannsprosessering og transport
- TTA7 Dypvanns og undervanns produksjonsteknologi
- TTA8 Gassteknologi

Det er gjort et forsøk på å gruppere de **nye** SkatteFUNN-prosjektene for 2008 etter de prioriterte områdene, se diagram nedenfor:

(NB: Diagrammet er justert i forhold til opprinnelig versjon, da kategorien "Utenfor OG21-prioriteringer" var falt ut.)

For samtlige **aktive** prosjekter i 2008 er prosentfordelingen vist nedenfor:

	Andel av budsjettert prosjektvolum, %	Andel av forventet skattefradrag, %
TTA1	4	6
TTA2	14	11
TTA3	0	0
TTA4	25	20
TTA5	4	5
TTA6	7	5
TTA7	9	10
TTA8	8	7
Utenfor OG21-prior.	29	36

Av de **154 nye** prosjektene i 2008 ble 12 klassifisert som industriell forskning, de øvrige ble klassifisert som prekompetitive utviklingsprosjekter.

SkatteFUNN-prosjekt innen sektor Petroleum/Olje og gass: Nytt konsept øker kommunikasjonshastigheten

FMC Technologies har utviklet et nytt konsept (MRM600) for kommunikasjon mellom onshoreinstallasjoner og subsea / offshoreinstallasjoner. Konseptet øker kommunikasjonshastigheten ca. 100 ganger i forhold til eldre systemer, uten at en må ta i bruk nye elektriske kabler eller installere fiberoptikk på havbunnen. Systemet er godt egnet til å håndtere den økende datamengden knyttet til ny teknologi for økt utvinningsgrad offshore, samt overvåking av undervannsanleggene.

Eldre systemer kan emuleres med MRM600, som også kan fjernstyres til å endre kommunikasjonshastighet. Denne funksjonaliteten eliminerer utfordringer rundt foreldelse av gamle systemer og forenkler oppgraderingen til høy hastighet. Sintef har utført detaljutviklingen som også har vært støttet av StatoilHydro og SkatteFUNN. De første MRM600 planlegges installert i Nordsjøen i løpet av 2009. Systemet vil inngå i de fleste leveranser fra FMC fremover, både der det er behov for høy datahastighet over lange avstander og i forbindelse med oppgradering av anlegg i drift.

Foto: Sintef.

3.3.4 Helse

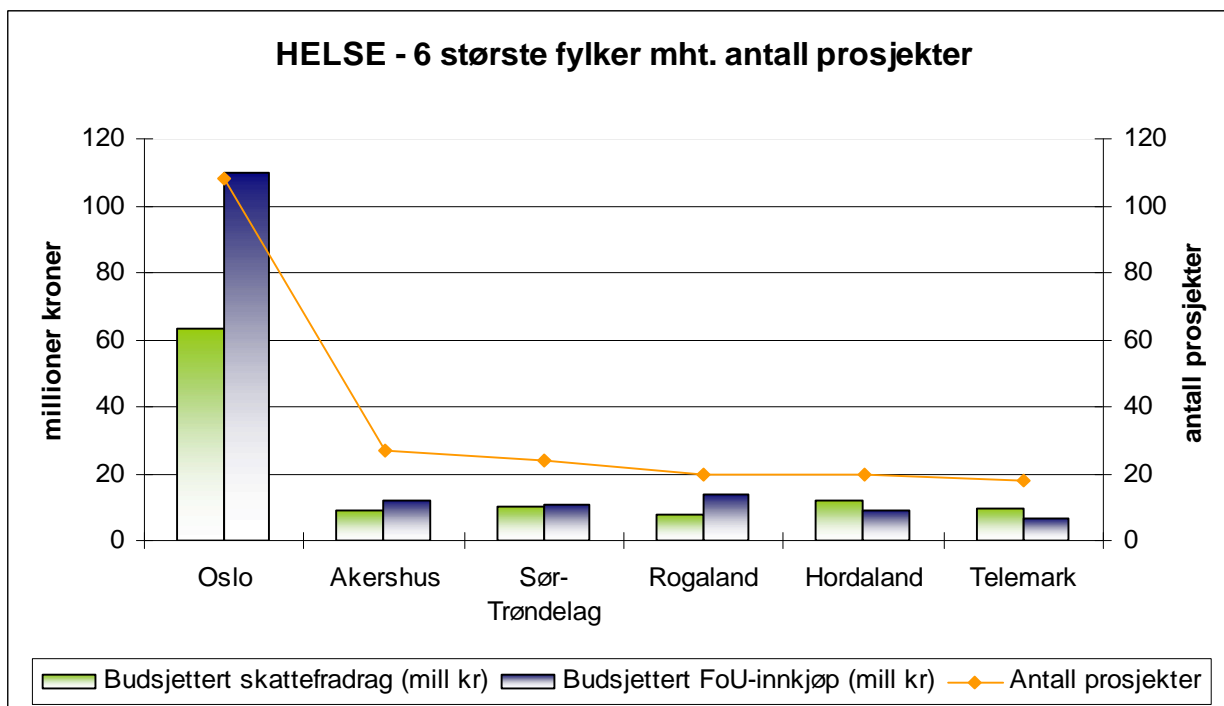
Sektor Helse i SkatteFUNN består hovedsakelig av prosjekter for utvikling av legemidler, diagnostiske verktøy, medisinsk teknisk utstyr og ulike IKT-tjenester til sektorens mange utfordringer. Det var 283 aktive prosjekter i 2008 innen sektor Helse, av disse var 103 prosjekter nystartet i 2008. Samlet har disse 283 prosjektene en kostnadsramme på 1 003 millioner kroner og et budsjettert skattefradrag på 142,5 millioner kroner. Antall prosjekter er noe ned fra 2007 (303) men kostnadsrammen er omtrent uforandret.

De 103 nye prosjektene i sektor Helse hadde et totalt kostnadsbudsjett på 337,2 millioner kroner, og budsjettert skattefradrag var på 44,7 millioner. Verdt å merke seg er at mens kun 14% av alle nye SkatteFUNN-prosjekter i 2008 er klassifisert som forskningsprosjekter, er tilsvarende andel i sektor Helse 53%.

Prosjekter i sektor Helse samarbeider mye med FoU-miljøer, noe som kommer til uttrykk ved budsjettert innkjøp av FoU-tjenester på 200 millioner kroner i 2008. Ellers utmerker fylket Troms seg ved å samarbeide spesielt mye med FoU-miljøer, 11 prosjekter hadde budsjettert innkjøp av FoU-tjenester for totalt 19 millioner kroner i 2008. Dette betyr at Troms har 4% av alle SkatteFUNN-prosjekter, men 10% av totalt budsjettert innkjøp av FoU-tjenester.

Prosjekter innen sektor Helse finnes i alle fylker. Oslo er det dominerende fylket innenfor sektoren med 108 aktive prosjekter i 2008 (38% av totalen) med kostnadsramme på 476 millioner kroner (47% av total kostnadsramme alle prosjekter). Deretter følger Akershus (27 prosjekter), Sør-Trøndelag (23 prosjekter), Hordaland og Rogaland (20 prosjekter), og Telemark (18 prosjekter).

I SkatteFUNN-porteføljen er de teknologifaglige problemstillingene (herunder bioteknologi) dominerende, men her er også rent medisinske prosjekter (legemiddelutvikling), IKT (analyse-systemer, robotisering, logistikk-systemer, kommunikasjonsplattformer etc.), og produktdesign (proteser, rullestoler i plast, treningsapparater m.m.).

**SkatteFUNN-prosjekt innen sektor Helse:
Stortare kan dempe symptomer og forbedre
helsetilstanden hos Cystisk fibrose-pasienter**

AlgiPharma AS har et forskningsprosjekt der målet er å utvikle en medisin som kan forlenge livet til cystisk fibrose-rammede. Cystisk fibrose (CF) er en genetisk sykdom som fører til store lidelser og tidlig død for dem som rammes. Sykdommen gir økt slimdannelse i lungene, hyppige infeksjoner og sterkt nedsatt lungefunksjon.

Det var samarbeidet mellom alginatindustrien i Norge og alginatforsknings-miljøet i Trondheim, et internasjonalt forskningssamarbeid med en kunde i Storbritannia og deres britiske vitenskapelige nettverk som gjorde at AlgiPharma startet forskningen som nå har som mål å hjelpe CF-rammede til et bedre liv.

Norsk stortare inneholder et polysakkarid, alginat, som er utgangsmaterialet for AlgiPharmas CF-medisin. Studiene startet under et tidligere prosjekt som viste at spesielle alginat-fragmenter fra stortare kan gjøre det høyviskøse lungeslimet hos CF-pasienter mer lettflytende med egenskaper som ligner på friske personers lungeslim. Under det igangværende prosjektet vil AlgiPharma vise at deres alginatfragmenter kan "normalisere" det syke lungeslimet hos CF-pasienter og at dette er avgjørende for pasientenes evne til å bekjempe gjentatte og hyppige infeksjoner som de rammes av, og slik at både antibiotika-behandling og virkningen av pasientenes eget immunapparat blir mer effektiv. Medisinen skal testes ut på friske frivillige forsøkspersoner før sommeren 2009, og deretter på pasienter flere steder i Europa.

Forskningsprosjektet gjennomføres i samarbeid med NTNU og SINTEF i Trondheim og Universitetet i Cardiff i Wales, og får støtte fra Norges Forskningsråd over BIA-programmet i tillegg til SkatteFUNN.

3.3.5 Maritim

Av de nye SkatteFUNN-prosjektene som ble godkjent i 2008, hadde 134 prosjekter sektorkoden Maritim. Dette er en økning fra 2007, da 104 søknader med denne koden ble godkjent.

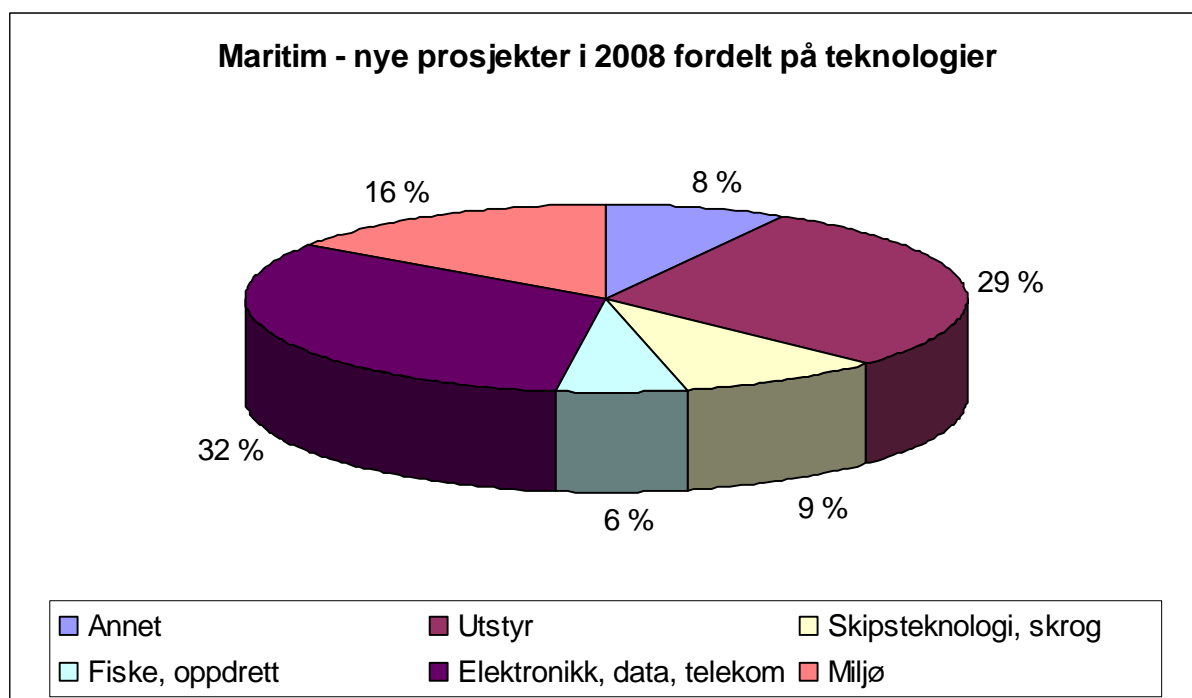
Det er søknader fra samtlige fylker bortsett fra Finnmark og Hedmark. Møre og Romsdal er i en klasse for seg med 36 søknader og et kostnadsbudsjett på 57 millioner kroner. I Hordaland ble det i 2008 godkjent 17 prosjekter, med et kostnadsbudsjett på 37 millioner kroner. I Vestfold ble det også godkjent 17 prosjekter, med et kostnadsbudsjett på 44 millioner kroner.

De nye godkjente prosjektene i 2008 har for det meste en varighet på inntil tre år. Totalt prosjektvolum var på 261 millioner kroner, med et budsjettert skattefradrag på 47 millioner kroner.

Det er elektronikk og skipsutstyr som dominerer med henholdsvis 43 og 39 nye prosjekter (henholdsvis 32% og 29% av porteføljen innen Maritim).

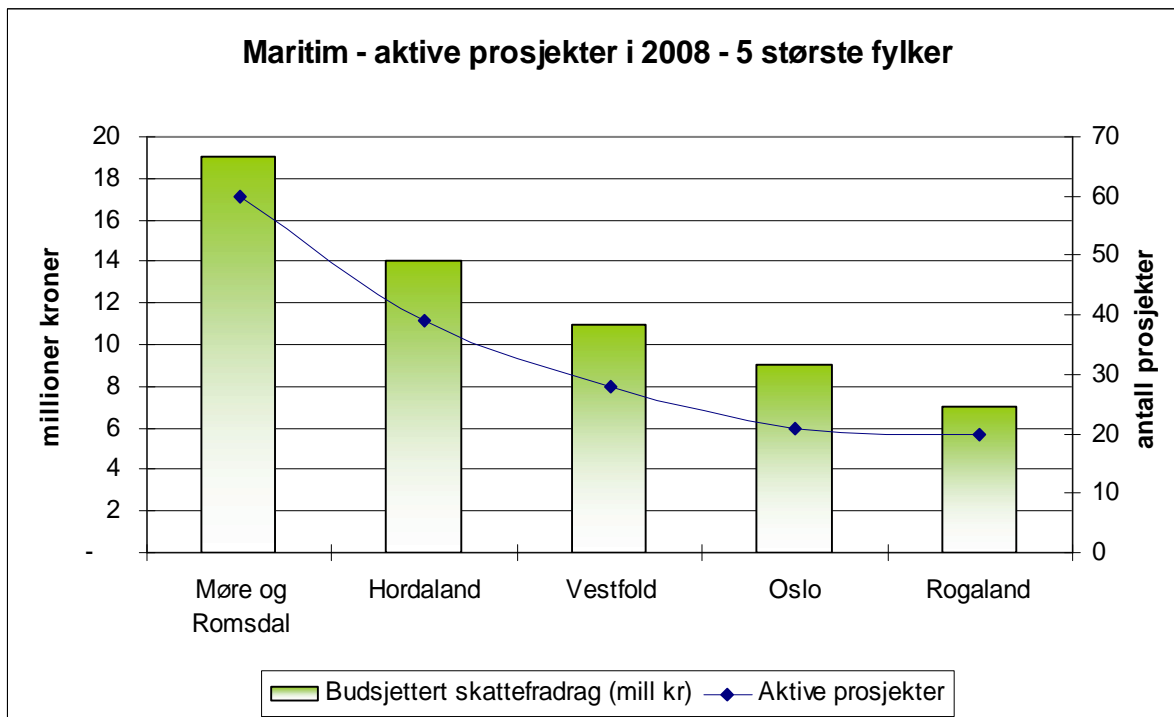
Aktive prosjekter

I tillegg til de 134 nye prosjektene er det 134 prosjekter fra tidligere år som fortsatt er aktive. Det samlede budsjetterte prosjektvolumet for aktive prosjekter i 2008 er totalt på ca. 546 millioner kroner.

Totalt er det 268 aktive prosjekter i sektor Maritim i 2008 og et samlet budsjett for innkjøp av FoU-tjenester på ca. 40 millioner kroner. Flest aktive prosjekter finner man i Møre og Romsdal, Hordaland og Vestfold. Disse utgjør 46 % av den maritime porteføljen, og har et samlet kostnadsbudsjett på henholdsvis 103, 78 og 69 millioner kroner for 2008.

Det budsjetterte skattefradraget for aktive maritime prosjekter er på i alt 95 millioner kroner for 2008 mot 109 millioner kroner i 2007.

**SkatteFUNN-prosjekt innen sektor Maritim:
Maritim datakommunikasjon over GSM/3G nett**

Maritim kommunikasjon har økende utfordringer, både med hensyn til tale, faks og data. I forbindelse med nedleggningen av NMT 450 nettet i 1999 ble det spesielt mange utfordringer for å få samme stabile kommunikasjon over GSM-nettet. Med prosjektet "Utvikling av stabil mobilkommunikasjon til sjøs" oppnådde Tafford Kommunikasjon AS i Ålesund meget gode resultater på blant annet kombinasjonen av antenne, kabel, og koblinger for stabil og god rekkevidde på GSM-utstyr.

I kombinasjon med bedriftens antenneløsninger fra tidligere, har man i prosjektet sydd sammen produktpakker som gir forskjellige nivå av datakommunikasjon og sikkerhet. Et biprodukt av prosjektet har resultert i produktpakker for landkommunikasjon som brakkerigger, bevegelige kontor og hytter uten fastlinje-forbindelse.

Prosjektet har allerede resultert i godt salg til supplyskip, fiskeri og passasjerskip. Gjennom utviklingsprosessen er det opparbeidet kompetanse som har stor betydning for bedriften.

Foto: Tafford Kommunikasjon AS.

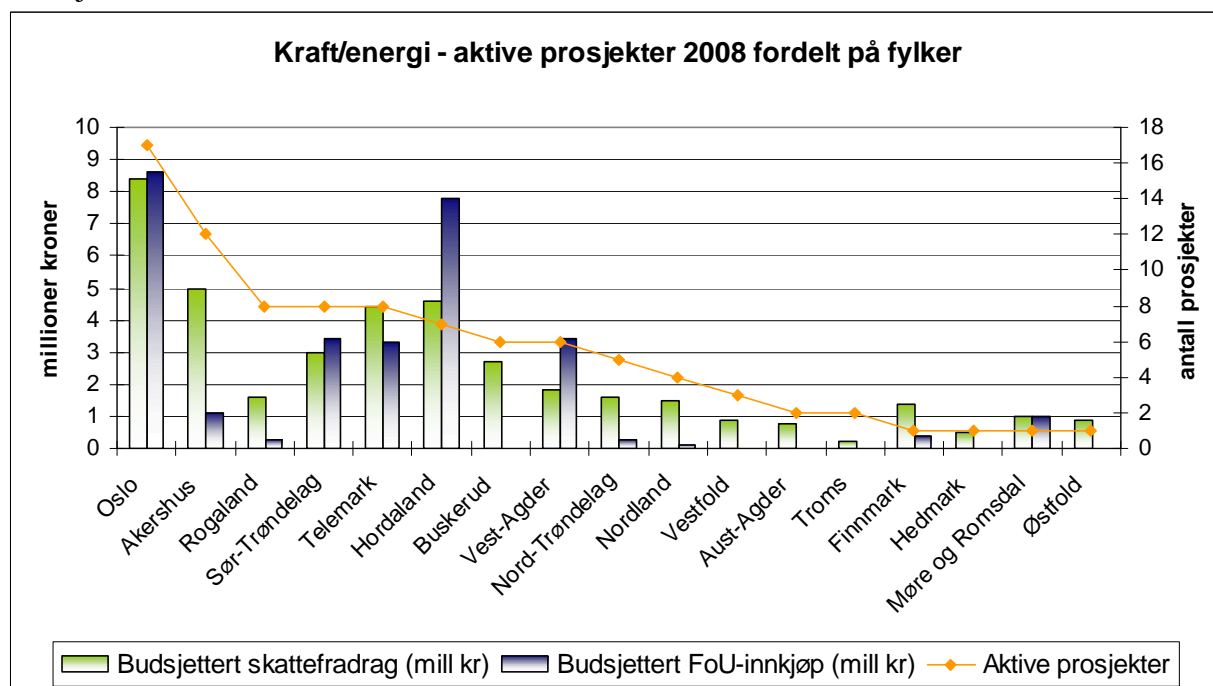
3.3.6 Kraft/energi

Sektor Kraft/Energi hadde 92 nye prosjekter i 2008 (93 i 2007). Antall aktive prosjekter er 231 (250 i 2007), med et budsjettert prosjektvolum på gjennomsnittlig 2,7 millioner kroner for nye prosjekter, og 2,3 millioner kroner for aktive prosjekter.

Prosjekter i 2008 (tall for 2007 i parentes):

	Antall	Kostnadsbudsjett (millioner kroner)	Budsjettert skattefradrag (millioner kroner)
Nye prosjekter i 2008	92 (93)	245	40
Aktive prosjekter i 2008	231 (250)	542 (539)	91 (88)

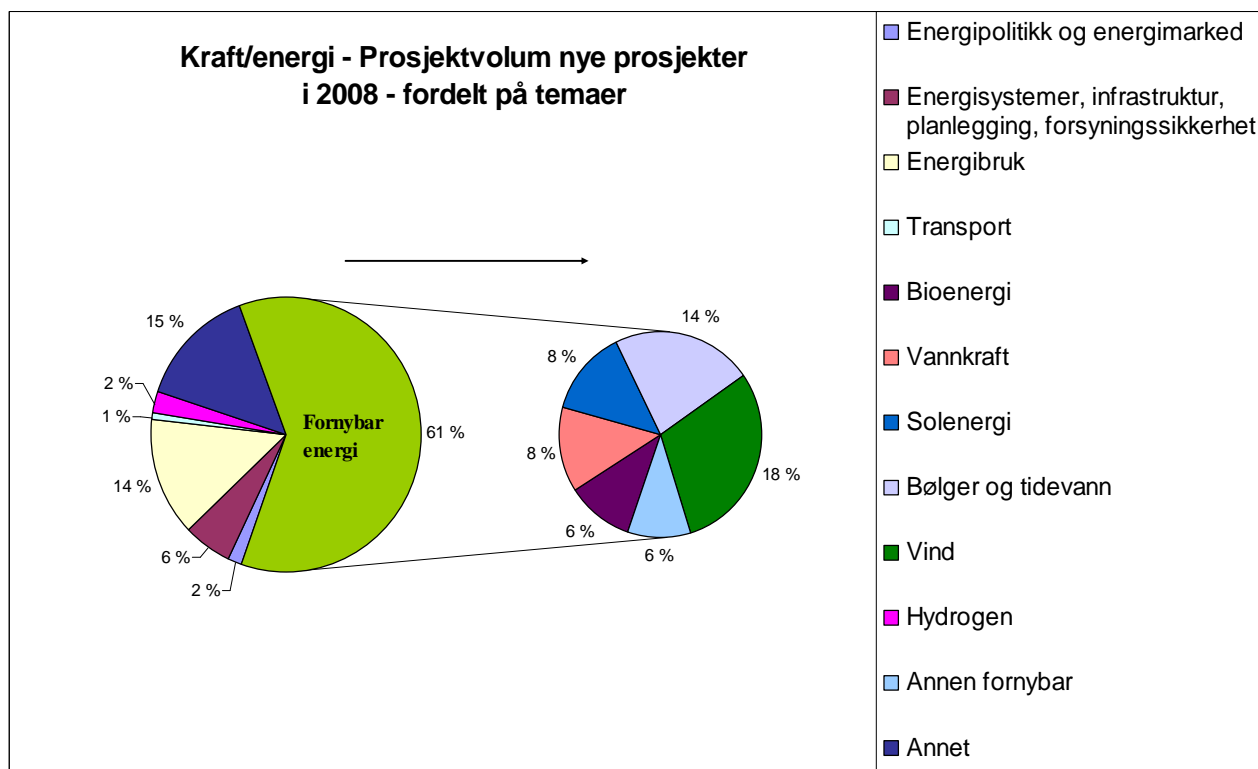
Figuren under gir en fylkesvis oversikt over budsjettert skattefradrag og planlagt innkjøp av FoU-tjenester.

Kraft/Energi-prosjektene er sortert etter følgende temaer:

- Energipolitikk og energimarked
- Energisystemer, infrastruktur, planlegging, forsyningsikkerhet
- Energibruk
- Bioenergi
- Vannkraft
- Solenergi
- Bølger og tidevann
- Vindkraft
- Annen fornybar
- Hydrogen
- Transport
- Annet

Figuren under viser de 92 nye prosjektene fordelt etter disse temaene. Ca. 60% av de nye prosjektene er innenfor fornybar energi, og den største sektoren er vindkraft med 18% av budsjettert prosjektvolum i 2008.

Av de 92 nye prosjektene i 2008 ble 15 klassifisert som industriell forskning, de øvrige ble klassifisert som prekompetitive utviklingsprosjekter.

SkatteFUNN-prosjekt innen sektor Kraft/Energi: Kraft basert på gjenbruk av bakervarer

Råde Bakeri og Konditori AS produserer bakervarer for salg til egne utsalg og til dagligvarehandelen. Det er en kjent utfordring at ikke alle bakervarene blir solgt ved dagens slutt. Retur av brød er oppe i 10- 20%, og dette går mer eller mindre til dyrefor. Bransjen regner imidlertid med et fremtidig forbud mot slik gjenbruk på grunn av smitte- og helsefare.

Av miljø- og ressurs hensyn ønsket Råde Bakeri å undersøke muligheten for å utnytte returen til energi til bruk i bedriften.

Prosjektet har gått ut på å utvikle en effektiv og formålstjenelig metode for behandling av returvarer. Finne brennverdier på brøddvarer, og omsette energien til varme for bruk til steking av brød og konditorvarer.

Bedriften fant at man kan oppnå 2,5 til 3 kwh pr kg brød - avhengig av fiberinnhold og naturlig fettinnhold i det aktuelle kornet som benyttes. Deres eget retur-volum omsatt i energi vil utgjøre ca 1000 mwh pr år. Tar de i tillegg imot retur for andre, vil de kunne drive bakeriet med minimale energiutgifter, og til og med kunne eksportere overskuddsenergi til lokal fjernvarme.

3.3.7 Jordbruk/Mat

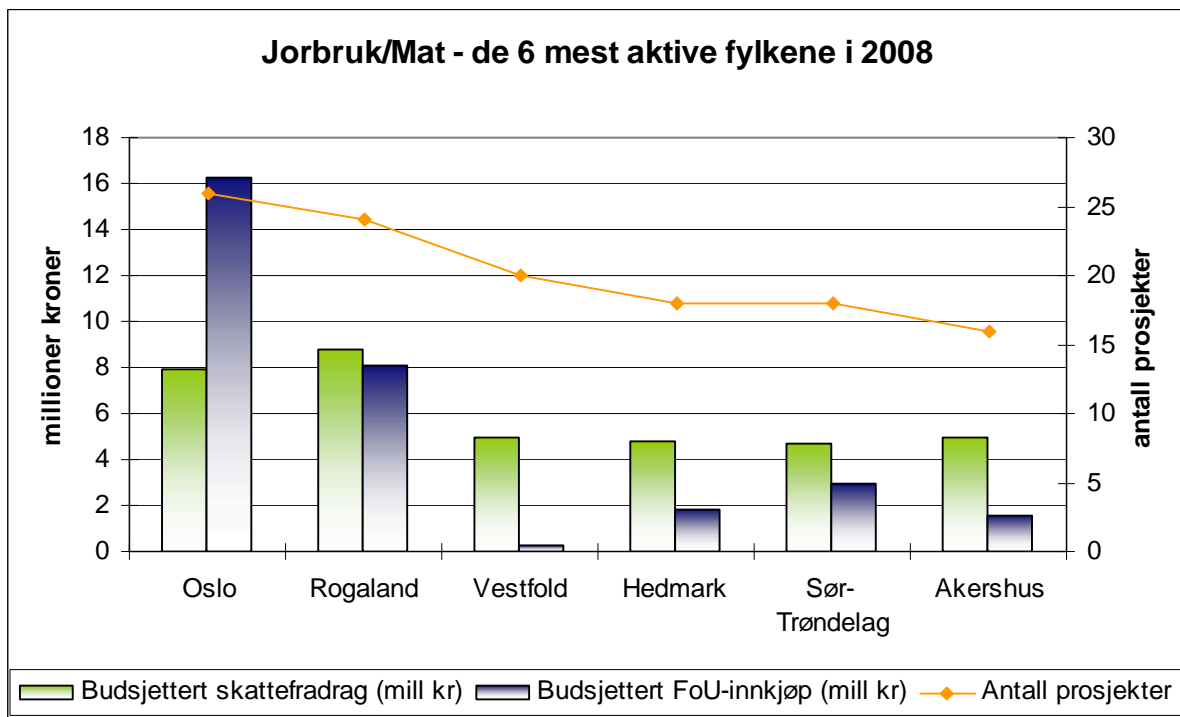
I Forskningsmeldingen er Mat utpekt som et tematisk satsingsområde. Mat har ingen egen sektor-kategori i SkatteFUNN-databasen, men i det følgende presenteres data som ligger innenfor sektor Jordbruk/Mat. Sektor Marin/Sjømat er presentert i [kapittel 3.3.2](#) Marin/Sjømat og havbruk.

I 2008 ble 87 nye prosjekter innenfor sektor Jordbruk/Mat godkjent, mot 80 i 2007. Det er 200 aktive Jordbruk/Mat-prosjekter i 2008, hvilket utgjør ca. 5,7% av totalt antall aktive SkatteFUNN-prosjekter i 2008. Tilsvarende tall for 2007 var 6,5%.

Jordbruk/Mat-prosjektene har en total kostnadsramme på ca. 306 millioner kroner, og et budsjettert skattefradrag på ca. 58 millioner kroner for 2008.

Prosjektene har et gjennomsnittlig kostnadsbudsjettet på i overkant av 1,5 millioner kroner pr. år.

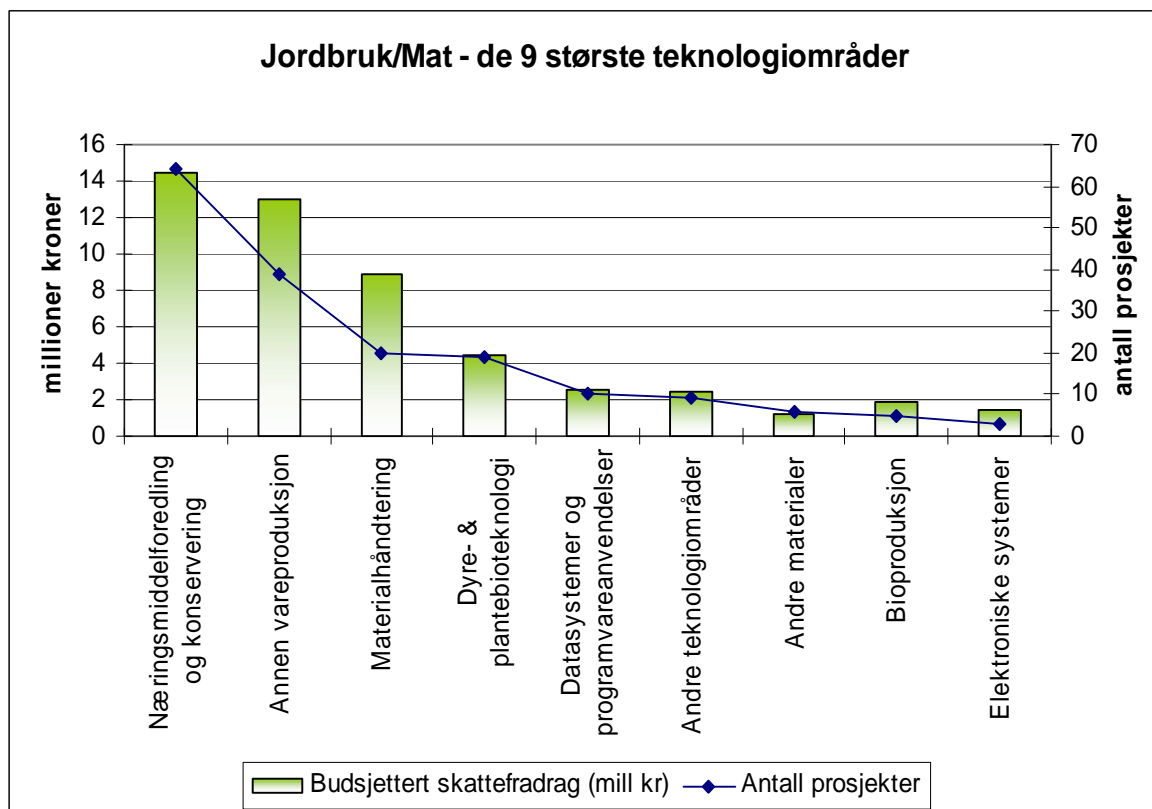
På fylkesbasis er det Oslo som har flest aktive prosjekter (26) i 2008. Deretter følger Rogaland (24), Vestfold (20) og Hedmark (18).

I 88 av prosjektene er det budsjettert med innkjøp av eksterne FoU-tjenester til en samlet verdi i 2008 på ca. 39 millioner kroner.

Prosjektene innenfor sektor Jordbruk/Mat fordeler seg innenfor ulike teknologiområder. 64 av de totalt 200 prosjektene befinner seg innenfor *næringsmiddelforedling og konservering* (med et totalt kostnadsbudsjett på ca. 76 millioner kroner og et budsjettert skattefradrag på ca. 14 millioner kroner for 2008).

Den nest største teknologigruppen innenfor denne sektoren er *Annen Vareproduksjon* med 39 prosjekter, etterfulgt av *Materialhåndtering* med 20 aktive prosjekter og *Dyre- og plante-bioteknologi* med 19 aktive prosjekter i 2008.

SkatteFUNN-prosjekt innen sektor Jordbruk/Mat: Ny teknologi for kjønnsspesifisering

GenderGuide AS arbeider med å utvikle ny teknologi for forbedring av avlsarbeide og effektivisering av produksjon innenfor landbruk og akvakultur. Teknologien er basert på å finne kjønnsspesifikke proteiner i sædceller og bruke disse som utgangspunkt for produkter som kan fastsette kjønn eksempelvis på storfe før insemineringen skjer. Det internasjonale markedet for inseminering av storfe og svin er på mer enn 10 milliarder kroner. I tillegg vil teknologien kunne brukes for andre landlevende dyr og innenfor akvakultur. Teknologit utviklingen ligger helt i forskningsfronten internasjonalt.

GenderGuide baserer seg på ny teknologi innenfor proteomikk som er utviklet ved IRIS, (International Research Institute of Stavanger) og utviklingen gjennomføres i nært samarbeid med Geno.

Flere kjønnsspesifikke proteiner er funnet, testet og validert. Patentsøknader er innsendt og i prosess. Utviklingen av teknologien er støttet av Norges Forskningsråd og Innovasjon Norge gjennom FUGE- programmet, IFU-prosjekt og SkatteFUNN. Kommersialisering ble startet med støtte fra FORNY-programmet i Norges Forskningsråd.

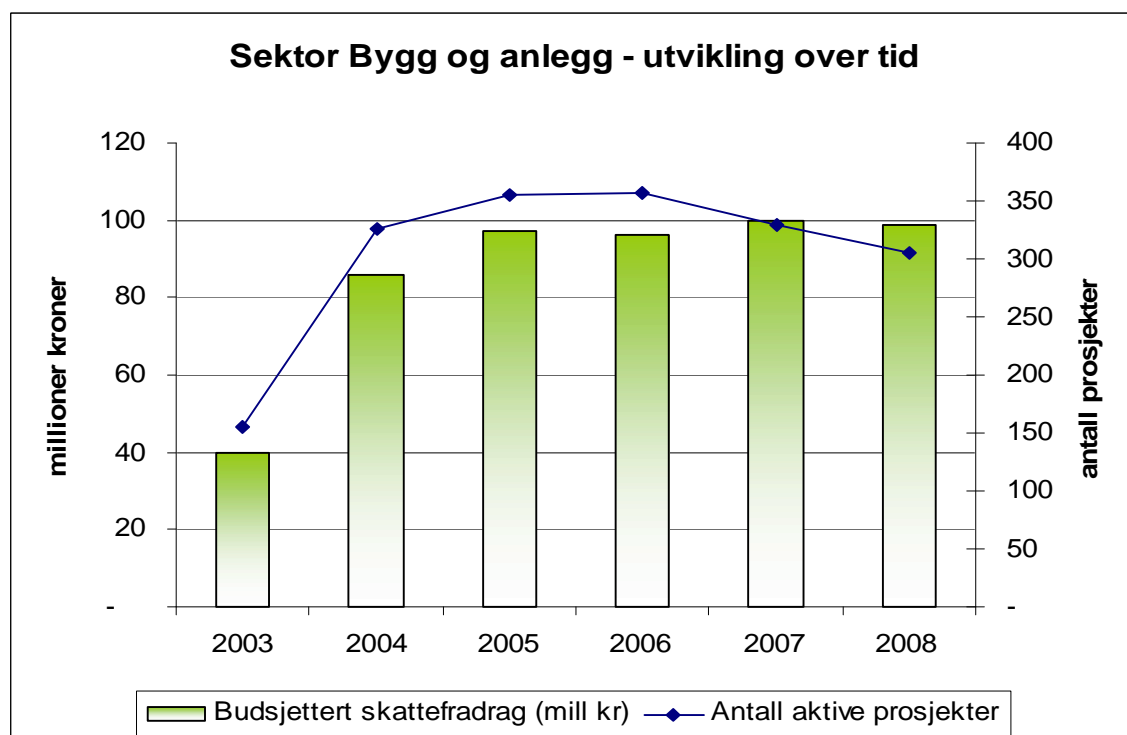

3.3.8 Verdikjede bygg, anlegg og eiendom (BAE)

Prosjektene som er omtalt her har som mål å utvikle nye produkter, prosesser og tjenester som bidrar til å effektivisere bygging av nye bygg og anlegg og ved drift og fornyelse av de eksisterende. Fra de mange sektorer i norsk næringsliv som leverer tjenester eller produkter til verdikjeden i BAE-næringen, ble 139 nye prosjekter godkjent i 2008. De har et totalt budsjett det første året på 284 millioner kroner, hvor det er budsjettert med et skattefradrag på 51,4 millioner kroner. 76 nye prosjekter kom fra bedrifter som regner seg til bygg- og anleggsnæringen, 8 fra kraft- og energinæringen og tilsvarende fra metallindustrien. Fra skog og tre-basert næring kom det 10 prosjekter, fra vann- og avløp og miljøbransjen 17 prosjekter og fra IKT-bedrifter kom det inn 6 prosjekter, for å nevne de største gruppene.

Av de nye prosjektene rettet 42 seg mot byggevarer og materialutvikling, mens utvikling av tjenester, hvorav mange basert på IKT, økte til 37 prosjekter. Produksjonsteknikk var tredje største gruppe med 22 prosjekter, fulgt av installasjoner og byggdelselementer med 13 hver. Når en ser på fylkesfordelingen, peker verdikjeden seg ut som en distriktsnæring, med prosjekter i alle fylker. De fleste har 5 til 13 prosjekter, mens Aust-Agder ligger lavest med ett prosjekt.

Totalt aktive prosjekter i 2008 i verdikjeden var 305, inklusive prosjekter som ble startet tilbake i 2005. De hadde et totalt kostnadsbudsjett på 534 millioner kroner og et forventet samlet skattefradrag på ca. 99 millioner kroner. Dette viser også i år en vekst i gjennomsnittlig prosjekt-størrelse. Den totale forskningsinnsats fra verdikjeden i SkatteFUNN er fremdeles lav i forhold til omsetningen, sammenliknet med andre næringer. Næringens deltakelse har imidlertid vist stabilitet til og med det siste året, noe som lover godt.

**SkatteFUNN-prosjekt innen sektor Bygg/Anlegg:
Digitale systemer forenkler arbeid med underjordsanlegg**

Bever Control AS har utviklet nye metoder for effektiv og optimal datastyring av maskiner for boring, sprengning og sikring i geometrisk komplekse underjordsanlegg.

Det har hittil vært nødvendig for entreprenør å registrere og programmere geometri fra papirtegninger som foreligger i prosjektdokumentene som normalgeometrier. Ved ramper, kryss, siktutvidelser har det vært mye manuelt arbeid for å programstyre tunnelkonturer og boreplaner.

Bever Control har prøvet ut nye metoder basert på digital dataflyt, og digitale 3D-modeller av geometrien for komplette tunnel- og underjordsanlegg kan nå benyttes fra prosjekterende konsulenter/byggherrer.

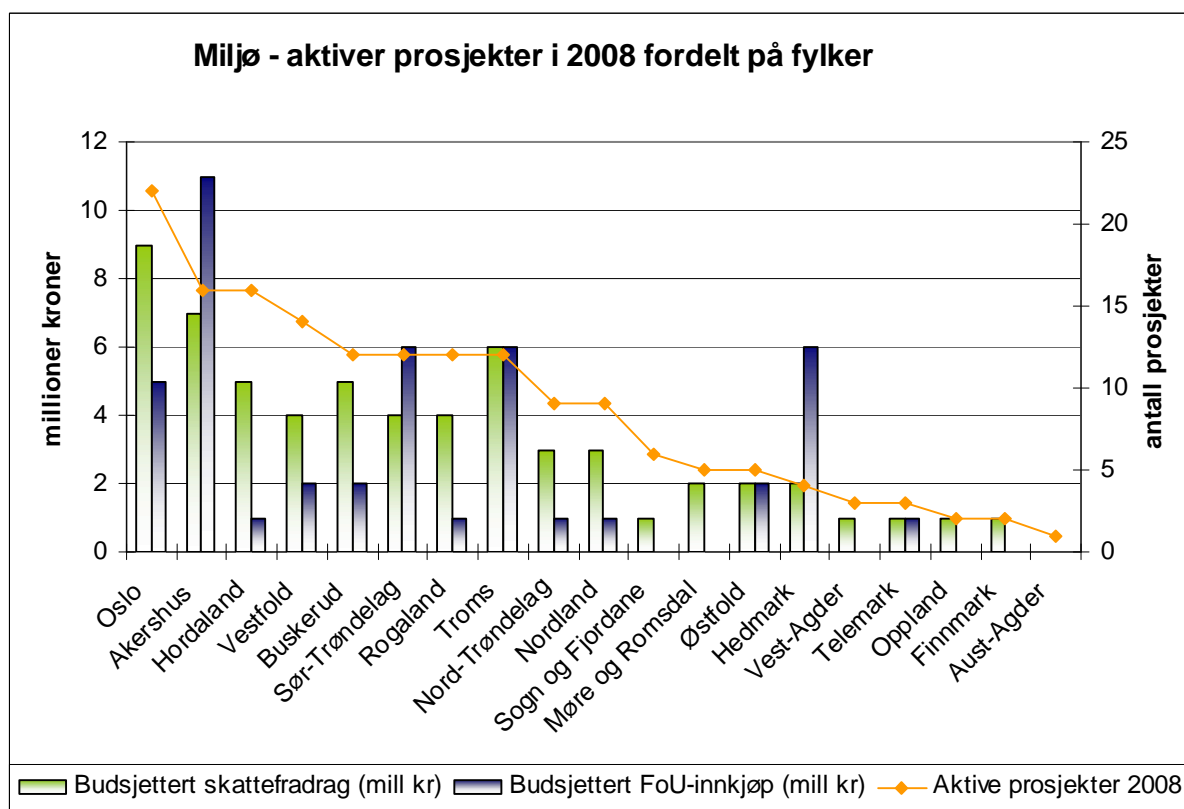
Utviklingsarbeidet har vært gjennomført i samarbeid med blant andre Statens Vegvesen, Mesta, Skanska, ViaNova og Andersen Mek.

3.3.9 Miljø

I SkatteFUNNs portefølje var det 165 aktive prosjekter i 2008 med sektorkoden Miljø. Av disse var det 73 nye godkjente prosjekter i 2008. Totalt kostnadsbudsjett for aktive prosjekter i 2008 var 385,6 millioner kroner, og budsjettert skattefradrag på ca. 62 millioner kroner. Planlagt innkjøp av FoU-tjenester fra godkjente FoU-institusjoner var budsjettert til 45 millioner kroner i 2008 for de samme prosjekter. Det er en svak nedgang i antall aktive prosjekter i sektor Miljø i forhold til 2007 (181 aktive prosjekter).

Alle fylker har miljøprosjekter i SkatteFUNNs aktive portefølje for 2008 - som for 2007. Prosjektene er noe ulikt fordelt mellom fylkene. Oslo skiller seg ut med flest aktive prosjekter.

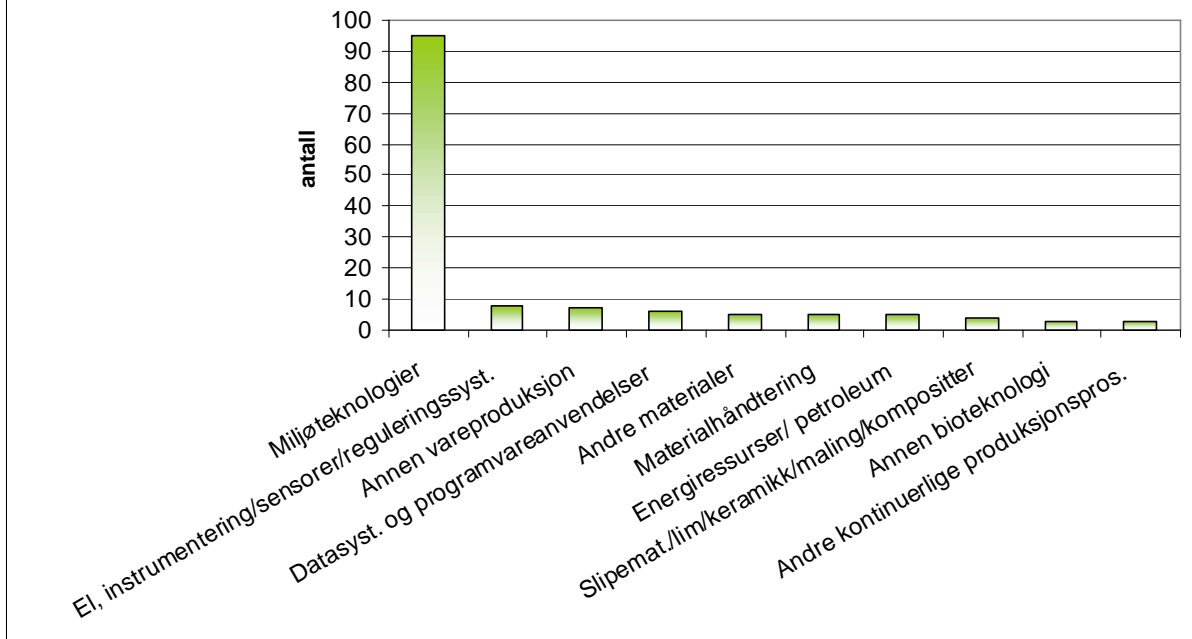

Miljøprosjektene i SkatteFUNN fordeler seg primært innen tre sektorkoder; sektorkoden *Miljø*, sektorkoden *Kraft/Energi* ([Kap. 3.3.6](#)) og sektorkoden *Petroleum, Olje og gass* ([Kap 3.3.3](#)).

Det typiske SkatteFUNN-prosjekt innen sektor Miljø er ikke lett å trekke frem, for prosjektene spenner over svært mange fagfelt og varierer fra små forbedringsprosjekter for den enkelte husholdning til ambisiøse forskningsprosjekter knyttet til globale klimautfordringer. Eksempelvis kan problemstillingene være knyttet til energieffektiv boligventilasjon, gjenvinning, renseprosesser, vannfilter av ulike slag, systemer for biologisk avfall, CO₂, sammensatt avfallshåndtering for industri og husholdning, løsninger for gjenbruk, samt verktøy for analyser og indikatorbestemmelse.

Størst andel av miljøprosjektene klassifiseres under teknologikoden Miljøteknologier. Oversikten under viser aktive miljøprosjekter innen sektor Miljø, fordelt på de ti største teknologikoder.

Sektor Miljø - de ti største teknologikodene aktive i 2008

SkatteFUNN-prosjekt innen sektor Miljø: Fokus på energiøkonomisering

MiljøVakt AS i Sandefjord ønsket å bruke brukervennlig teknologi for å bevisstgjøre og motivere folk flest til å redusere sitt energiforbruk i hjemmet. Resultatet er så langt et integrert system og en digital strømmåler, e-Wave, et unikt system for energiøkonomisering.

Displayenheten og funksjonalitet for forbruker er noe av det unike ved systemet, i tillegg til en toveis kommunikasjon mellom kunde og strømlleverandør. Visningsenheten er en berøringsskjerm i farger, og er enkel å bruke. Kundedisplayet gir og lagrer informasjon om forbruk og overforbruk. En bonus er at enheten også forebygger brann ved å varsle varmgang i sikringsskapet.

Enheden kommuniserer med strømlleverandør, kunde og server, og gir forbrukeren fortløpende en visualisering av eget strømforbruk. Forbruker får også se forbruket i kroner og øre på skjermen. Toveis kommunikasjon mellom kunde og strømlleverandør muliggjør skreddersydde tilbud fra strømlleverandør. MiljøVakts ambisjoner er at produktet skal inngå i et landsdekkende prosjekt for å endre bruksmønstre, med fokus på miljø og fornybar energi.

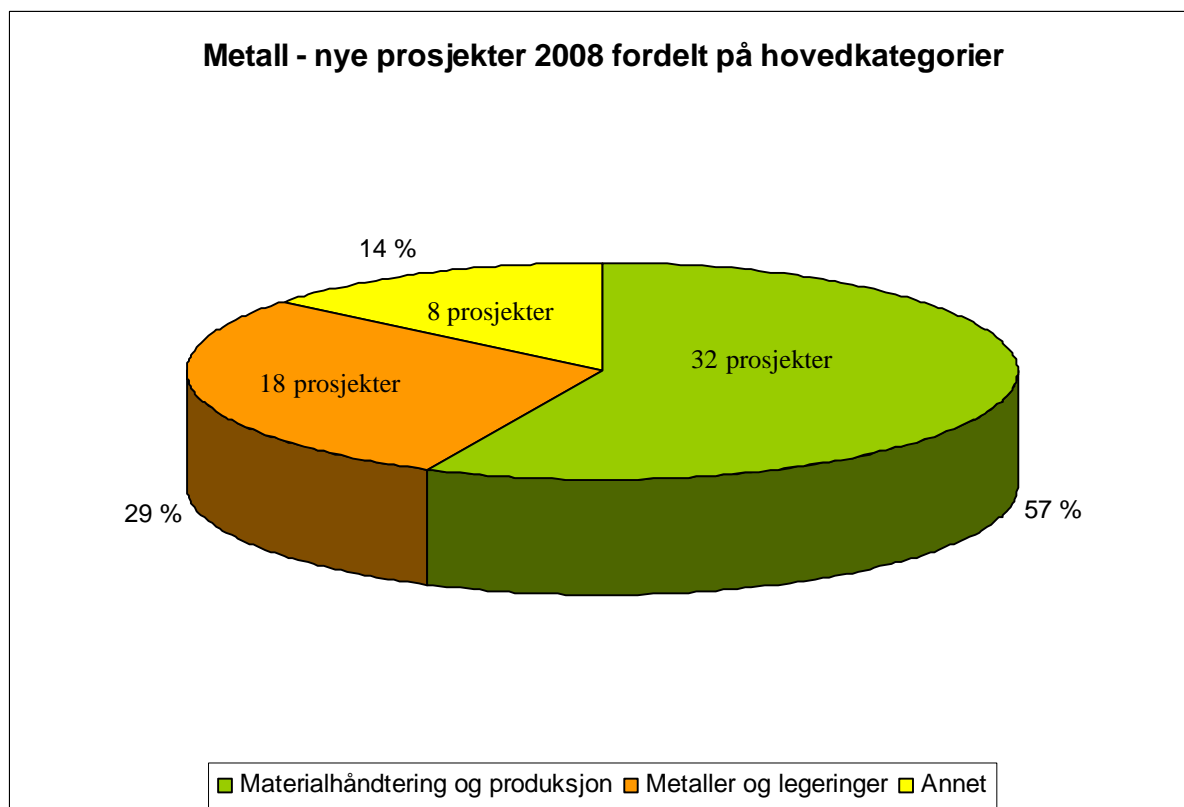
Bildet viser displayenheten i e-Wave, et system for økt energiøkonomisering.

Kilde: Stein O. Rivelsrød, MiljøVakt AS.

3.3.10 Metall

I sektor Metall ble det i 2008 godkjent 56 nye prosjekter. Det er en nedgang i antall prosjekter på 10% fra 2007. Budsjetterte kostnader for 2008 er ca. 140 millioner kroner, som er nesten likt med 2007. Det vil si at prosjektstørrelsen for 2008 har økt i forhold til tidligere. De nye søknadene kom fra samtlige fylker bortsett fra Aust-Agder og Finnmark. Prosjektene som ble godkjent i 2008 har en varighet inntil tre år.

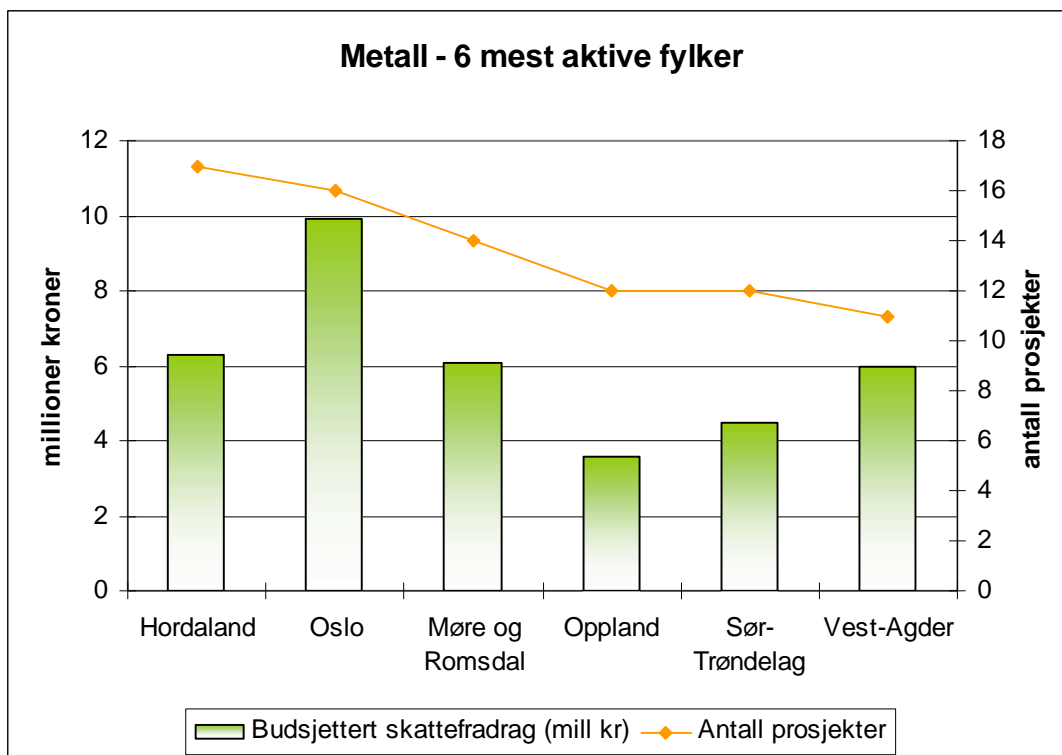
De nye prosjektene innen sektor Metall kan deles i to hovedkategorier: Materialhåndtering og produksjon (32 prosjekter, 57%). Metaller og legeringer (16 prosjekter, 29%). De resterende kan benevnes som i gruppe "Annet" (8 prosjekter, 14%).

Totalt er det 146 aktive metall-prosjekter i 2008. Det samlede budsjetterte prosjektvolumet for disse er ca. 323 millioner kroner og et budsjettert skattefradrag på ca. 56 millioner kroner for 2008. Prosjektene har budsjettert innkjøp av FoU-tjenester på 51 millioner kroner, det vil si nesten tilsvarende beløp for budsjettert skattefradrag.

Hordaland, Møre og Romsdal og Oslo toppe med flest aktive prosjekter i 2008 (16 hver). Oslo har også høyest budsjettert skattefradrag (ca. 10 millioner kroner) og et samlet kostnadsbudsjett på ca. 85,5 millioner kroner for de 16 prosjektene.

Vest-Agder er stor innen metaller i forhold til andre sektorer. Sør-Trøndelag er nest størst når det gjelder prosjektkostnader (68 millioner kroner og et budsjettert skattefradrag på ca. 4 millioner kroner), men det skyldes i hovedsak ett stort prosjekt.

SkatteFUNN-prosjekt innen sektor Metall: Kollisjonsforebyggende rekkverk

VikØrsta AS har utviklet et nytt midtrekkverk som tilfredsstillende kravene i produktstandarden NS EN 1317. Rekkverket er nylig godkjent av Vegdirektoratet.

Rekkverket består av runde rør/rørprofil, noe som ofte blir foretrukket både på grunn av utseendet og mindre fare for personskade. Dette rekkverket kompletterer bedriftens øvrige bru- og vegrekkverk med samme visuelle utseende.

Utfordringene i prosjektet har blant annet vært å beregne styrke og deformasjon i materialet. I fullskalatestene oppnådde rekkverket svært liten arbeidsbredde, og passer derfor godt for Norge som ofte har begrenset vegbredde. Testene har vært gjennomført i samarbeid med de svenske forskningsinstitusjonene VTI (fullskalatestinger) og Force Technology (datasimuleringer).

VikØrsta tror produktet vil ha et stort potensiale når vegmyndighetene i Norge og Sverige skal montere midtrekkverk på de mest ulykkesutsatte vegene for å få ned det store antall drepte i møteulykker.

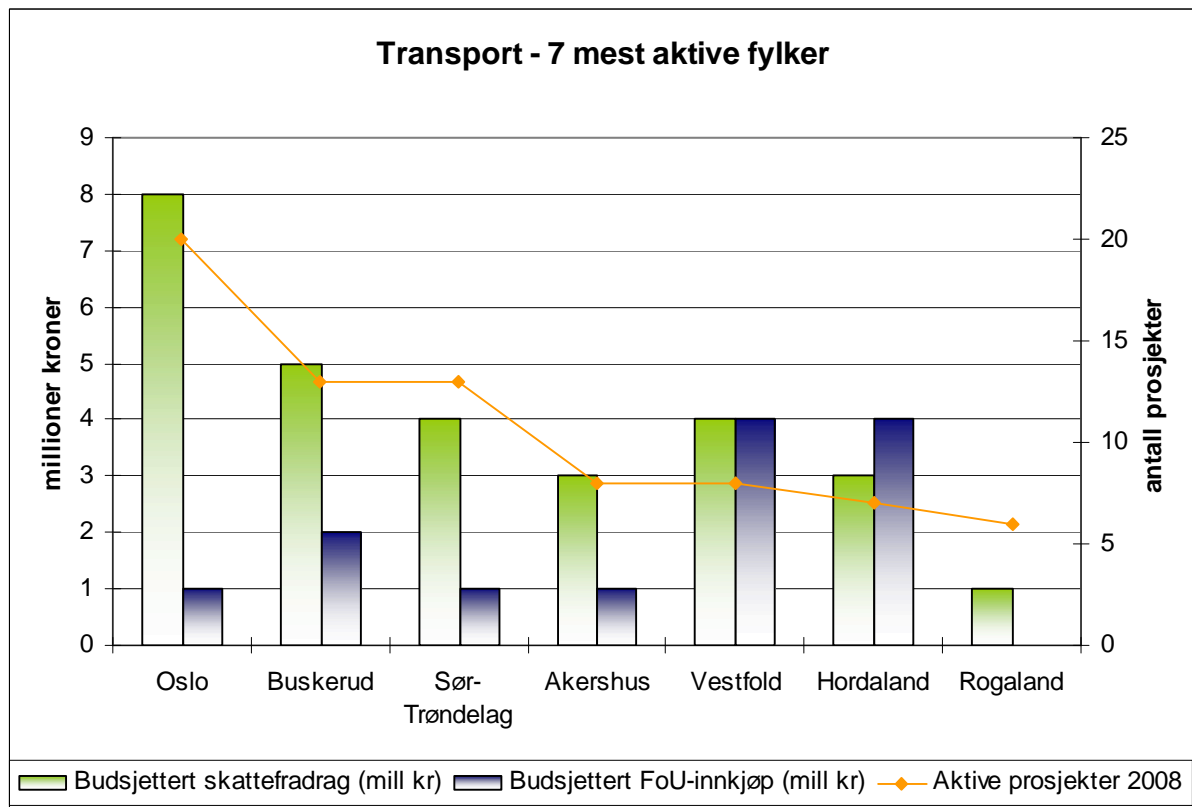

Foto: VikØrsta AS

3.3.11 Transport

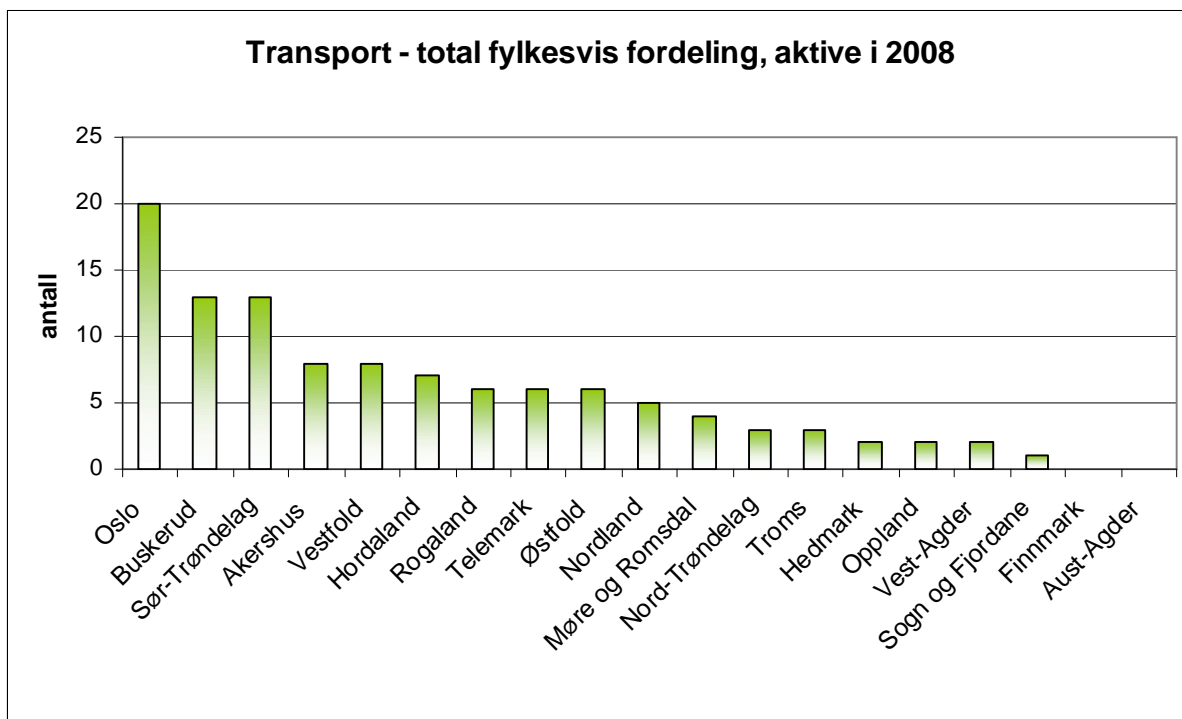
Hvordan få til et komplett taxisystem med bedre sikkerhetsrutiner? Hva må til for at man skal klare å lage et system som med enkle håndgrep gir god arbeidshøyde for lastning av varer inn og ut av en skiboks? Og hvordan gjør man egentlig en lastebilhenger miljøvennlig? Dette er eksempler på problemstillinger som bedrifter i SkatteFUNNs transportportefølje søker å løse gjennom sine FoU-prosjekter.

SkatteFUNN hadde i 2008 109 aktive prosjekter med sektorkode Transport, av disse var 48 nye i 2008. Samlet kostnadsramme for aktive prosjekter ble budsjettert til nær 217 millioner kroner, med budsjettert skattefradrag i overkant av 39 millioner kroner. Bedriftene planla innkjøp av FoU-tjenester fra godkjente FoU-institusjoner for til sammen litt over 20 millioner kroner i 2008.

Sektor Transport har hatt en nedgang i antall aktive prosjekter i forhold til 2007 (-141), spesielt i fylkene Buskerud, Akershus og Oppland.

Oslo, Buskerud og Sør-Trøndelag hadde flest aktive transportprosjekter i 2008, mens Finnmark og Aust-Agder ikke hadde aktive prosjekter i samme år.

SkatteFUNN samarbeider med Forskningsrådets transportprogram Smartrans for å sikre at innovasjonsprosjekter på alle nivåer i SkatteFUNN sammenholdes med de utfordringer som er felles for hele transportsektoren.

SkatteFUNN-prosjekt innen sektor Transport: Automatisk viltsikring

Foraas Områdesikring AS i Trondheim har utviklet et automatisert portsystem som stenger rovdyr ute og slipper mennesker og kjøretøy gjennom. FoU-utfordringer har vært knyttet til utvikling av videogjenkjenningssystem, lydskremmer og luktskremmer.

Bakgrunnen for at prosjektet ble startet var at det ikke fantes gode løsninger for å forhindre rovdyr fra å passere over broer. Løsningen ble et system hvor porten normalt står åpen, slik at slitasjen og vedlikeholdskostnadene blir minimale, og at porten kun lukkes hvis det kommer et rovdyr. Systemet skremmer bort rovdiret med lyd, lukt eller en kombinasjon av dette, slik at det ikke kommer nær eller blir stående ved porten.

Bedriften har fått mye nasjonal og internasjonal oppmerksomhet for sitt automatiske portsystem.

Ulv. Kilde: assets.wwf.no

3.3.12 Administrasjon

Sektor Administrasjon hadde 39 nye prosjekter i 2008, noe som er en nedgang i forhold til 2007 (47 nye). Antall aktive prosjekter var 94 (103 i 2007) med et kostnadsbudsjett på ca 221

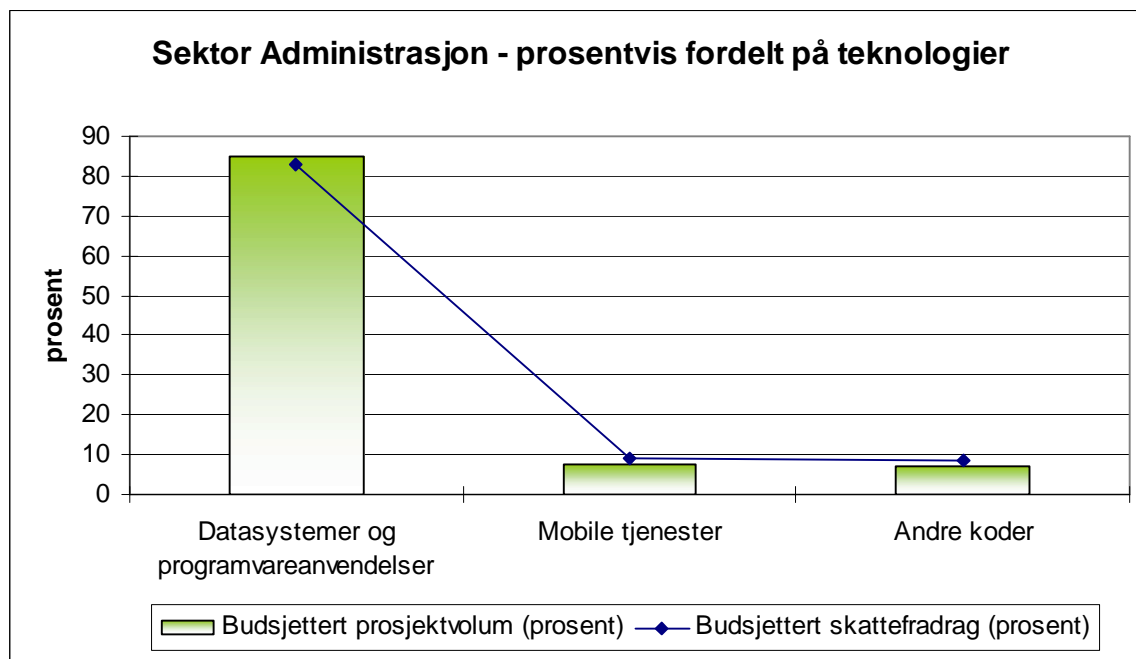

millioner kroner, og et budsjettert skattefradrag på ca 39 millioner kroner.

Budsjettert prosjektvolum i 2008 var gjennomsnittlig 2,9 millioner kroner for nye prosjekter, og 2,4 millioner kroner for aktive prosjekter.

Ingen av de nye prosjektene ble klassifisert som industriell forskning, og kun 5% av de aktive har slik klassifisering. Ni av de aktive prosjektene har budsjettert med innkjøp av FoU-tjenester, hvorav bare to var nye i 2008.

Alle de nye prosjektene ser ut til å være data- eller elektronisk basert i en eller annen form. 33 prosjekter har teknologikode Datasystemer og programvareanvendelser, tre har kode Mobile tjenester og tre har andre koder.

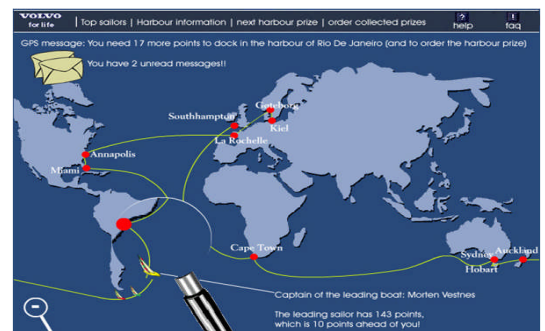
SkatteFUNN-prosjekt innen sektor Administrasjon: Situasjonsvurdering kunder-/ansatte

IKT-selskapet Morgans AS har utviklet et unikt system for øyeblikkevaluering av kunders og ansattes opplevelser av kontakt- og tjenestesituasjoner. Verktøyet skal virke opplærende og motiverende for ansatte i deres roller som kundebehandlere.

En SMS-melding sendes til kunden umiddelbart etter at en tjeneste er utført, der kunden bes om å rangere sin opplevelse av tjenesten/situasjonen på en skala fra 1 til 6. Samtidig blir den som har utført tjenesten bedt om å gjøre en tilsvarende rangering av sin opplevelse av samme situasjon. Resultatene blir automatisk koblet opp mot hverandre og det fremkommer hvorvidt partenes opplevelser er overensstemmende eller ikke. Både avvik og samsvar markeres i et "opplevelseskart" utformet som et brettspill der de ansatte automatisk beveger seg i forhold til innkomne resultater fra kundenes og kundebehandlerens sammenkoblede situasjonsrangeringer.

Flest brukere av verktøyet finner man foreløpig i bil-, bank- og forsikringsbransjen.

IKT-løsning og metodikk har oppnådd varemerkebeskyttelse.

Illustrasjon: Morgans AS

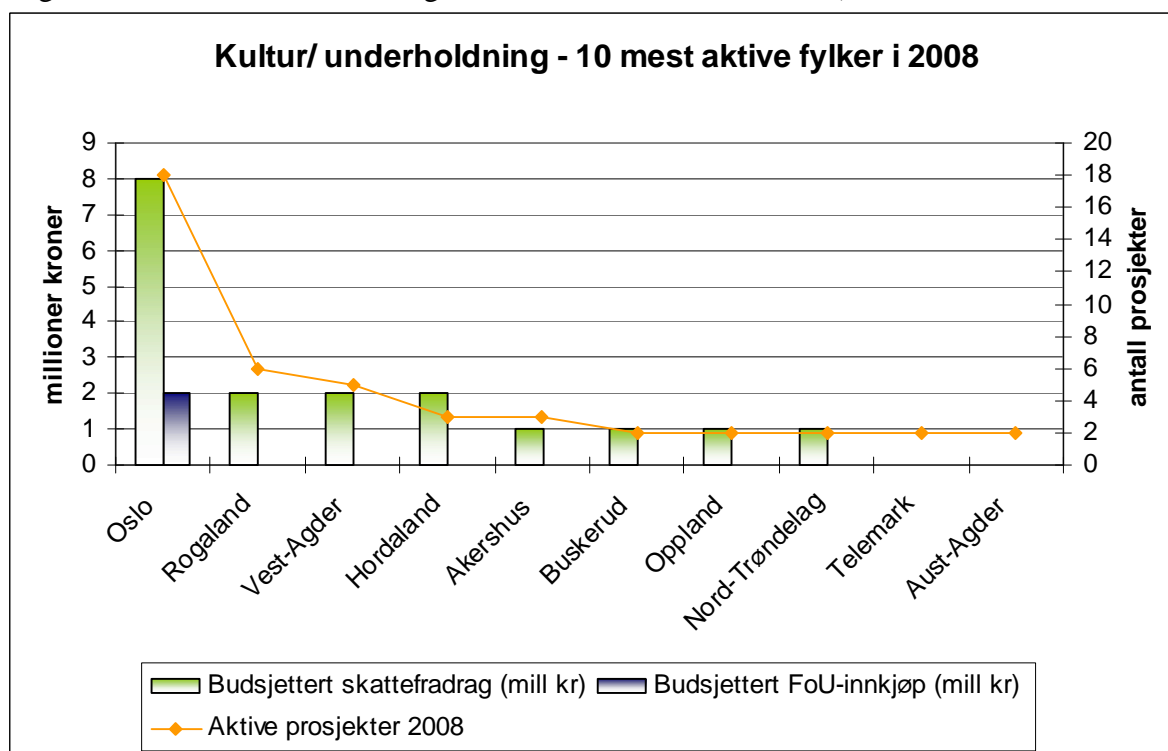
3.3.13 Kultur/Underholdning

SkatteFUNN registrerer en stor økning i antall prosjekter fra 2002 til 2008 fra bedrifter i en sektor som har svært kreative prosjekter, men som lenge så ut til å mene at de ikke drev med forskning. Hva som er forskningsrelevante problemstillinger innen kultur og underholdning er noe vi i SkatteFUNN forsøker å føre dialog med næringene om, for feltet er umodent i Norge.

Prosjekter innen sektorkoden Kultur/Underholdning i SkatteFUNN har tematisk fokus knyttet til kultur, idrett og opplevelse i vid forstand. Prosjektene spenner over et bredt spekter av fagområder, eksempelvis lyd og bilde, byggeteknikk, bøker, elektronikk, spill, leketøy, musikkinstrumenter, navigasjonssystemer, turmat og -utstyr, samfunnsopplæring, byutvikling, tribunemøbler, fotografering, festivaler, samt ulike systemer for intellektuell og fysisk utvikling på varierende nivå. Nær samtlige av kulturprosjektene i SkatteFUNN hadde i 2008 en tematisk kobling mellom menneske og teknologi.

I 2008 var det 53 aktive kultur- og underholdningsprosjekter i SkatteFUNNs prosjektdatabase. Av disse ble 20 prosjekter godkjent i 2008. Samlede prosjektkostnader for de aktive kulturprosjektene i 2008 er budsjettert til i underkant av 117 millioner kroner, og har et estimert skattefradrag på nærmere 19 millioner kroner. Budsjetterte innkjøp av tjenester fra godkjente FoU-institusjoner er estimert til 2,4 millioner kroner for budsjettåret 2008.

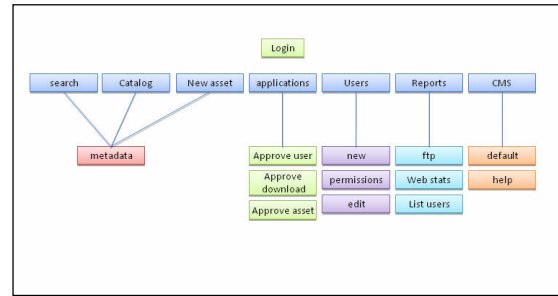
Oslo var det fylket med flest aktive prosjekter innen sektor Kultur/Underholdning i 2008. Oslo var også det fylket som hadde flest aktive kultur- og underholdningsprosjekter i 2007. Sogn og Fjordane hadde ingen aktive kultur- og underholdningsprosjekter i 2008, ei heller i 2007. (På grunn av relativt beskjedne budsjetter i prosjektene og standard millionformat i diagrammet, vil man i fremstillingen nedenfor se noe lave verdier):

Det har vært en nedgang i antall aktive kultur- og underholdningsprosjekter i SkatteFUNN fra 69 aktive prosjekter i 2007 til 53 aktive prosjekter i 2008. Det samme gjelder for antall nye godkjente prosjekter; fra 27 nye prosjekter i 2007 til 20 nye i 2008.

SkatteFUNN-prosjekt i sektor Kultur/Underholdning: Historisk bevaringsarkiv for film

Ambisjonen for FoU-prosjektet var et historisk bevaringsarkiv for film, i et digitalt format som muliggjorde bruk av gamle filmklipp i nye filmproduksjoner av høy kvalitet.

NorgesFilm AS i Kristiansand har utviklet en løsning av enestående karakter både nasjonalt og internasjonalt. Løsningen, som lanseres i mai 2009, fungerer som et historisk bevaringsarkiv for film, samtidig som den gir mulighet for tilgjengeliggjøring av film via Internett. Produktet gjør det mulig for produsenter å laste ned masterfilm i redigeringskvalitet og bruke deler av filmen i egne produksjoner, såkalt Stockshot produksjonstjeneste. Dette er en vesentlig effektivisering i forhold til dagens mer tidkrevende løsninger.

Tilgangen til arkivet gjøres ved innlogging med brukernavn og passord. Selskapet som bruker produktet kan styre hvem som får tilgang, og til hvilke av selskapets filmer brukeren skal få tilgang til. Dette styres gjennom ulike roller og gradering av filmer. Bildet viser en oversikt over systemet som Norgesfilm har utviklet.

Kilde: Kjetil Granli, Norgesfilm AS

Kultur og næring i Forskningsrådet

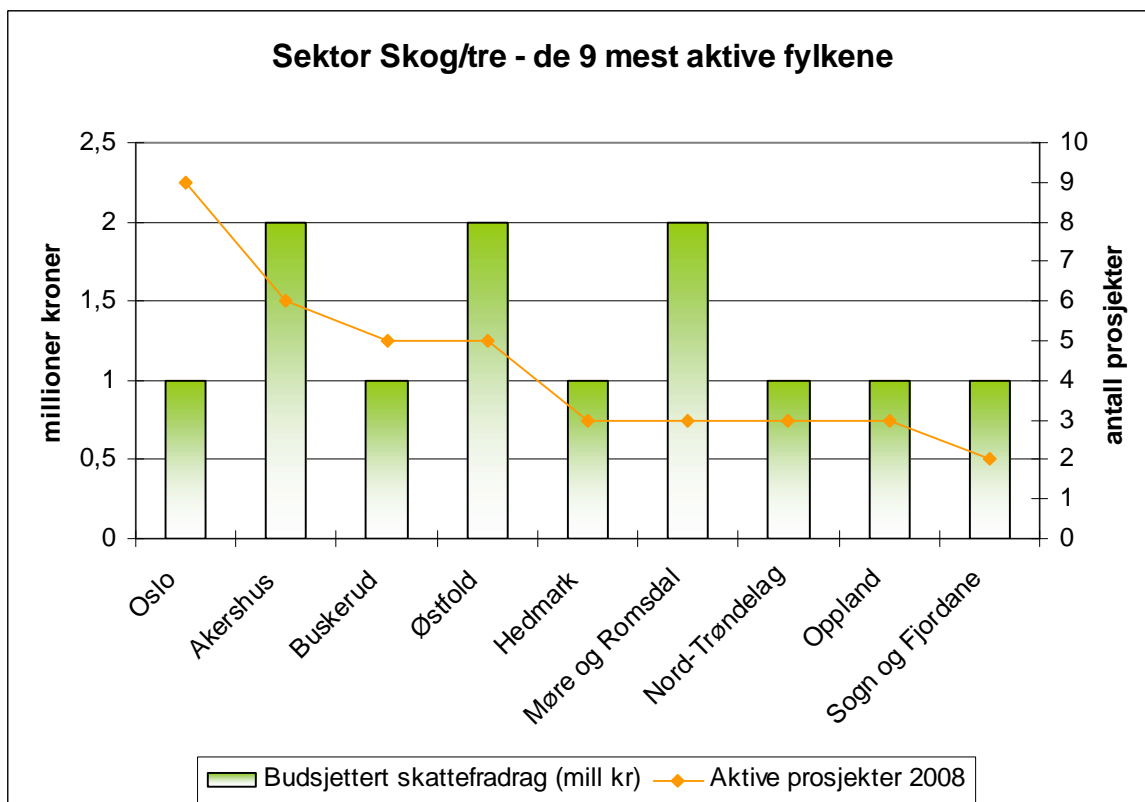
I SkatteFUNNs prosjektdatabase er det mange eksempler på koblinger mellom Kultur og Næring. Begrepene kulturbasert næringsutvikling og opplevelsesøkonomi brukes gjerne om hverandre og dekker mye forskjellig. SkatteFUNN deltar i Forskningsrådets arbeid med å koordinere aktiviteter og prosjekter med relevans for denne type næringsutvikling, for å sikre at innovasjonsprosjekter med dette fokus møtes med profesjonell nysgjerrighet. Viktig i denne forbindelse er også samarbeidet med Norsk designråd.

3.3.14 Skog/Tre

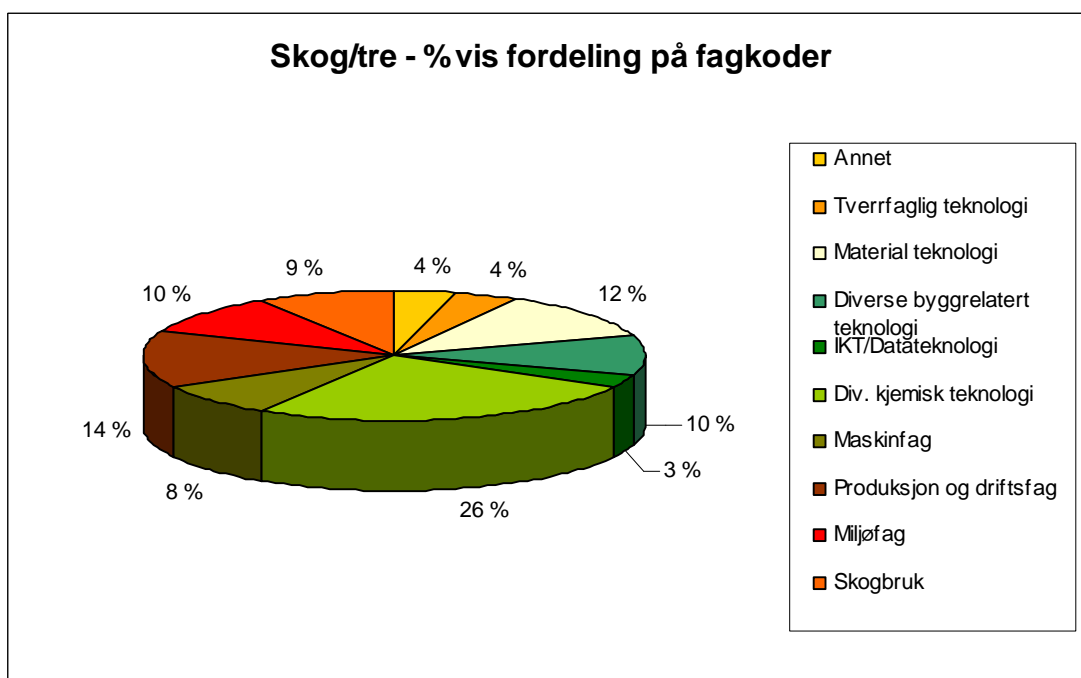
Innen sektor Skog og Tre var det i 2008 i alt 49 aktive prosjekter. Av disse var 18 nye, en økning på 5 i forhold til 2007. De aktive prosjektene hadde budsjetterte kostnader på totalt ca. 86 millioner kroner, med budsjettert skattefradrag på ca. 13,2 millioner kroner og budsjettert innkjøp av FoU-tjenester på ca. 14 millioner kroner. Det betyr at bedriftene regner med å bruke mer penger på å kjøpe FoU-tjenester enn de forventer å få i skattefradrag.

Ca. 17% av prosjektene har opphav i Oslo, 12% i Akershus og 10% i Buskerud og Østfold. Disse er blant de fem fylkene som har høyest skogavvirkning, og høyest tetthet av bedrifter innen trevirkeindustri.

Østfold skiller seg ut med få prosjekter (5), men forholdsvis høye prosjektkostnader (ca. 23 millioner kroner). Budsjettert skattefradrag for disse prosjektene er ca. 1,9 millioner kroner.

Prosjektene har problemstillinger knyttet til ulike teknologifag. Blant annet er kjemisk teknologi sentralt for fornyelse innen tradisjonell kjemisk prosess-industri. IKT og datateknologi er viktig blant annet for å skaffe tilveie nye datastyrt produksjonsprosesser.

SkatteFUNN-prosjekt innen sektor Skog/tre: Rasjonell produksjon av skogbruksplaner

Lillehammer-bedriften Mjøsen Skog BA har utviklet en teknologi for en framtidsrettet organisering av takstdata innen skogbruk. Databasen er bygd opp i Oracle Spatial. Den skal gi muligheter for en rasjonell produksjon av skogbruksplaner.

Data har geografiske egenskaper. Det vil si at en skogsbilveg ligger i databasen med sine egenskaper sammen med for eksempel et bestandspolygon med sine egenskaper. Tidligere var slike data lagret usystematisk og hver for seg på forskjellige formater og medium avhengig av hvilke geografiske informasjonssystemer og egenskapsdatabaser de var produsert i. Data hadde også forskjellige formater avhengig av hvilken tid de var samlet inn på. Den nyutviklede databasen ALLMA har ett driftssenter og dataene ligger på kun én server. Databasen vil gjøre skogbruks- og miljødata tilgjengelig for skogeiere og distriktstjenesten via en web-løsning. Databasen har fått navn etter samarbeidsforetakene Allskog BA, Mjøsen Skog BA og Agder-Telemark planselskap (AT Plan). Eksternt utviklingsarbeid har vært utført av EuroSpatial AS.

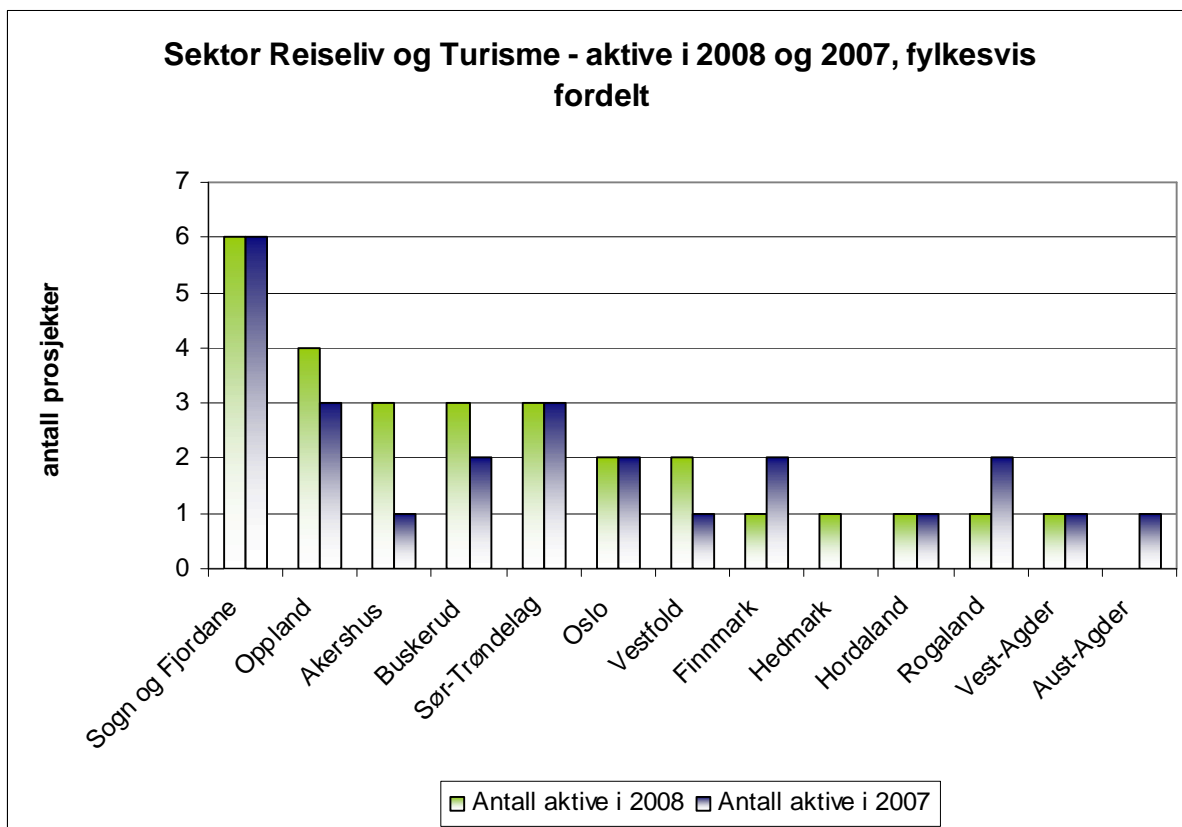
Foto: Mjøsen Skog.

3.3.15 Reiseliv/Turisme

SkatteFUNN har siden 2002 registrert en økende bevissthet i reiselivsnæringen for forskningsbasert kunnskap som kilde til innovasjon og attraksjon. Til tross for denne tendensen, er antallet reiselivsprosjekter i SkatteFUNNs portefølje fortsatt lavt vurdert mot næringens potensiale.

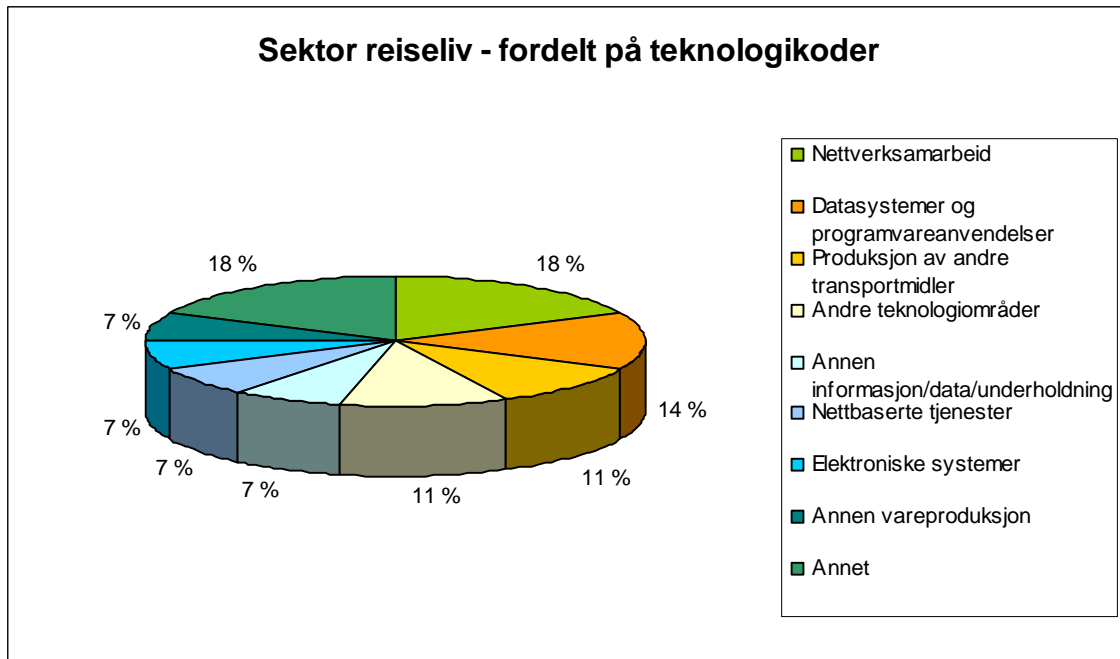
I SkatteFUNNs prosjektportefølje var det 28 aktive prosjekter i 2008 med sektorkoden Reiseliv/Turisme. Totalt kostnadsbudsjett for aktive prosjekter i 2008 var i underkant av 40 millioner kroner, og det budsjetterte skattefradraget for 2008 estimeres til nær 8 millioner kroner. Budsjettert innkjøp av tjenester fra godkjente FoU-institusjoner var i underkant av 2 millioner kroner i 2008 for de samme prosjekter. Antall aktive reiselivsprosjekter i SkatteFUNN har holdt seg stabilt sett mot 2007-tall fra SkatteFUNN. Antall nye godkjente reiselivsprosjekter er imidlertid halvert fra 2007 til 2008, med henholdsvis 18 nye prosjekter i 2007 mot 9 nye prosjekter i 2008.

Fylkesfordelingen for sektor Reiseliv/Turisme (for de fylkene som hadde aktive prosjekter i 2008), var relativt jevnt fordelt. Sogn og Fjordane hadde flest aktive prosjekter, mens Aust-Agder, Møre og Romsdal, Nord-Trøndelag, Nordland, Telemark, Troms og Østfold ikke hadde aktive reiselivsprosjekter i SkatteFUNN i 2008.

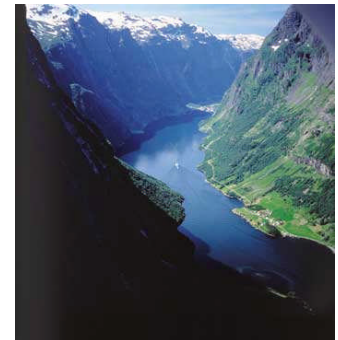
Prosjektene som sorterer under sektor Reiseliv/Turisme gir ikke hele bildet av FoU-prosjekter fra næringen i SkatteFUNN. Reiselivsprosjekter i SkatteFUNN har ofte en kobling mellom menneske og teknologi som utgangspunkt. Problemstillinger i prosjektene er nært knyttet til utvikling av helhetlige opplevelsesprodukter som inkluderer kultur, mat, historie, natur og aktiviteter, i tillegg til effektiv transport og utvikling av gode overnattingsmuligheter og bookingtjenester på internett. Fordi utfordringene befinner seg i skjæringsfeltet mellom ulike fagdisipliner, finner vi reiselivsrelaterte prosjekter også i andre sektorer; primært i sektorene IKT og Kultur/Underholdning, men også i Jordbruk/Mat, Marin/Sjømat og Administrasjon.

Sektor reiseliv - fordelt på teknologikoder

En viktig nisje innen reiselivet er turister på jakt etter genuine opplevelser knyttet til et steds natur, kultur og historie. Norge har fått mye internasjonal oppmerksomhet som reisemål de siste årene; blant annet har de norske fjordene kommet på UNESCOs liste over de viktigste kultur- og naturvernområder i verden. FoU-arbeid knyttet til profilering av regioner på en profesjonell og kunnskapsbasert måte er en trend som kommer til syne i SkatteFUNNs portefølje.

Næringen selv ønsker grønnere profil og tilbud, og arbeider for sesongutvidelse, lengre opphold og mindre reise per gjest, samt høyere lønnsomhet for tilbyderne.

SkatteFUNN-prosjekt innen sektor Reiseliv/Turisme:

Felles profil for Vestlands-fjordene

De norske Vestlandsfjordene befinner seg på UNESCOs Verdensarvliste. I 2006 vurderte National Geographic Traveler denne rangeringen, og tildelte Geirangerfjorden og Nærøyfjorden en førsteplass på sin egen prestisjetunge liste. Kåringen kom som en konsekvens av det nye fokuset på geoturisme - turisme som ivaretar, forsterker og fremhever et steds lokale egenart – miljø, kultur, estetikk, kulturarv – og som kommer lokalsamfunnet til gode.

Siden da har Hotellgruppa i Sogn (bestående av 22 hotellvirksomheter), drevet systematisk FoU-arbeid for å profilere regionen på en profesjonell og kunnskapsbasert måte. Målet er å sikre konkurransekraft og høyere inntjening for reiselivsbedriftene i Sogn gjennom utvikling av et enkelt og helhetlig kvalitetssystem som sikrer konsistens i forhold til en profil som reisemål i verdensklasse. Arbeidet har blant annet bestått i å utvikle felles forståelse av kriterier og operasjonalisering i daglige rutiner med krav til servicenivå, produkt, samarbeid med andre bedrifter samt helhetlig presentasjon av regionen. Pilotbedrifter er Hopstock Hotell, Hotell Mundal, Kviknes Hotell, Lindstrøm Hotell, Vesterland, Sogndal Hotell og Tørvis Fjord, Bre og Skihotell.

Sogn og Fjordane. Kilde: www.vesterland.no

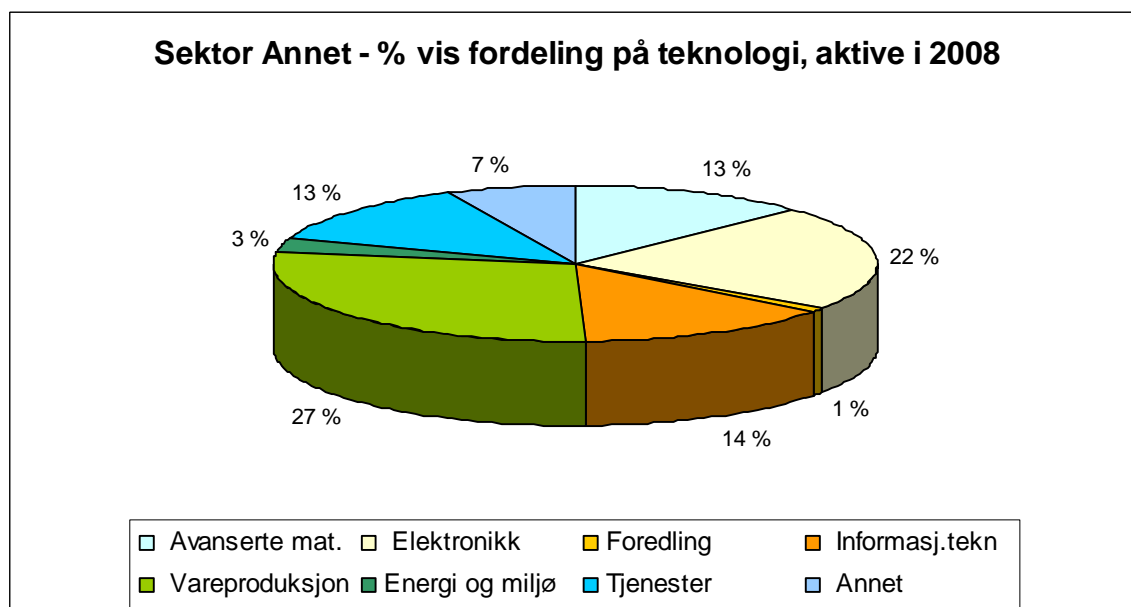
3.3.16 Annet

Prosjekt-porteføljen i sektor Annet omfatter i 2008 i alt 310 aktive prosjekter med totalt budsjetterte kostnader på 581 millioner kroner og et budsjettert skattefradrag på ca. 106 millioner kroner. Av de 310 var 163 nye prosjekter i 2008. Tilsvarende tall for 2007 er henholdsvis 271 prosjekter med budsjetterte kostnader på ca. 520 millioner kroner og 138 nye prosjekter. I 2008 utgjør sektor Annet 10,5% av alle nye SkatteFUNN-prosjekter (9% i 2007).

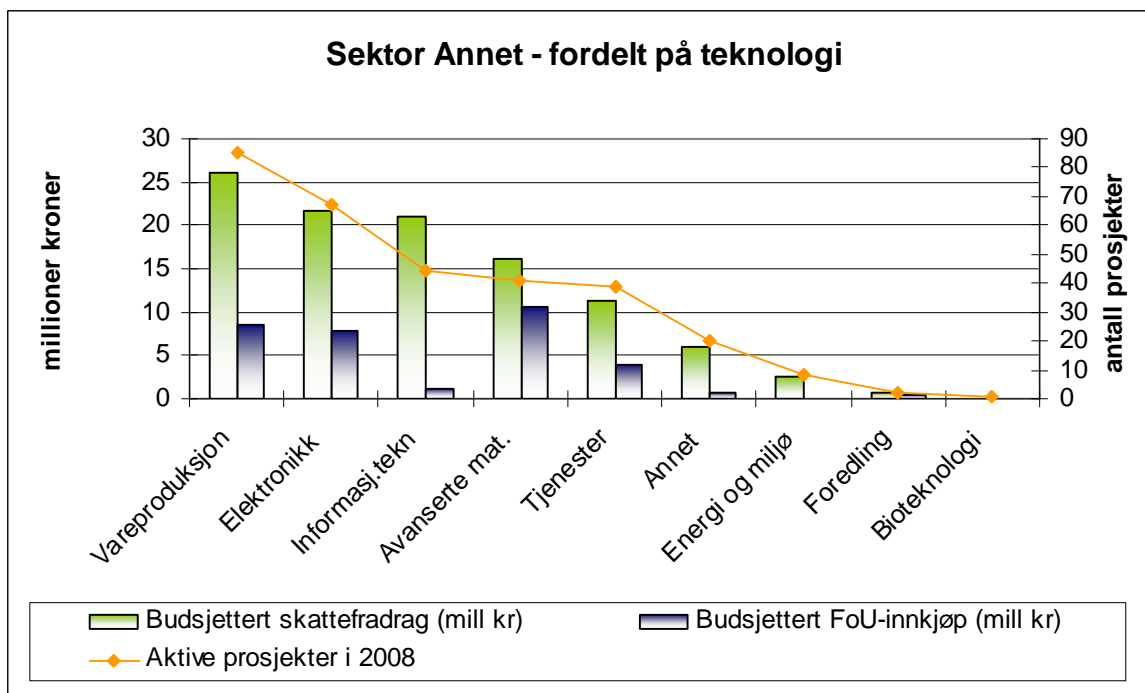
Annet-prosjektene fordeler seg på ulike teknologi-koder hvor Vareproduksjon fortsatt er størst (28%, ned fra 34% i 2007 og 39% i 2006).

Andelen prosjekter innen Teknologikoden "Tjenesteyting" som økte fra 7% (i 2006) til 13% i 2007 – holder posisjonen i 2008 på 13% og utgjør ca. 11,2 millioner kroner i budsjettert skattefradrag i 2008 (mot 9,4 millioner i 2007).

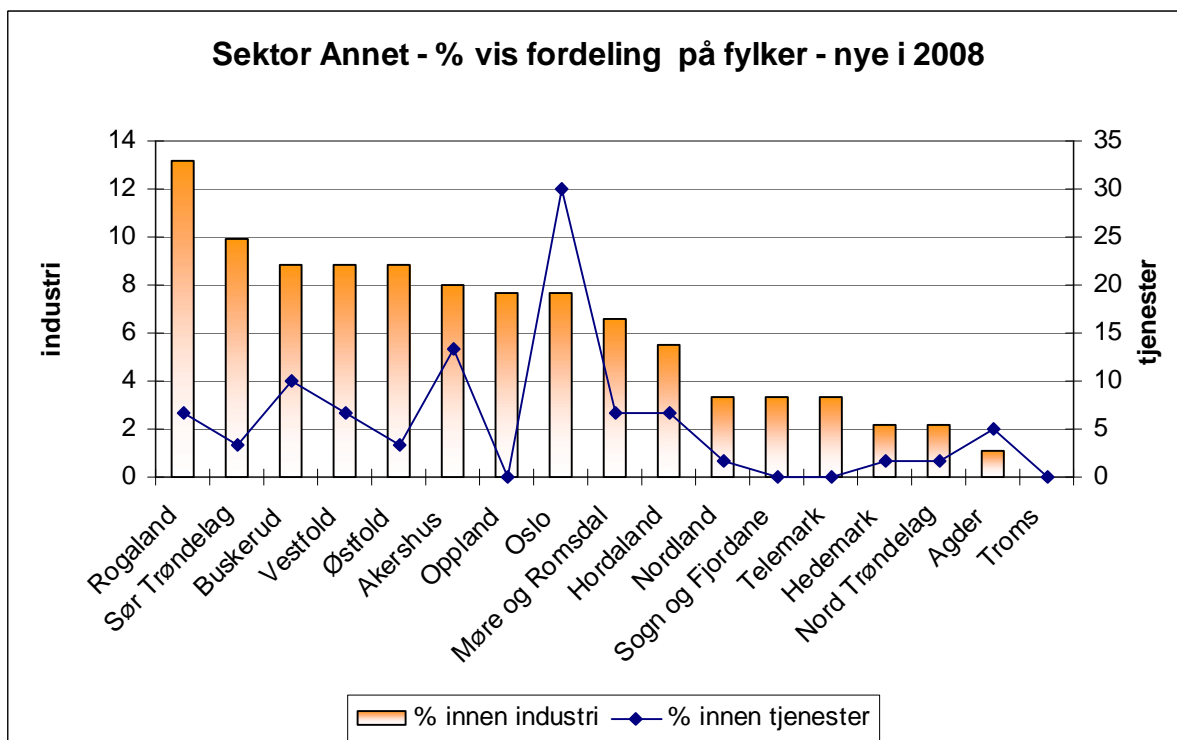
Innen sektor Annet er det totalt budsjettert med innkjøp av FoU-tjenester til ca. 33 millioner kroner (i 2007 28 millioner), og dette fordeler seg hovedsakelig innen Vareproduksjon, Elektronikk, Avanserte materialer og Tjenesteyting. I de andre teknologier innen Annet er det lite slikt samarbeid.

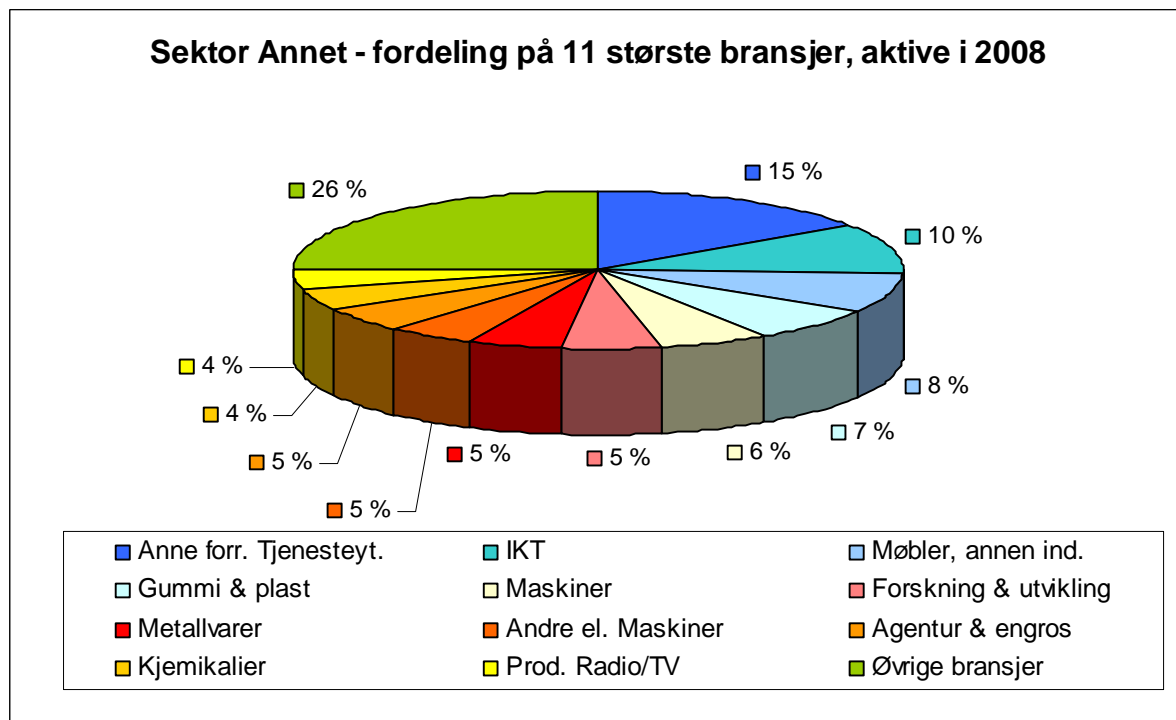

Ser vi på de nye prosjektene i 2008 innen Annet kan denne porteføljen deles i to hovednæringer - henholdsvis industri (55,8%) og tjenesteyting (36,5%). I 2007 var tilsvarende tall henholdsvis 51% og 45,5%. En fylkesvis fremstilling viser at Oslo, Akershus og Buskerud har et større omfang av tjenestebaserte prosjekter (innen Annet) enn de andre fylkene. Fra Sør-Trøndelag er det en markant tilbakegang på prosjekter fra ”tjeneste”-næringene.

Analysere vi sektor Annet med hensyn til hvilke næringskoder (bransjer) de involverte bedriftene har, finner vi et tilsvarende forhold mellom Nace-klassene som utgjør Industri og Tjenesteyting hvor andelene for den totale 2008-porteføljen var henholdsvis 54,2 og 44,2% noe som er tilnærmet likt tallene for 2007.

De største enkelt-næringer (bransjer) i den aktive 2008-porteføljen for Annet er vist i figuren. Annen forretningsmessig Tjenesteyting (nace 74) og IKT (nace 72) er klart størst med henholdsvis 15% og 10%. Tilsvarende tall for 2007 var hhv 19 og 12%. Nace-kode 74 (Annen forretningsmessig Tjenesteyting) var størst også i 2007.

Innen sektor Annet finnes bransjer som møbel- og tekstil-industri. Møbelindustrien utgjør fortsatt 8% som i fjor mens Tekstilindustrien ytterligere reduseres til 3% i 2008 mot 4% i 2007. Ser vi på tilsvarende tall fra 2006 utgjorde Møbelindustriens prosjekter i sektor Annet 12% av porteføljen og tekstilindustrien 8%.

SkatteFUNN-prosjekt innen sektor Annet: P-brodden Proff

Den lille tradisjonsbedriften Paravan Hans H Thaulow AS med kun tre ansatte har utviklet den prisbelønnede isbrodden "Proff". Brodden er spesielt utviklet for yrkeslivet og inngår som en del av verneutstyret i bedrifter.

Det stilles spesielt høye krav til soliditet og funksjonalitet for brodder som er beregnet for yrkeslivet. Særlig fordi brukeren må påregne en mer utstrakt bruk av broddene enn ellers i dagliglivet, og at forskriften for verneutstyr i bedrifter har et krav om maksimal sikkerhet for arbeidstakerne. Ergonomi, utforming og valg av materialer har således vært av stor betydning i prosjektet.

Utviklingsarbeidet har vært gjennomført i samarbeid med designfirmaet Inventas AS. Samarbeidet resulterte i prisen "Merket for god design" fra Norsk Designråd i 2008. Paravan har tidligere utviklet flere modeller av P-brodden – blant andre "Jogger" og "Total". Hele produksjonsserien har mottatt designprisen.

Foto: Jonas Hallberg Eggen, Inventas AS

3.4 Bransjefordeling og næringer

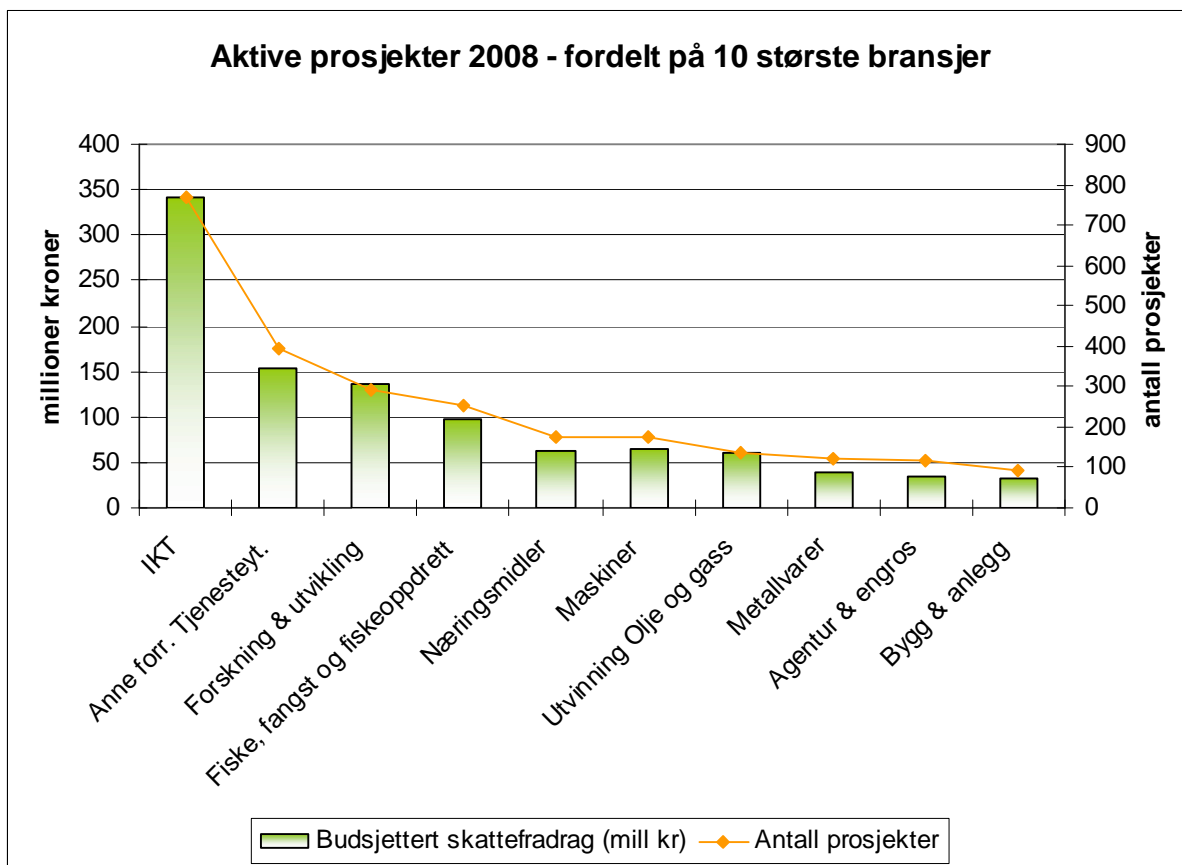
3.4.1 Generelt

Alle foretak som deltar i SkatteFUNN plikter å oppgi Nace-koden (bransjekoden) de er registrert med i Brønnøysundregistrene. Dette gir god mulighet for sammenligninger med annen offentlig statistikk, blant annet SSBs nasjonalregnskap og ellers andre oversikter som utarbeides med fordeling på næringer/bransjer.

I SkatteFUNN-databasen registreres bedriftenes tilhørighet i et 50-talls bransjer. Det er noen bransjer som utmerker seg med mange søknader herunder IKT (i SkatteFUNN brukt for Databehandlingsvirksomhet (Nace 72)), Forretningsmessig tjenesteyting (74), Produksjon av maskiner (29), Fiske og fangst (5), Forskning og utvikling (73), Næringsmidler (15) og Agentur og engros (51). Noen bransjer er omtrent fraværende i SkatteFUNN-sammenheng. Disse er eksempelvis Lufttransport (Nace 62), Internasjonale organer og organisasjoner (99) og Annen personlig tjenesteyting (93)

Av **nye** godkjente prosjektene i 2008 utgjorde følgende 10 bransjer vinnerne på landsbasis: IKT (374 nye prosjekter), Annen forretningsmessig tjenesteyting (180), Forskning og utvikling (105), Fiske, fangst og fiskeoppdrett (99), Maskiner (80), Næringsmidler (74), Metallvarer (62), Utvinning av olje/gass (55), Agentur og engros (43) og Bygg og anlegg (41 nye godkjente prosjekter).

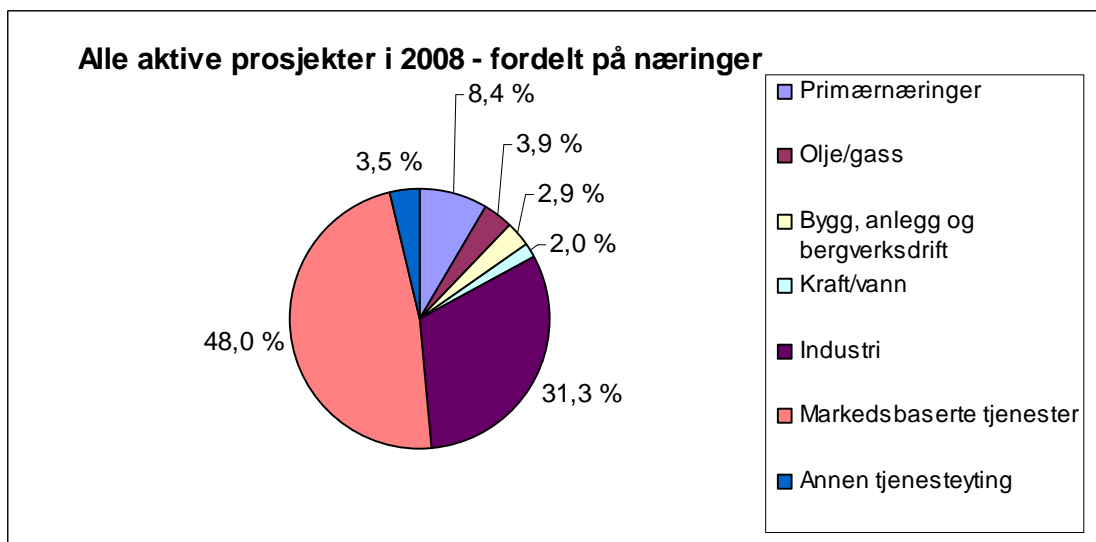
Blant de **aktive** prosjekter i 2008 utgjør de tjenesterelevante bransjene (Nace 50-74) ca.52% av SkatteFUNNs prosjektportefølje. Den største bransjen er IKT som har 771 prosjekter (21,8%), et kostnadsbudsjett på ca. 1,96 milliarder kroner og budsjettet skattefradrag på ca. 341 millioner kroner. Dette er en markant økning fra 2007. Fordelingen bransjene imellom har endret seg i den aktive porteføljen i 2008 sammenlignet med 2007. Annen forretningsmessig tjenesteyting som fortsatt er nest størst, men som tidligere var omtrent like stor som IKT, har gått sterkt tilbake. Forskning og utvikling er imidlertid nærmest fordoblet og har rykket opp til tredjeplass. Fiske, fangst og fiskeoppdrett holder stand og har nå passert Produksjon av maskiner og utstyr, som er redusert. Agenturer og engros er nærmest halvert i 2008.

En fullstendig oversikt over aktive prosjekter fordelt på bransjer i de ulike fylkene er vist i [Vedlegg 9.2.](#)

En annen måte å se prosjektporteføljen på er fordeling etter næringer. I henhold til SSBs næringsinndeling* fremkommer det klart at det er Markedsbasert tjenesteyting (48%) og Industri (31,3%) som utgjør majoriteten av prosjektene, mens Primærnæringene utgjør 8,4%. I 2008-porteføljen er det en økning fra 45% i 2007 til 48% i 2008 for Markedsbasert tjenesteyting mens Industri går tilbake fra 39% til 31,3%.

De andre næringene utgjør hver for seg mindre enn 4%. Markedsbasert tjenesteyting er den mest kostnadskrevende andelen (51% av totalt kostnadsbudsjett) med et kostnadsbudsjett på nær 4,2 milliarder kroner og et budsjettert skattefradrag på ca. 700 millioner kroner. Industri har et kostnadsbudsjett på ca. 2,3 milliarder kroner og et budsjettert skattefradrag på ca. 400 millioner kroner.

Tjenesteyting har de siste årene fått stor oppmerksomhet – og vil i neste kapittel bli omtalt særskilt.

*) SSBs næringsinndeling er basert på Nace-koder og ikke hvilken institusjonell sektor som utfører tjenesten. I denne modellen er inndelingen:
 Primærnæringer: (Nace 1-5), Industri: (Nace 15, 17-37), Utvinning av råolje og gass: (Nace 11), Kraft- og vannforsyning: (Nace 40, 41), Bygg, anlegg og bergverksdrift: (Nace 13, 14, 45), Tjenester representert med Markedsbaserte tjenester (Nace 50-74) bestående av: Varehandel, Reparasjon med videre (Nace 50-52), Hotell og restaurantvirksomhet (Nace 55), Transport og kommunikasjon (Nace 60-64), Finansiell tjenesteyting (Nace 65, 67) og Forretningsmessig tjenesteyting (Nace 70-74). I tillegg kommer Offentlig administrasjon og Forsvar: (Nace 75), og Undervisning, helse og sosiale tjenester: (Nace 80, 85) og Andre sosial- og personlige tjenester: (Nace 90-95).

3.5 Tjenesteyting

Tjenesteyting er en aktivitet som finnes i alle næringer og bransjer og utgjør en stadig større del – over 50% av BNP i Norge. Tjenesteyting er i mange sammenhenger ansett som - og antatt å være lite innovative. Slik porteføljen i SkatteFUNN fremstår, kan en ikke si at dette medfører riktighet. Når det gjelder næringens andel av FoU-investeringer i SkatteFUNN i forhold til summen av øvrige næringer er den over 55%, noe som er en økning fra 2007. Det er grunn til å tro at denne andelen er høyere i SkatteFUNN enn i de andre virkemidlene i Forskningsrådet.

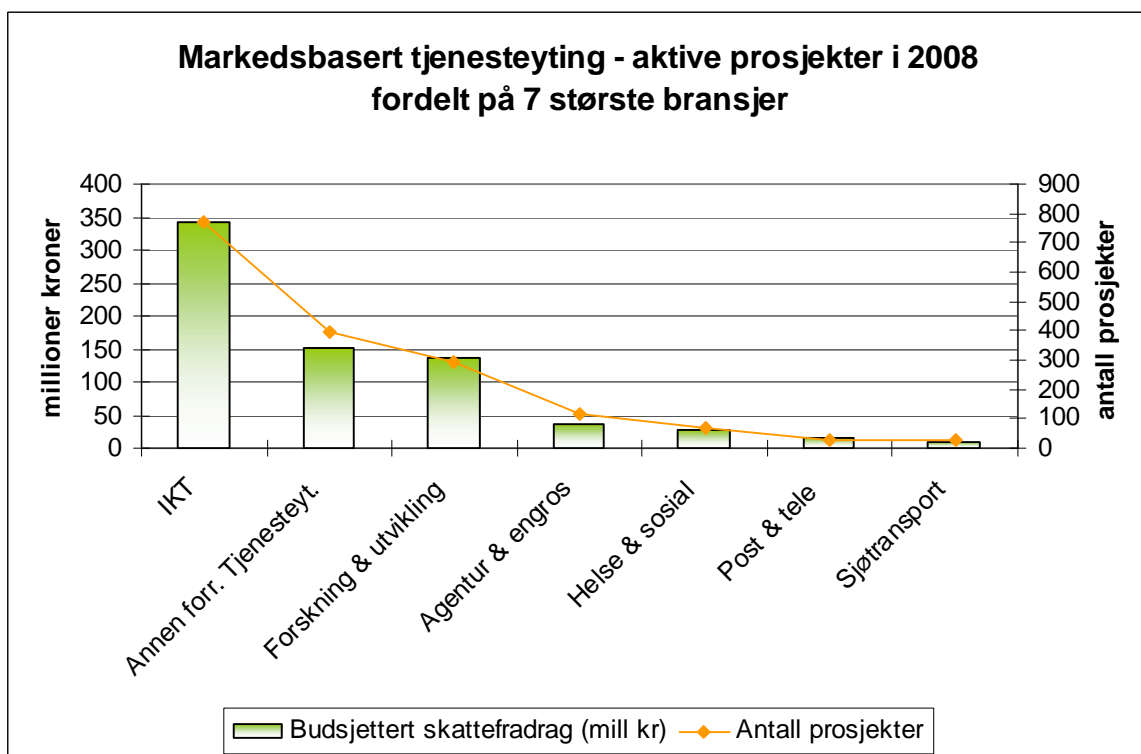
SkatteFUNN er blant de få europeiske skatteincentiv-ordningene som også omfatter prosjekter innen tjenesteyting. Den britiske "SkatteFUNN-ordningen" som ellers er svært lik den norske omfatter ikke tjenesteprosjekter ("services not included").

Tjenesteytende næringer er ikke et enhetlig begrep, og derfor svært vanskelig å kategorisere. Under begrepet "Tjenesteytende næringer" finnes en lite homogen gruppe bransjer - alt fra handel, databehandling, leger og advokater, renhold, helse/sykehus, utdanning, kultur, kirke etc. Slik det er observert i SkatteFUNN har Tjenesteytende næringer ikke nødvendigvis tjenesteyting som tema/fag i sine FoU-prosjekter, samtidig som ikke-tjenesteytende næringer også kan ha tjenesterelaterte FoU-prosjekter.

Måling av Tjenesteytende næringers rolle/andel i SkatteFUNN er derfor enklest og sikrest gjort ved å måle næringenes deltakelse ved å gruppere prosjektene i henhold til prosjekteierens Nace-kode (bransjekode). Dette er en vanlig måte å gruppere næringer på (se tidligere [Kap. 3.4.1](#)). SkatteFUNN har ikke tilsvarende entydig klassifisering av prosjekter som dreier seg om tema innen tjenesteyting slik at analyser av prosjektinnhold er holdt utenfor i dette kapitlet.

Hovedgruppene innen Markedsbasert tjenesteyting (Nace 50-74) omfatter blant annet IKT, FoU-arbeid, og Annen forretningsmessig tjenesteyting som regnskap og bedriftsrådgivning med flere. De aktive prosjektene i disse hovedgruppen utgjorde sammen med Annen tjenesteyting inkludert (Nace 75-95) ca. 55,5% av totalt budsjetterte prosjektkostnader og 51% av totalt antall prosjekter i SkatteFUNNs portefølje i 2008.

Blant de 5 største bransjene innen Markedsbasert tjenesteyting (nace 50-74) finner vi IKT (Databehandling) med 771 prosjekter som utgjør i underkant av 2 milliarder kroner i kostnadsbudsjett og ca. 340 millioner i budsjettert skattefradrag. I denne gruppen finner vi bedrifter som Sonitor Technology AS, Unified Messaging Systems AS, Investtech.com og Logica Norge AS for å nevne noen.

Etter IKT følger bransjen Annen forretningsmessig tjenesteyting med 395 prosjekter med et kostnadsbudsjett på ca. 1 milliarder kroner og et budsjettert skattefradrag på ca. 150 millioner kroner. Agentur og engros, som også er en del av Markedsbasert tjenesteyting, har 118 prosjekter (i 2007 172), med et budsjettert skattefradrag på 36 millioner kroner (i 2007 ca. 60 millioner kroner). Antall prosjekter innen bransjen Forskning og utvikling er 292 (i 2007 130), og et budsjettert skattefradrag på ca. 136 millioner kroner (i 2007 ca. 70 millioner kroner.)

Innen Annen tjenesteyting (nace 75-90) finnes det blant annet 24 prosjekter innen kultur/fritid med et kostnadsbudsjett på ca. 44 millioner kroner og et budsjettert skattefradrag på ca. 8,5 millioner kroner. (Tilsvarende tall for 2007 var henholdsvis 14, 31 og 6.). Eksempler på bedrifter innen Annen tjenesteyting er: Etto AS, Ravn Studio AS, Swix Sport AS, Peer Gynt AS og Troll Hundefor AS.

Sammenligner vi porteføljen for nye prosjekter i 2008 med 2007 er det endringer. I Agenturer er porteføljen halvert og stor tilbakegang er det også i gruppene Hotell & restaurant. Et unntak er Sjøtransport hvor antall nye prosjekter har økt fra ett i 2007 til 16 i 2008.

Andre tjenester som Undervisning og Avløps- og renovasjonsvirksomhet har opprettholdt antall nye prosjekter, mens Helsetjenester er mer enn fordoblet fra 2007, i 2008 21 prosjekter.

I utgangspunktet har man antatt at medlemsmassen i næringenes interesseorganisasjoner avspeiler sammensetningen i prosjektporteføljen. Innen Tjenesteyting er det lite samsvar mellom medlemmene i Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon (HSH) sine næringskoder og kodene for virksomheter med det største volumet innen Tjenesteyting i SkatteFUNN. Eksempelvis utgjør den største gruppen i HSH Varehandel, som er en liten og synkende andel av SkatteFUNN-porteføljen.

Innovasjonsdivisjonen i Forskningsrådet, hvor SkatteFUNN er organisert, ønsker en reorientering av hvordan FoU-basert tjenesteyting skal fremmes og støttes. Det kunnskapsgrunnlaget som utarbeides i den forbindelse forventes også å kunne få betydning for saksbehandlingen av prosjektsøknader innen Tjenesteyting i SkatteFUNN og for analyser av denne delen av SkatteFUNNs portefølje.

3.6 Teknologiområder

I tillegg til at prosjekter i SkatteFUNN kategoriseres i sektorer og bransjer, blir de også inndelt i ulike teknologikoder. Vi opererer med 9 hovedgrupper hvorav hver har 4-10 undergrupper.

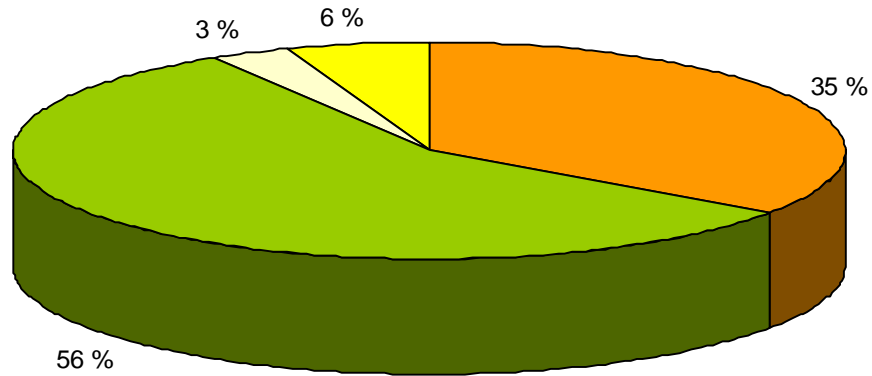
Denne inndelingen viser hva prosjektet egentlig dreier seg om, men da ikke i hvilken sektor eller bransje den utføres. I det følgende beskrives to av hovedgruppene; IKT og Bioteknologi.

3.6.1 Informasjons- og Kommunikasjonsteknologi (IKT)

Det kom inn 666 nye IKT- og IKT-relaterte prosjekter til SkatteFUNN i 2008. Antall tidligere godkjente var 783. SkatteFUNNs portefølje domineres av IKT-relatert aktive prosjekter (1 449). Det betyr at ca. 42% av det totale antall SkatteFUNN-prosjekter kan klassifiseres innen **fagområdet IKT**. Disse har kostnadsbudsjett på ca. 3,5 milliarder kroner og budsjettert skattefradrag på ca. 600 millioner kroner for 2008.

Innen de nye IKT- og IKT-relaterte prosjektene (666 i 2008) finnes det en rekke fagkoder – relatert til ulike problemstillinger. Fordeler man prosjektene på teknologier, finner man at følgende tre dominerer: Informasjonsteknologi utgjør majoriteten med 376 prosjekter (56%), dernest følger Elektronikk/data med 232 prosjekter (36%), og Tjenesteyting med 37 prosjekter (3%).

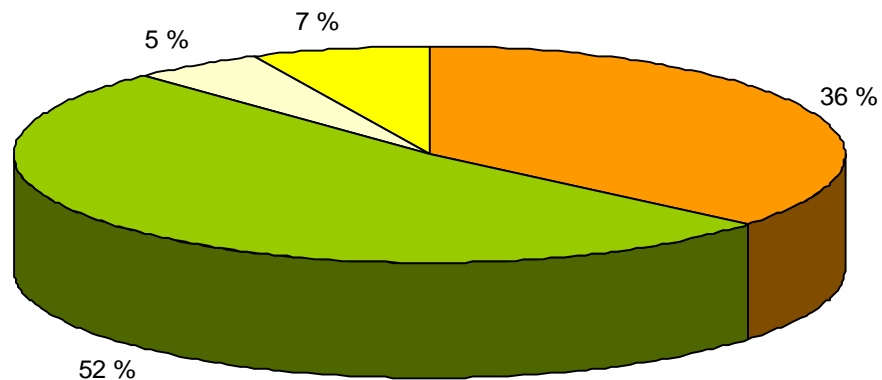
IKT - og IKT-relaterte prosjekter fordelt på teknologi - nye i 2008

■ Elektronikk/data utstyr/kommunikasjon ■ Informasjonsteknologi □ Tjenesteyting ■ Annet

Aktive IKT- og IKT-relaterte prosjekter (totalt 1 449) i 2008 fordeler seg på følgende dominerende teknologier: Informasjonsteknologi utgjør majoriteten med 753 prosjekter (52%), dernest følger Elektronikk/data med 522 prosjekter (36%) og Tjenesteyting med 75 prosjekter (5%).

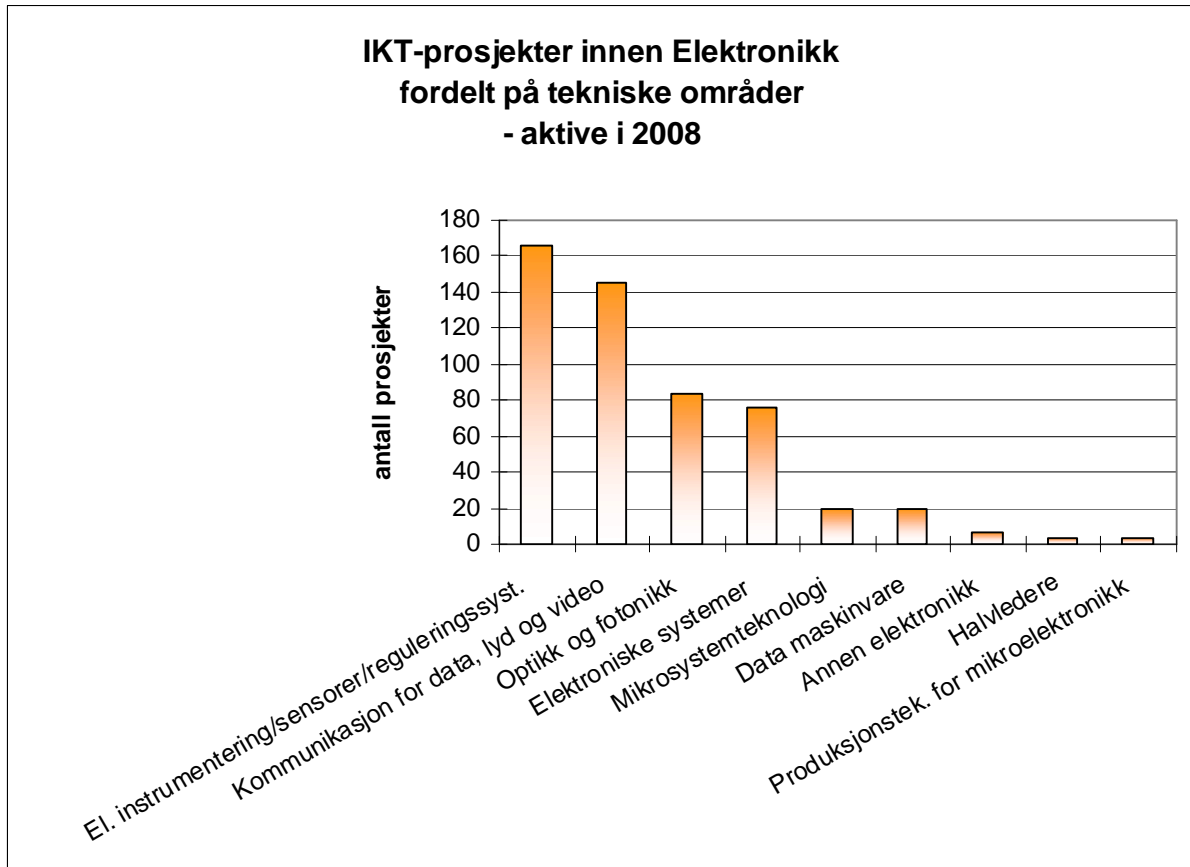
IKT- og IKT-relaterte prosjekter fordelt på teknologi - aktive i 2008

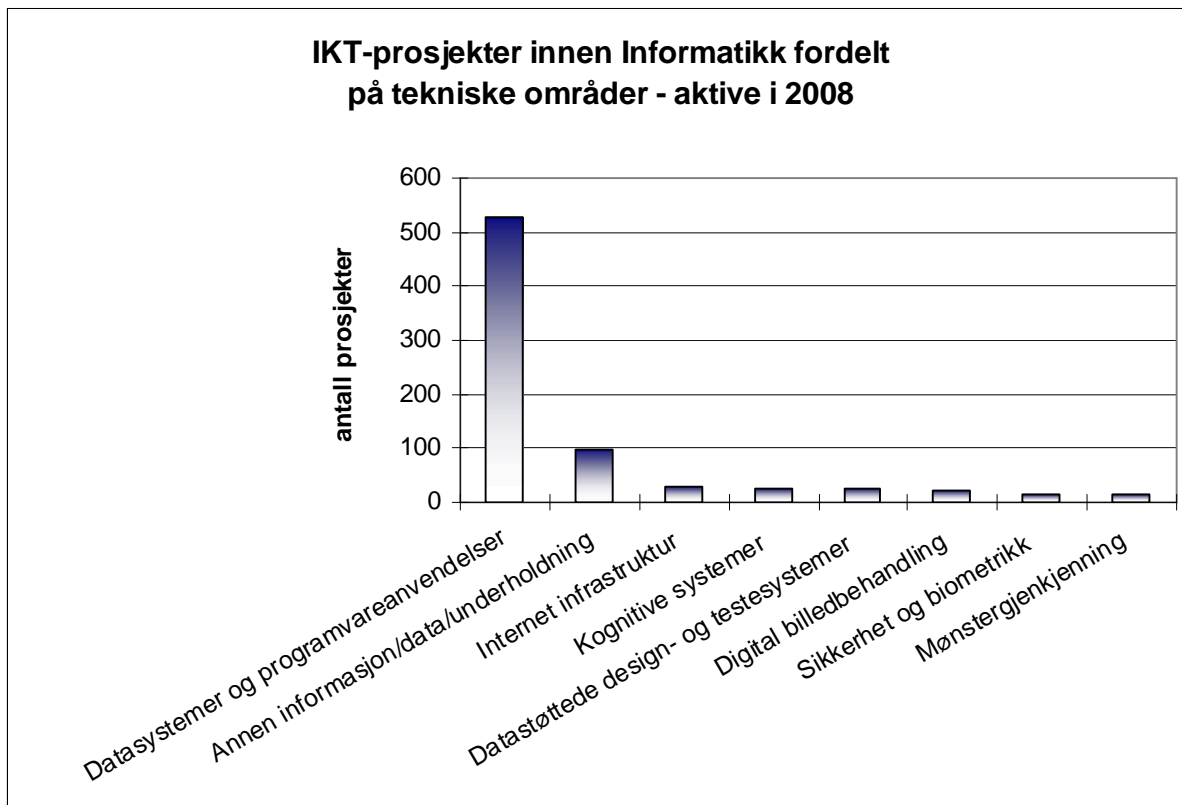
■ Elektronikk/data utstyr/kommunikasjon ■ Informasjonsteknologi □ Tjenesteyting ■ Annet

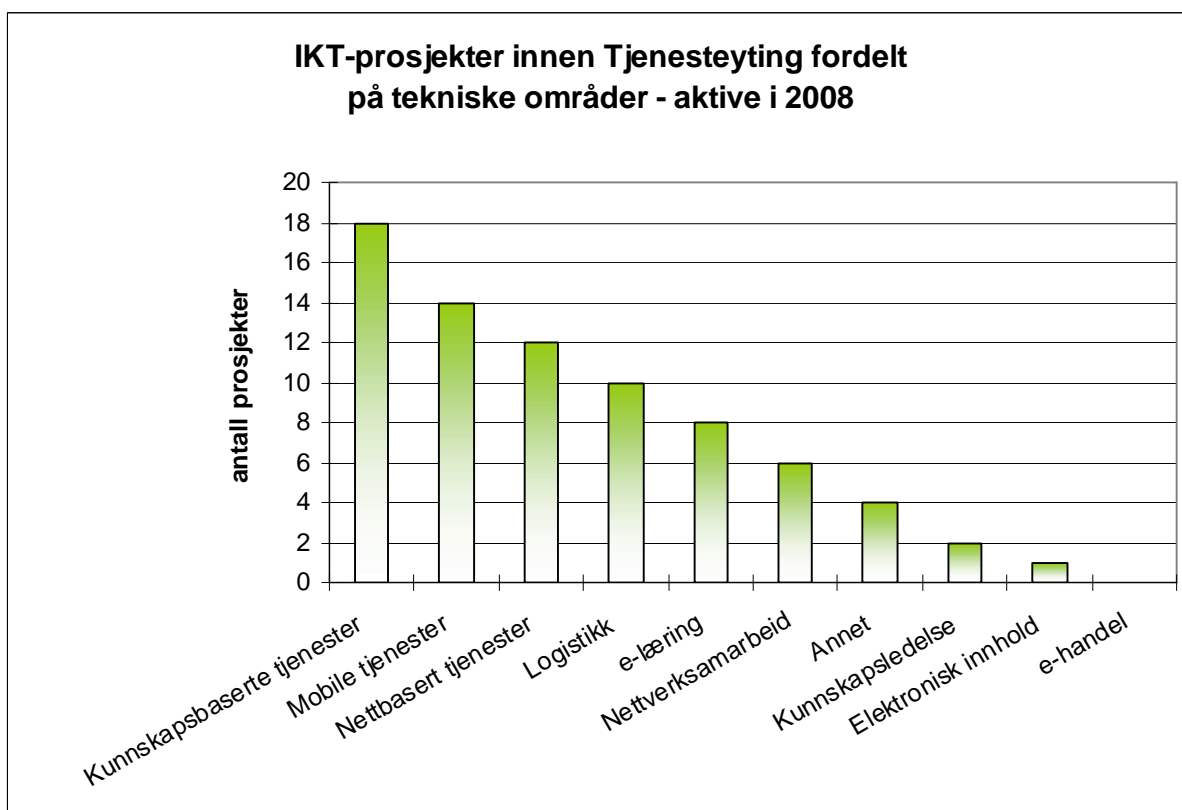
Innen **Elektronikk** er det Elektronisk instrumentering/sensorer og reguleringssystemer med 166 prosjekter (32%) kommunikasjon for data/lyd/video som dominerer med 145 prosjekter (28%). Deretter følger Optikk og fotonikk med 83 prosjekter (16%) og elektroniske systemer med 76 prosjekter (15%) av totalen innen dette teknologiområdet av IKT.

Over 70% av prosjektene innen **Informatikk** er definert som datavaresystemer og programvareanvendelser (528 prosjekter), dernest følger Annen informasjon/data/underholdning (97 prosjekter) og Internet infrastruktur (28 prosjekter).

Kunnskapsbaserte tjenester dominerer innen teknologien **Tjenesteyting** med 18 prosjekter (24%). Mobile tjenester utgjør 19% med 14 prosjekter og Nettbaserte tjenester 16% med 12 prosjekter.

Innen alle bransjer og sektorer finnes det prosjekter som har utviklet IKT-løsninger. Av alle prosjektene i SkatteFUNN er 41% IKT-prosjekter. Blant sektorene er (naturlig nok) sektor IKT størst - med 592 prosjekter, deretter kommer Petroleum/Olje og gass (140 prosjekter), Maritim (98 prosjekter) og Administrasjon (85 prosjekter). Når antallene måles i prosent, dvs. IKT-relaterte prosjekter ut fra totalt antall SkatteFUNN-prosjekter, ser vi at sektor Administrasjon, Kultur/Underholdning og Reiseliv/Turisme har svært høye prosenttall.

Aktive SkatteFUNN-prosjekter 2008	Antall SkatteFUNN-prosjekter	Antall IKT-prosjekter (Andel %)
Sektor		
Administrasjon	94	85 (90%)
Bygg og anlegg	171	40 (23%)
Helse	283	65 (23%)
IKT	592	592 (100%)
Jordbruk / Mat	200	24 (12%)
Kraft / Energi	231	81 (35%)
Kultur / underholdning	53	40 (75%)
Marin / Sjømat	448	42 (9%)
Maritim	268	98 (37%)
Metall	146	12 (8%)
Miljø	165	27 (16%)
Petroleum Olje / Gass	382	140 (38%)
Reiseliv / turisme	26	19 (73%)
Skog / Tre	49	7 (14%)
Transport	109	53 (49%)
Annet	310	132 (43%)
<i>Sum / gjennomsnitt - alle sektorer:</i>	3527	1449 (41%)

I disse aktive prosjektene finnes det 25 innen semantiske fagområder, som hadde fokus på metodeutvikling, informasjonssøk, ontologi og metadata, naturspråk-forskning og standard som SPARQL, RDF, OWL i bruk. Mer internasjonalt samarbeid er involvert i prosjektgjennomføringen.

Flest prosjekter med slike temaer er klassifisert som forskningsprosjekt, der hovedmålet med prosjektet er for eksempel å utvikle teknologiske løsninger for konsept og laboratedemo for robotsystem med kognitiv operatørkommunikasjon. Prosjektet Semantic Business News utvikler en ny type nyhetstjeneste med innebygd nyhetsanalyse og nyhetsoversikt for alle bedriftene i Norge. Slik ny løsning er basert på semantisk teknologi innen semantisk søk og automatiserte ontologier.

I tillegg kommer en stor andel prosjekter som dekker svært brede fagområder for forskning og applikasjoner. Ikke minst kan det gis som åpen kilde, ultralyd kommunikasjon, sensor og FRID, SaaS, database, Internet, intranett, trådløse nett, IP, IP-telefoni, VoIP, GPS, GSM /GPRS, Bredbånd, digital TV, virtualisasjon, 2D og 3D modellering, system integrasjon, Service Oriented Architecture, informasjon sikkerhet, mer og mer. Nanoteknologi er et annet eksempel.

Eksempel på SkatteFUNN-prosjekt innen IKT: Teknologi for Nano Air Vehicles (NAV)

Prox Dynamics AS utvikler verdens minste ubemannede flyvende systemer for profesjonell oppklaring og rekognosering. En flyvende farkost overfører levende bilde og andre sensordata til en tilhørende operatørstasjon. Eksisterende systemer finnes ned til ca. 400 gram, ca. 0.7 meters utstrekning. Vesentlig mindre farkoster gir en rekke nye bruksmuligheter; i nærheten av folk uten fare for å skade mennesker, innendørs og ikke minst økt anvendelse pga. økt tilgjengelighet og enkel transporterbarhet.

Prosjektets mål er å forske frem teknologi, kunnskap og metoder som er nødvendig for å fremstille fremtidige farkoster som nært tilfredsstillende DARPA's (Defense Advanced Research Projects Agency) Nano Air Vehicle spesifikasjon:

- maks 10 gram vekt, utstrekning under 75 mm
- maksimalhastighet 5-10 m/s, skal også kunne hovre (stå stille i luften)
- rekkevidde 1000 meter, skal kunne gjøre oppdrag etter 1000 meter og returnere

Prosjektet medfører tverrfaglige teknologiske utfordringer, særlig innen aerodynamikk, reguleringsteknikk, videokomprimering og radioteknologi. Teknologien vil gi grunnlag for å utvikle farkoster som utgjør en viktig komponent i fremtidige UAS systemer. Systemene vil dekke et behov i et internasjonalt marked, per i dag uten direkte konkurrerende produkter.

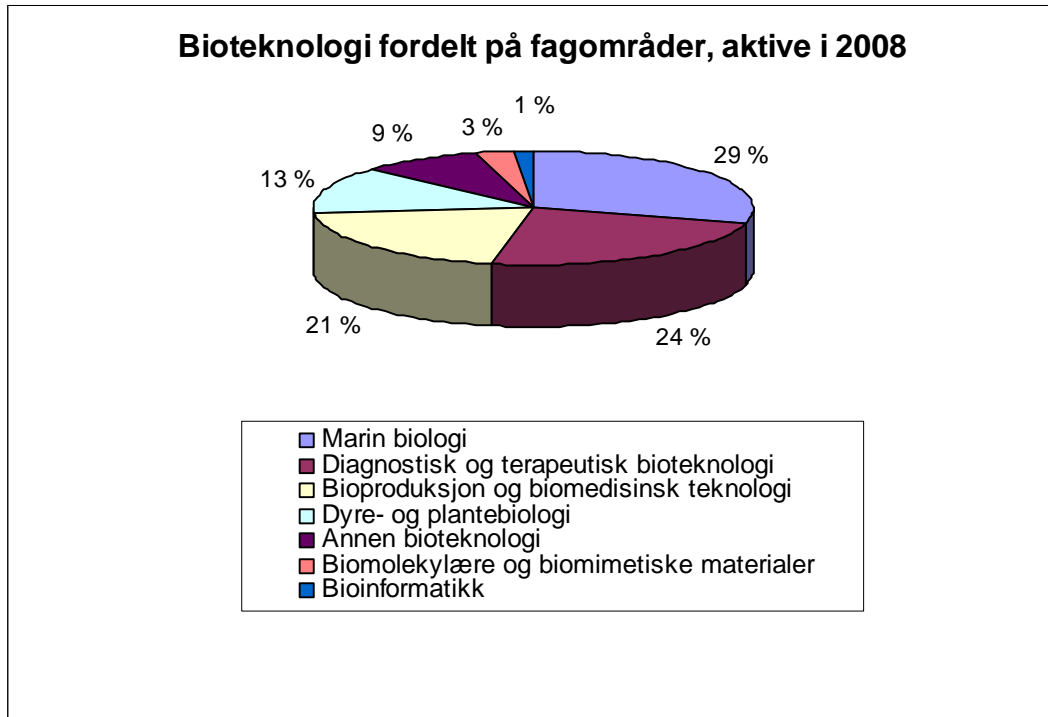
3.6.2 Bioteknologi

Bioteknologi defineres vanligvis som teknologier som bruker mikroorganismer, celler, eller deler av disse til å fremstille eller forbedre produkter. Bioteknologi finner sin anvendelse i hovedsak innenfor medisin, landbruk, og industriell produksjon.

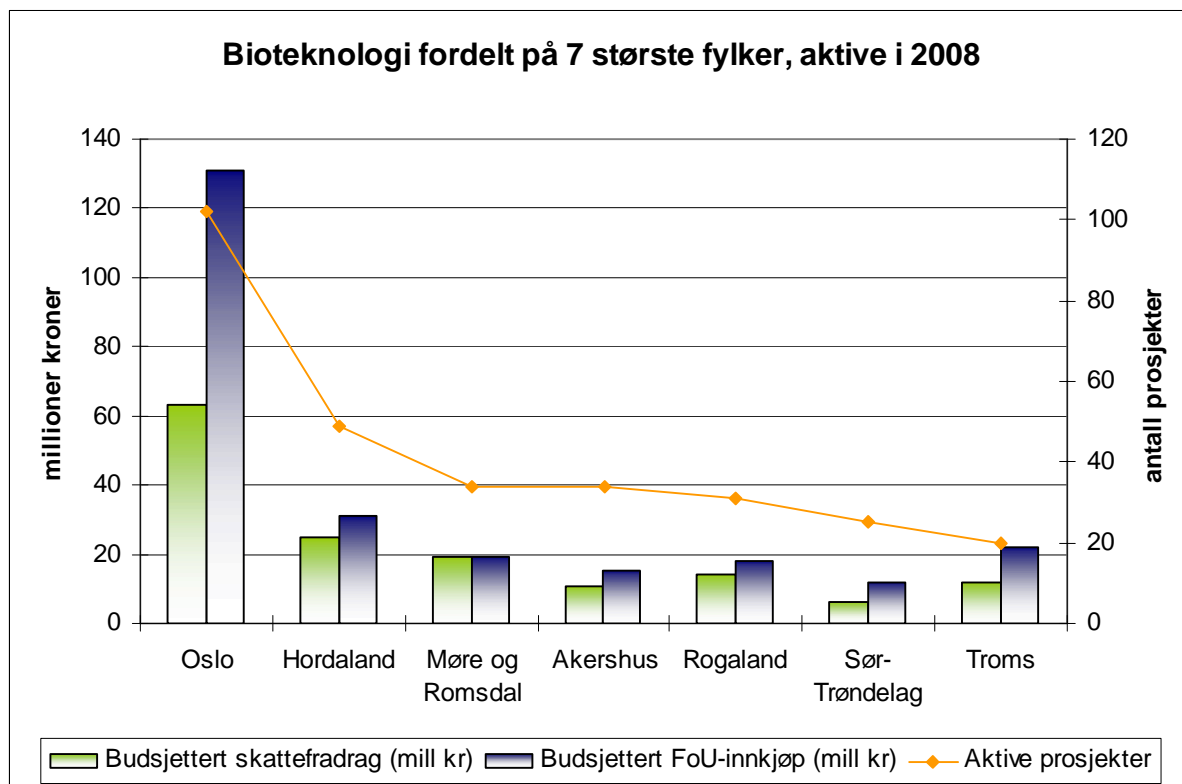
Basert på klassifisering av prosjekter gjort av SkatteFUNN søkerne selv, var det 383 bioteknologi prosjekter i SkatteFUNN porteføljen for 2008. Antallet er omtrent uforandret siden 2007 (377) men lavere enn i 2006 (434). Bioteknologi-prosjektene befinner seg innenfor 11 av de 16 sektorer man opererer med i SkatteFUNN, men med hovedtyngde innenfor Marin/Sjømat (181 prosjekter) og Helse (151 prosjekter).

Det totale kostnadsbudsjettet for bioteknologi-prosjektene er på ca 1 200 millioner kroner, herav budsjettet FoU-innkjøp på 285 millioner kroner, og med et budsjettet skattefradrag på 185 millioner kroner.

Prosjektene fordeler seg på ulike fagområder, hvorav Marin biologi (29%), Diagnostisk og terapeutisk bioteknologi (24%) og Bioproduksjon og biomedisinsk teknologi (21%) er de største områdene. De mest kostnadskrevene prosjektene finner man innenfor Diagnostisk og terapeutisk bioteknologi, dette er ikke uventet da det er her man finner regulatorisk krav om kostbar klinisk uttesting på mennesker.

Innenfor Marin biologi finner man de fleste prosjektene i Hordaland (18 prosjekter), Møre og Romsdal (16) og Rogaland (14), og mange av disse prosjektene er knyttet til akvakultur og veterinærmedisin. De fleste prosjektene i Diagnostisk og terapeutisk bioteknologi er lokalisert til Oslo, og prosjektene er omtrent likelig fordelt mellom diagnose og terapi. Prosjektene innenfor Bioproduksjon og biomedisinsk teknologi omfatter bioprospektering, vaksiner til dyr og mennesker, medisinske hjelpemidler m.m. og har stor geografisk spredning. Det kan være diffuse grenser mellom de ulike problemstillingene innenfor bioteknologi, men man kan si at den samlede bioteknologi porteføljen er bred og finner sin anvendelse i en rekke ulike industrier og tematiske områder.

**SkatteFUNN-prosjekt innen Bioteknologi:
Bioaktive komponenter i restprodukt fra reker**

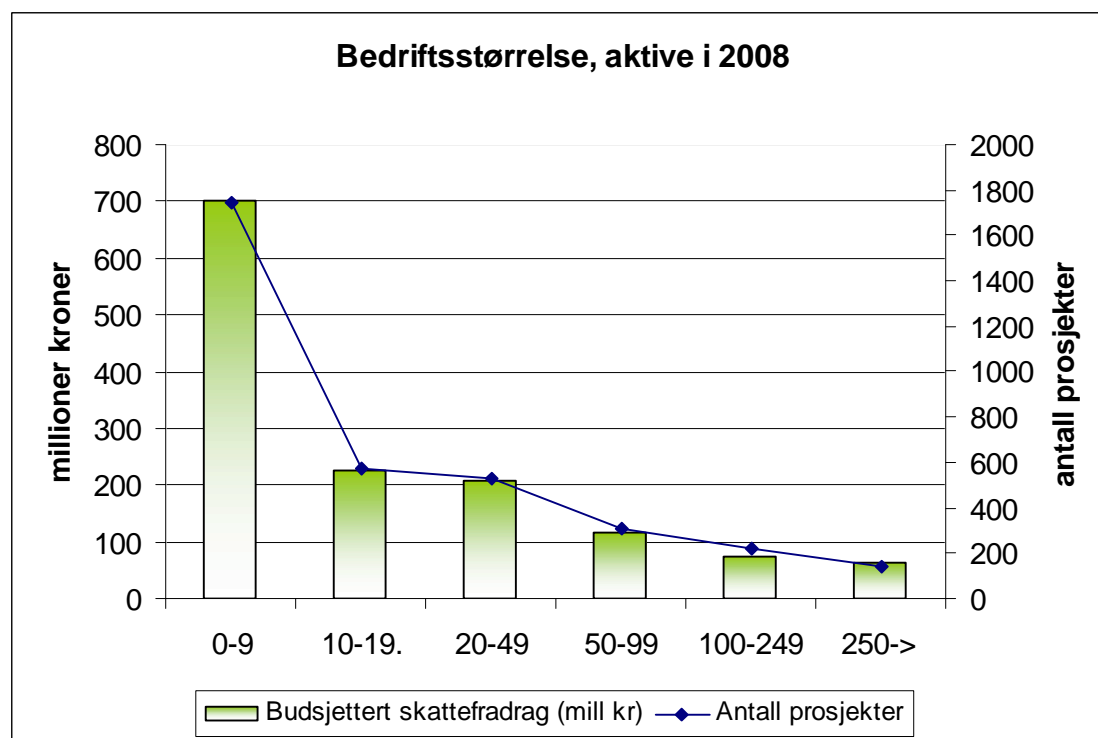
Tromsø-bedriften Marealis AS driver bioteknologisk utvikling. Flere studier viser at reker og restproduktene fra produksjon av rensede reker, inneholder betydelige mengder med bioaktive komponenter. Marealis kartlegger muligheten for fremstilling av slike komponenter i industriell skala til blant annet ingrediensmarkedet for funksjonell mat. Bedriften har et tydelig industrielt perspektiv i prosjektet, og skiller seg på denne måten fra mange andre prosjekter innenfor bioprospektering, der en ofte er mer interessert i kartlegging og identifikasjon av nye interessante molekyler. Prosjektet vurderer konkret muligheten for bruk av membran-teknologi; ultrafiltrering, nanofiltrering og omvendt osmose, for isolering av de ulike komponentene. I vurderingen ligger også kartlegging av investeringsbehov, produksjonskostnader og kompetansebehov ved fullskala uttak og produksjon, samt i hvilke mengder ingrediensene kan tas ut, markedsmuligheter og potensielle samarbeidspartnere. Marealis har utstrakt samarbeid med flere FoU-institusjoner i prosjektet, deriblant NOFIMA, Norges Fiskerihøgskole og SINTEF.

3.7 Bedriftsstørrelse og form

3.7.1 Prosjektfordeling på bedriftsstørrelse

SkatteFUNN treffer primært de små og mellomstore bedriftene, men også de store bedriftene deltar med prosjekter. Det er i 2008 godkjent 728 (46%) (ned fra 781 i 2007) nye prosjekter fra mikroforetak (færre enn 10 ansatte) og 60 (opp fra 37 i 2007) nye prosjekter fra store foretak (flere enn 250 ansatte).

Både i forhold til antall prosjekter og kostnadsvolum utgjør bedrifter med færre enn 10 ansatte ca. 50% og har ca. 700 millioner kroner i budsjettert skattefradrag.

I forhold til næringsstrukturen er det stort samsvar med søknadsfordelingen i SkatteFUNN, med ett unntak – de store bedriftene utgjør kun 0,3% av antall bedrifter i Norge, mens de innehar ca. 4% av antall prosjekter i porteføljen. Prosjekter fra store foretak (>250 ansatte) utgjør ca. 5% i prosjektkostnadene.

Prosjektene hos de små foretakene (<10 ansatte) har en gjennomsnittsverdi på ca. 2,4 millioner kroner, mens hos de store foretakene (>250 ansatte) er prosjektvolumet pr år i gjennomsnitt ca. 3,7 millioner kroner for prosjektene i 2007 (opp fra ca 3,3 millioner i 2007).

3.7.2 Organisasjonsform

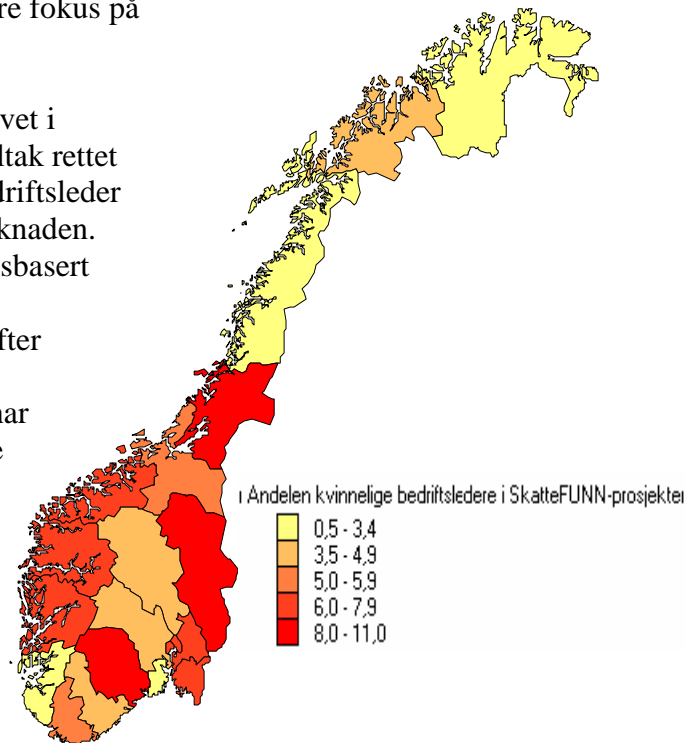
I 2008-porteføljen er det 2 746 unike bedrifter som til sammen har 3 527 aktive prosjekter. Av bedriftene utgjør AS hoveddelen (92%) av prosjektene, og resten utgjøres av ASA, BA, DA og ENK. Ca. 110 søknader fra ASA-selskaper og 43 fra Enkeltpersonsforetak (ENK) har godkjenning i 2008. Disse 43 ENK representere 1,2% av porteføljen.

3.7.3 Foretak med kvinnelig daglig leder / prosjektleder

Regjeringen la i 2008 frem en handlingsplan for mer entreprenørskap blant kvinner. Målet er at kvinner skal utgjøre minst 40 prosent av nye entreprenører innen 2013. 3 av 10 som startet nye bedrifter i 2008 var kvinner¹. Forskningsrådet er bedt om å bidra, blant annet ved å arbeide for en vesentlig økning av, - samt sette måltall for kvinneandelen i de næringsrettede programmene. Sentralt står også det nye forskningsprogrammet *Mer entreprenørskap. Policydokumentet for likestilling og kjønnsperspektiver i forskning* som Forskningsrådet vedtok i 2006, støtter også opp under et sterkere fokus på kjønnsdimensjonen i programmene.

Det er i liten grad lagt vekt på kjønnsperspektivet i SkatteFUNN, og man har ikke hatt spesielle tiltak rettet mot kvinner. Men siden 2003 har kjønn på bedriftsleder og prosjektleder vært et ”avkrysningsfelt” i søknaden. Dette gjør at vi har et godt grunnlag for kjønnsbasert statistikk.

Kjønnsfordelingen blant daglige ledere i bedrifter med støtte fra SkatteFUNN er svært skjev. Gjennomsnittet for kvinnelige daglige ledere har vært 4,5 – 5%, og slik er det også for de aktive prosjektene i 2008. Den gjennomsnittelige andelen kvinnelige *prosjektledere* ligger på ca 6% (ned fra 7% i 2007). Det går med andre ord i negativ retning i forhold til ønsket om å få frem flere kvinnelige entreprenører, samt at disse tar i bruk FoU som virkemiddel for vekst og utvikling.

Andelen kvinnelige daglige ledere har en klar sektorfordeling. Innen Helse, Jordbruk/Mat og Reiseliv/Turisme utgjør kvinneandelen 10%, mens mannsdominansen kommer enda tydeligere til uttrykk i sektorer som Bygg og Anlegg (2% kvinneandel), Metall (2%) og Petroleum/Olje og gass (2%). Innen sektor Skog/Tre er det ingen kvinner som er daglige ledere.

Sorterer vi på fylkesnivå, finner vi høyest kvinneandel i SkatteFUNN-bedrifter i Telemark (11%), Nord-Trøndelag (9%) og Hedmark (8%). Vestfold som utmerker seg (i år som i fjor) med ekstremt lav kvinneandel på 0,5%. Se [vedlegg 9.3](#).

Det må tas høyde for at kvinner er underrepresentert blant bedriftsledere i Norge (20% i 2008²). Likevel er det et markant gap ned til andelen SkatteFUNN-bedrifter med kvinnelig daglig leder (4,5 -5%).

SkatteFUNN-sekretariatet har satt seg som mål å øke andelen prosjekter fra kvinnelige bedriftsledere og prosjektledere. Dette vil kreve en målrettet innsats og oppsøkende

¹Entreprenørskap i Norge 2008 – Global Entrepreneurship Monitor

² Perducos næringslivsundersøkelser, NNU 2008

virksomhet overfor de bedrifter hvor det presumptivt er en større andel av kvinnelige ledere, for eksempel innen sektor Kultur/Reiseliv og Tjenesteytende næringer. Målsettingen er å gjøre SkatteFUNN bedre kjent overfor disse bransjene/sektorene som normalt er lite FoU-intensive og som i sjeldnere grad søker offentlig støtte til innovasjon.

I samarbeid med Innovasjon Norge og SIVA (bl.a. via Kvinnoinnovasjon) vil det tilrettelegges for mer spesifikk oppfølging av kvinnelige etablerere og kobling til SkatteFUNN, ikke minst for å øke ambisjonsnivået og derav muligheter for økt verdiskaping i de prosjekter som drives frem av kvinner. Vi vil videre arrangere møteplasser med økt kvinnelig entreprenørskap som tema.

SkatteFUNN har satt måltall for kvinneandelen i programmet frem mot 2013. Vår ambisjon er å heve andelen kvinnelige prosjektledere til 10% i løpet av 2009 for deretter å trappe opp til 20 % innen 2013.

Avslagsprosenten på prosjektsøknader fra bedrifter med kvinnelig daglig leder er høyere enn for prosjekter fra menn. Dette tyder på at prosjekter fra kvinner oftere "faller utenfor" dagens SkatteFUNN-ordning enn hva menns prosjekter gjør, noe vi vil undersøke nærmere. Forskningsrådet har blant annet med bakgrunn i dette foreslått at retningslinjene for SkatteFUNN endres til å følge ESAs regler for offentlig støtte hvor ikke kun forskning og utvikling inngår, men hvor det er åpnet opp for innovasjon i et noe bredere perspektiv. Vi mener at SkatteFUNN derav vil kunne omfatte en større andel av tjenesteinnovasjon som i dag har rask fremvekst og som flere kvinner er involvert i (eks. reiseliv, kultur, handel, service og lignende).

3.8 FoU-institusjonene

SkatteFUNN-ordningen motiverer bedriftene til å inngå FoU-samarbeid med eksterne forskningsmiljøer gjennom bestemmelsen om differensierte budsjett-tak for SkatteFUNN-prosjekter. Taket er dobbelt så høyt for bedrifter som samarbeider med en godkjent FoU-institusjon (8 millioner kroner per år) i forhold til prosjekter uten slikt samarbeid (4 millioner kroner). Fra og med regnskapsåret 2009 er takene hevet til henholdsvis 11 millioner kroner og 5,5 millioner kroner.

Det ble godkjent 32 nye FoU-institusjoner i 2008, hvorav 26 var utenlandske. Av de utenlandske kommer flest fra Tyskland (7), Sverige (5) og USA (4). De resterende fordeler seg på Europa (6), Israel (2) og Sør-Afrika (1). Ca. en tredjedel av de nye godkjente institusjonene er innen området Helse/legemiddelutvikling. Dernest følger områdene Fiskeoppdrett/biomarin og Materialer/kompositter/tekstilteknologi.

Av de totalt 3 527 SkatteFUNN-prosjektene i 2008-porteføljen er det planlagt og budsjettert med FoU-samarbeid i ca. 1 290 prosjekter (mot 1 380 i 2007). 50 prosjekter (hvorav 10 innen Marin/Sjømat, og 8 innen helse) har beskrevet samarbeid med utenlandske FoU-institusjoner. Mange prosjekter har innkjøp av tjenester fra flere enn én institusjon (norske og/eller utenlandske).

Totalt budsjettert FoU-innkjøp i 2008 er på ca. 817,1 millioner kroner (ca. 780 millioner i 2007). Erfaringsvis vet vi at dette er langt over det som blir realisert og innrapportert både til Skatteetaten (via RF-1053) og til Forskningsrådet.

Ikke overraskende er det Forskningsprosjektene som skilter med størst innkjøp av FoU-tjenester (69% av prosjektene til en verdi av ca. 500 000 kroner), mens 23% av Utviklingsprosjektene har budsjettert med innkjøp av FoU-tjenester (til en verdi av ca. 290 000 kroner).

Det er sektorene Marin/Sjømat (61% av prosjektene), Skog/Tre (61%), Helse (51%), Jordbruk/Mat (46%) og Reiseliv/Turisme (46%), som i størst grad beskriver samarbeid med godkjent FoU-institusjon. Sektorene Administrasjon (10%), IKT (14%) og Kultur/Underholdning (17%) har langt mindre av denne type prosjektsamarbeid.

Databasen gir en god oversikt over hvilke bedrifter som søker til hvilke FoU-institusjoner. Det er ingen tendens til at bedriftene fortrinnsvis søker samarbeid med sine lokale/regionale FoU-miljøer. Ca. 75% av SkatteFUNN-bedriftene over hele landet søker FoU-miljøer i en av landets 5 storbyregioner (Oslo, Bergen, Stavanger, Trondheim eller Tromsø).

De FoU-miljøer som er med i flest prosjekter er SINTEF (361 prosjekter), NTNU (125), Universitetet i Oslo (48), Matforsk (37) og Universitetet i Bergen (32). Til forskjell fra tidligere år er både Universitetet i Oslo og Universitetet i Bergen kommet inn på 5-på-topp listen.

3.8.1 Teknisk-industrielle institutter

De teknisk-industrielle instituttene utgjør en viktig samarbeidspartner for bedrifter i Norge, og SINTEF-gruppen utmerker seg i år igjen som det mest aktuelle og hyppigst brukte FoU-institutt – med 361 prosjekter i 2008 (ned fra 400 i 2007) til en budsjettert verdi av 221 millioner kroner.

SkatteFUNN-prosjekter i samarbeid med teknisk-industrielle institutter i 2008	Antall prosjekter	Budsjettert innkjøp av FOU-tjenester (mill kr)
SINTEF	361	223,7
Institutt for energiteknikk	27	28,3
Teknologisk institutt	17	4,6
RF-Rogalandforskning	5	4,3
Norsk Marinteknisk Forskningsinstitutt	11	11,8
MATFORSK	37	9,6
Christian Michelsen Research	19	7,1
Norges byggforskningsinstitutt	2	0,15
Institutt for Akvakulturforskning Akershus	5	4,3
Havforskningsinstituttet	25	5,9

3.8.2 Universitetene

Enkelte universiteter har mye samarbeid med næringslivet. I likhet med 2007 er NTNU på topp også i 2008 med hensyn til prosjektdeltagelse (125 prosjekter i 2007 mot 131 prosjekter i 2008).

SkatteFUNN-prosjekter i samarbeid med universiteter i 2008	Antall prosjekter	Budsjettert innkjøp av FOU-tjenester (mill kr)
NTNU	125	43,8
Universitetet i Oslo	48	17,7
Universitetet i Bergen	32	12,3
Universitetet i Tromsø	19	19,5
Universitetet i Stavanger	12	0,9
Universitet for miljø og biovitenskap	31	10,7

3.8.3 Høgskolene

Sammenliknet med andre FoU-institusjoner ligger høgskolene (dessverre) langt etter med hensyn til samarbeid med næringslivet i SkatteFUNN-prosjekter. Norges veterinærhøgskole synes dog også i 2008 å være den mest etterspurte partneren av disse. Andre høgskoler har få samarbeidsprosjekter som er registret i SkatteFUNN. Høgskolen i Troms og Høgskolen i Finnmark er ikke registrert i SkatteFUNN-samarbeid i 2007.

SkatteFUNN-prosjekter i samarbeid med høgskoler i 2008	Antall prosjekter	Budsjetterte FOU tjenester (mill kr)
Norges Veterinærhøgskole	15	7,3
Høgskolen i Agder	12	1,1
Høgskolen i Akershus	3	4,2
Høgskolen i Bergen	6	3,8
Høgskolen i Bodø	13	4
Høgskolen i Buskerud	3	0,4
Høgskolen i Gjøvik	5	1,5
Høgskolen i Harstad	0	0
Høgskolen i Lillehammer	1	0,03
Høgskolen i Molde	1	0,04
Høgskolen i Narvik	1	0,2
Høgskolen i Nord Trøndelag	0	0
Høgskolen i Sør-Trøndelag	5	0,6

Høgskolen i Oslo	2	0,25
Høgskolen i Telemark	4	0,95
Høgskolen i Vestfold	11	4,1
Høgskolen i Østfold	6	1,6
Høgskolen i Ålesund	10	1,6
Høgskolen i Sogn og Fjordane	2	0,01

3.9 Forskning eller utvikling

For SkatteFUNN gjelder et direktiv om å kategorisere prosjektene enten som *industriell forskning* (F) eller *prekompetitiv utvikling* (U). Dette gjøres etter internasjonale definisjoner (ESA regler, kap.14.2.1)³.

Fra 2002 til 2008 har det vært en økning i andelen Forskningsprosjekter fra 14% til 16%. Av de nye godkjente prosjektene i 2008, utgjorde Forskningsprosjektene 14%. Det er en liten økning i forhold til de nye i 2007 (13%).

Grenseoppgangen mellom F og U er ofte svært vanskelig. Regelen er at dersom ikke hovedparten av prosjektet er å betrakte som Forskning (ny kunnskap) vil prosjektet få Prekompetitiv utvikling som betegnelse. Derav vil også den samlede maksimale offentlige støtteramme (utover SkatteFUNN) reduseres fra 65% til 30%. For enkelte prosjekter som har mye samfinansiering byr det på problemer at et prosjekt som er godkjent innen en annen ordning/program (i Forskningsrådet eller i EU-prosjekter) helt eller delvis kan miste SkatteFUNN-bidraget nettopp på grunn av at maksimal støtteandel oppnås. Dette er også en av grunnene til at det er et gap mellom det budsjetterte fradraget og det faktiske oppgjøret via Skatteetaten (Skatteetaten gjør avkortinger i skattefradraget dersom taket for maksimal offentlig støtte overskrides).

Av de 1 549 nye godkjente prosjektene i 2008 ble 216 (14%) kategorisert som Forskningsprosjekter, og de resterende som Utviklingsprosjekter. Av de totalt 3 527 aktive prosjektene i 2008 var ca. 16% kategorisert som Forskning. Gjennomsnittsvolumet for samtlige prosjekter i 2008 var 2,35 millioner kroner mot 2,2 millioner i 2007. Økningen er størst i Forskningsprosjektene, som hadde et gjennomsnittlig volum på 3,27 millioner kroner i 2008 mot 3,13 millioner i 2007. Også gjennomsnittlig volum for Utviklingsprosjektene økte noe (2,1 millioner kroner i 2008 mot 2,05 millioner i 2007).

Forskning eller prekompetitiv utvikling - utdrag av ESAs regler, kap. 14.2.1

- ³ Med *industriell forskning* menes planmessig forskning eller kritiske undersøkelser som har til formål å vinne ny kunnskap, med sikte på å utnytte denne kunnskap til utvikling av nye produkter, produksjonsprosesser eller tjenester, eller til en vesentlig forbedring av eksisterende produkter, produksjonsprosesser eller tjenester.
- Med *utvikling før konkurransetadiet* menes en virksomhet der resultatene fra industriell forskning omsettes i en plan, et prosjekt eller et utkast til nye, endrede eller forbedrede produkter, produksjonsprosesser eller tjenester, enten de er beregnet på salg eller på bruk, herunder utvikling av en første prototyp som ikke kan utnyttes kommersielt.

Den samlede kostnadsramme for Utviklingsprosjektene er 6,3 milliarder kroner (75%) og ca. 2,05 milliarder kroner (25%) for F-prosjektene. Sammenliknet med 2007 har Forskningsprosjektene i kostnad økt med 2 prosentpoeng. En annen observasjon er at Forskningsprosjektene har over 1 million kroner høyere gjennomsnittsverdi enn Utviklingsprosjektene (henholdsvis ca. 3,27 millioner mot 2,1 millioner kroner) for 2008.

Sammenligner vi 2008 med 2002, ser vi at gjennomsnittsverdien av Forskningsprosjektene har økt fra 2,2 millioner kroner i 2002 til 3,27 millioner i 2008. Dette tyder på at de nyere prosjektene er mer kunnskapskrevende og derfor mer kostbare.

3.10 Internasjonalt samarbeid

I en global verden er det viktig at norske bedrifter søker samarbeid over landegrensene – enten dette samarbeidet er mellom bedrifter eller med internasjonale FoU-miljø. Dette kommer også godt til syne i SkatteFUNN-prosjektene.

I SkatteFUNN- porteføljen for 2008 er det 226 prosjekter hvor det er krysset av for EU-finansiering. Størst andel av prosjekter med EU-støtte finner vi innen IKT (48 prosjekter), Marin/Sjømat (41) og Helse (35).

I 2008 ble 7 nye EUREKA-prosjekter etablert og 6 Eurostar-prosjekter med norsk deltakelse godkjent. Hovedtyngden av disse har finansiering også gjennom SkatteFUNN. I tillegg kommer 14 EUREKA-prosjekter fra 2007 som alle har støtte fra SkatteFUNN.

4 Likningsoppgjøret for 2006-prosjektene

Bedrifter med aktive prosjekter i 2007 og som har levert selvangivelse har til sammen fått ca. 952 millioner kroner i skattefradrag for 2007. Fra de totalt 3 735 aktive prosjektene i 2007 ble det levert inn krav om skatteoppgjør for FoU-kostnader fra 2 373 bedrifter (2 330 aksjeselskaper og 43 enkeltpersonforetak). En del bedrifter har flere prosjekter pr år. Fra Skatteetatens opplysninger (jfr. data fra SKD til NFR februar 2009) fremkommer at prosjektene i utgangspunktet har en samlet prosjektverdi på 5,9 milliarder kroner, mens det beregnede grunnlag for fradrag (etter avkortinger foretatt hos SKD) beløper seg til ca. 5,0 milliarder kroner og et samlet skattefradrag på ca. 952 millioner kroner for 2007. Dette beløpet utgjør ca. 11% av de budsjetterte kostnader, som var 8,5 milliarder kroner for prosjektene i 2007.

Data fra SKD viser også at det er dokumentert innkjøp av tjenester fra godkjente FoU-institusjoner på ca. 485 millioner kroner for 2007 (mot 428 i 2006), hvorav de små og mellomstore bedriftene står for ca. 295 millioner kroner og de store bedriftene for 190 millioner kroner i innkjøpte tjenester. Ved innberetning av FoU-kostnader til SKD var det for 2007 registrert ca. 72 millioner kroner som ulønnet egeninnsats (mot 87 millioner kroner i 2006). Ulønnet egeninnsats er ikke kommet til utbetaling verken for 2006 eller 2007.

5 Administrative forhold

SkatteFUNN-ordningen administreres av et eget sekretariat i Norges forskningsråd. Det er lagt til grunn et utstrakt samarbeid med Innovasjon Norge som gjennom sine lokalkontorer har gode forutsetninger for å møte bedriftene der de er, og hjelpe dem til å formidle sine prosjekter og vurdere ulike støttetiltak tidlig i søknadsprosessen. Innovasjon Norge utfører også den første fasen i søknadsvurderingen. Forskningsrådet godkjenner FoU-innholdet og det faglige aspektet ved søknadene, sørger for oppfølging av prosjektene med hensyn til års- og sluttrapportering, samt har ansvar for rapportering og statistikk-utarbeidelse til departementer og for kontakt med Skatteetaten.

Prosjekter som løper over flere år vil opprettholde godkjenningen dersom tilfredsstillende rapportering skjer. Prosjekter hvor det mangler rapporter fra, eller som av andre grunner mister sin godkjenning, rapporteres til Skattedirektoratet – og SKD kan på eget grunnlag eventuelt foreta ”sanksjoner” overfor søkere.

5.1 Sekretariatet

SkatteFUNN er en selvstendig enhet i Forskningsrådets Divisjon for innovasjon i Avdeling for SkatteFUNN og VRI. SkatteFUNN-sekretariatet hadde i 2008 12 ansatte, herav 10 rådgivere (3 av disse i deltidsstillinger). Avdelingen har også to ansatte konsulenter. Totalt hadde enheten 10,5 årsverk i 2008.

Internt i Forskningsrådet drar SkatteFUNN nytte av den kompetansen som finnes i organisasjonens øvrige fagprogrammer. Det innhentes faglige vurderinger av prosjektsøknader etter behov. Denne kompetanseutvekslingen resulterer i synergier på tvers av organisasjonen, og synliggjør helheten i Forskningsrådets bedriftsportefølje. Forskningsrådets regionale representanter har også bidratt i markedsføring og søknadsbehandlingen.

Saksbehandlingen i SkatteFUNN omfatter i tillegg til søknadsbehandlingen, et omfattende arbeid med års- og sluttrapporter, samt søknader om forlenget godkjenningsperiode. Det er et betydelig omfang i saksmengden i tillegg til vurdering av de nye søknader som kommer hvert år.

5.2 Administrasjonskostnader

Midler til drift og administrasjon av SkatteFUNN-ordningen bevilges fra Nærings- og handelsdepartementet og var for 2008 på 14 millioner kroner. Innovasjon Norge på sin side brukte 6,1 millioner kroner til administrering og drift av SkatteFUNN i 2008.

5.3 Samarbeidet med Innovasjon Norge

Samarbeidet mellom SkatteFUNN-sekretariatet og Innovasjon Norge (IN) er basert på en avtale om at IN bidrar med søknadsbehandling, generell markedsføring og informasjon om SkatteFUNN-ordningen til bedrifter eller enkeltpersoner som søker støtte til gjennomføring av sine prosjekter.

I hvert fylke er et det utpekt ”Superbruker for SkatteFUNN” i IN. Vedkommende skal sørge for at saksbehandlingen i eget fylke skjer fortløpende og at arbeidet følger de retningslinjer som gjelder for SkatteFUNN. I tillegg har vedkommende et særskilt ansvar for å holde seg

oppdatert med hensyn til generelle forhold, blant annet i kraft av å være bindeleddet til Forskningsrådets SkatteFUNN-sekretariat og formidle og lære opp egne SkatteFUNN-medarbeidere i eget fylke.

Kvalitetssikring og likebehandling av prosjekter – hele landet over og innenfor alle bransjer – står sentralt i arbeidet. Spesielt på høsten, like etter den preliminare søknadsfristen 1. september, er det helt avgjørende at INs superbrukere og deres medarbeidere prioriterer SkatteFUNN – både tidsmessig og kvalitativt.

Det er 100 IN-medarbeidere som er involvert i SkatteFUNNs saksbehandling, av disse er det en del som i løpet av et år behandler kun et fåtall søknader. Det sees på som uheldig. Best kvalitet og forståelse for SkatteFUNN-prosessen og rutinene får man ved jevnlig behandling av søknader. En omrokking av ressurser fra INs side slik at der hvor det er flest søknader der er det også flest saksbehandlere, vil derfor være ønskelig.

Siden 2002 da avtalen om samarbeid ble inngått har det vært holdt samlinger med SkatteFUNN-sekretariatet i Forskningsrådet og INs superbrukere. Temaet har ofte vært kvalitetssikring, ressursforhold, tolkninger av regelverk og diskusjon om viktige saker knyttet til videreutvikling av SkatteFUNN.

I 2008 ble det avholdt en slik samling, i Stavanger, mens det i tillegg har vært tett dialog i forbindelse med utvikling av ny IT-applikasjon for SkatteFUNN.

Det er ellers løpende dialog og erfaringsutveksling mellom rådgiverne i SkatteFUNN-sekretariatet og saksbehandlerne i Innovasjon Norge.

5.4 Samarbeidet med Skattedirektoratet

Skatteetaten og SkatteFUNN-sekretariatet har hatt en jevn og god dialog omkring ulike problemstillinger vedrørende fortolkning av regelverk for SkatteFUNN-ordningen. Noen av de mest sentrale spørsmål har vært knyttet til fradragsberettigede projektkostnader i forhold til ferdigstilling av pilotprodukt og hvordan inntekter på en vare/tjeneste i prosjektperioden skal håndteres.

I 2008 oppstod det enkelte klagesaker til lokale likningskontorer fra bedrifter som hevdet at Likningskontoret overprøvde Forskningsrådets prosjektgodkjenninger. Sakene dreide seg i virkeligheten om likningskontorenes vurderinger av kostnadene som lå til grunn for bedriftenes skattefradragskrav, og ikke Forskningsrådets godkjenninger av selve FoU-prosjektene (hvor likningskontorene ikke har noen vedtaksmyndighet). Spesielt utfordrende ble det i den såkalte ”torskeoppdrettssaken” i Sogn og Fjordane – hvor flere bedrifter som har prosjekter innen torskeoppdrett la til grunn alle kostnader (også mange ordinære driftsutgifter) uten å ta til reduksjon inntekter på varen (torsken) som ble solgt i løpet av prosjektperioden. Det ble dissens mellom bedriftene og likningskontoret om skattefradraget på basis av disse kostnader – og sakene ligger nå til behandling i overlikningsnemnda.

SkatteFUNN-sekretariatet har med bakgrunn i slike saker samt andre saker som berører fortolkning av regelverket hatt mye dialog med Skatteetaten i Oslo. Sammen søker man å finne gode løsninger for de involverte parter, og vektlegger tydeliggjøring og overensstemmelse mellom beskrivelsene i Likningens ABC og veiledningen for RF-1053.

Skatteetaten er en svært viktig aktør i SkatteFUNN-systemet, og det er sett på som nødvendig at Forskningsrådet involverer - og har tettere kontakt med - de regionale likningskontorer (på

samme måte som SkatteFUNN har med Innovasjon Norge). Det er også behov for å samstemme prosjektgodkjenning, kostnadmessige spørsmål og regelverk overfor regnskapsførere og revisorer. Det planlegges en opplæringsturné i de 5 skatteregioner i løpet av første halvår 2009.

Skatteetaten får hvert år elektronisk kopi av alle nye godkjenningsbrev samt brev vedrørende inndragning av godkjenninger. Denne informasjon er siden 2007 gjort søkbar både på fylke, kommune og organisasjonsnummer og de lokale likningskontorer kan på den måten holde seg orientert om prosjektenes status.

5.5 Ulønnet egeninnsats

Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2005 vedtok Stortinget å innføre en tilskuddsordning for ulønnet arbeidsinnsats innen SkatteFUNN-ordningen. I revidert budsjett for 2005 foreslo Regjeringen en Kompensasjonsordning for ulønnet arbeidsinnsats i perioden 2002 – 2004 og en Tilskuddsordning for 2005 og videre. Tilskuddsordningen ble notifisert til ESA i oktober 2005.

Med ulønnet arbeidsinnsats menes arbeidsinnsats som det ikke er utbetalt vederlag (lønn eller annen kompensasjon) for. Ulønnet arbeidsinnsats omfattes ikke av dagens SkatteFUNN-regler, men som følge av Stortingets vedtak er det nå utbetalt tilskudd for ulønnet arbeidsinnsats i SkatteFUNN-prosjekter for perioden 2002 - 2005.

Konkurransetilsynet administrerte Kompensasjonsordningen for ulønnet arbeidsinnsats i SkatteFUNN-prosjekter i 2002 – 2004. Under denne ordningen ble det utbetalt til sammen ca. 31 millioner kroner til ca. 300 prosjekter. Søknadsfristen for denne ordningen var 7.4.2006 og støtten ble utbetalt i løpet av høsten 2006.

Som følge av at ESA ikke hadde ferdigbehandlet notifikasjonen av tilskuddsordningen, besluttet Nærings- og handelsdepartementet høsten 2007 at Forskningsrådet v/SkatteFUNN skulle utbetale tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats i SkatteFUNN-prosjekter i 2005. Under Tilskuddsordningen utbetalte Forskningsrådet ca. 27 millioner kroner til ca. 280 prosjekter.

Forskningsrådet gjennomførte Tilskuddsordningen i to omganger på grunn av at det hadde oppstått en feil ved den første utsendelsen av søknadsinformasjonen. Hovedsøknadsfristen var 31.1.2008. Disse søknadene var ferdigbehandlet og støtten utbetalt før sommeren 2008. Den ekstra søknadsrunden hadde søknadsfrist til 3.11.2008. Alle søknadene i denne runden var ferdigbehandlet og støtten utbetalt før årsskiftet.

Både for Kompensasjonsordningen og Tilskuddsordningen ble støtten utbetalt som bagatellmessig støtte i henhold til EØS-reglene for statsstøtte. For begge ordningene ble det benyttet en timesats på 500 kroner ved beregning av den ulønnede arbeidsinnsatsen. Forøvrig ble SkatteFUNNs ordinære regler lagt til grunn med unntak av at Tilskuddsordningen hadde et maksimalt støttebeløp på 400 000 kroner.

ESA godkjente notifikasjonen av ordningen for tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats 17. mars 2008. Regjeringen har imidlertid ikke ønsket å iverksette ordningen og det ble ikke foreslått å bevilge midler til ordningen i Statsbudsjettet for 2009.

5.6 SkatteFUNNs klageutvalg

Alle forhold vedrørende vedtak fattet av SkatteFUNN-sekretariatet kan påklages til et særskilt Klageutvalg. Utvalget er oppnevnt av Forskningsrådet, og består av personer som ikke er ansatt i Forskningsrådet.

Klageutvalget utøver sin oppgave i henhold til forskriftene for ordningen og i henhold til forvaltningsloven. Det innebærer at Klageutvalget fatter Forskningsrådets endelige vedtak i SkatteFUNN-klagesaker. Sekretærfunksjonen for Klageutvalget er tillagt SkatteFUNN-sekretariatet.

Klageutvalget bestod i 2008 av følgende personer:

- Olav Kolstad, professor i privatrett, Universitetet i Oslo
- Eva Karal, Partner i Prima Ocean (2008)
- Amela Karahasanovic, Simula
- Inge Johansen, professor emeritus, NTNU

Klageutvalget har avholdt 5 møter (inkl. 2 telefonmøter) i 2008. Dette var klagesaker hovedsakelig knyttet til søknader innsendt sent i 2007.

Totalt 245 søknader ble avslått i 2008. Av disse avslagene ble 74 påklaget til Klageutvalget. Dette utgjør en klageandel på 30%. For 2007 og 2006 var klageandelen 26%. For årene 2002-2004 lå klageandelen nokså stabilt på 25% mens 2005 hadde 28%. Det betyr at noe over hvert fjerde avslag i gjennomsnitt blir påklaget til Klageutvalget.

Av de 74 klageene ble 45 avslått og 29 fikk medhold. Dette betyr at om lag 39% av klagerne fikk medhold i Klageutvalget, mot 38% i 2007.

De fleste avslagene er begrunnet med at prosjektene ikke har tilstrekkelig FoU-innhold. Klager som får medhold, inneholder tilleggsinformasjon om prosjektene utover informasjonen i den opprinnelige søknaden.

5.7 SkatteFUNNs IT-applikasjon

SkatteFUNN opererer kun med elektronisk søknads- og saksbehandlingssystem, og systemet er tilgjengelig over internett for søkere gjennom en web-applikasjon som lastes ned via søkernes egen nettleser.

Kommunikasjon mellom prosjekteier (søker), Innovasjon Norge (IN) og SkatteFUNN-sekretariatet i Norges Forskningsråd (NFR) skjer gjennom SkatteFUNN-applikasjonen som er tilgjengelig på nettsiden www.skattefunn.no. Tilgangen er begrenset med brukernavn og passord.

Av sikkerhetsmessige årsaker og for å hindre at viktig informasjon kommer på avveie, er i tillegg til kryptering av passord, også kommunikasjonen mellom søkere og servere kryptert. Tjenesten driftes fra en sentralt plassert server, lagres på en lokal database, og for økt sikkerhet mot eventuelle tap av data – ”speiles” alle data hver kveld over til en annen og eksternt plassert database.

Alle foreslåtte endringer testes og godkjennes i eget driftsmiljø før de settes i produksjon. Applikasjonen driftes via et eksternt driftssenter med døgnkontinuerlig bemanning 24/7.

Forskningsrådet er i ferd med å utvikle en ny SkatteFUNN-applikasjon som skal driftes av Forskningsrådet, og som vil inngå som en del av Forskningsrådets elektroniske søknadsbehandlingssystem (eSak). Denne vil tentativt bli satt i produksjon medio juni 2009.

Oppgradering av IT-applikasjonen

Det har i 2008 kun vært utført mindre endringer i applikasjonen og i databasen etter at det i 2005 ble utført en rekke viktige endringer for å forbedre sikkerheten i systemet og i forbindelse med sikring av datakvalitet.

Viktige parametre her var innføring av kryptert passord, samt automatisk kontroll (validering) av konsistensen på tall. Parallelt med dette ble det innført digitalt sertifikat, det vil si kryptert forbindelse mellom klienter og server.

Informasjon relatert til 2008:

- Kravet til oppetid i henhold til kontrakt (99,5% på hverdager og 99% på helligdager og fridager) har vært overholdt med god margin i 2008.
- Leverandør innførte i 2008 økt hastighet på sin internettforbindelse som i snitt har gitt raskere responstid for søkere og saksbehandlere i IN og NFR.
- Det er gjort mindre endringer i SkatteFUNN-databasens egen rapportgenerator for bedre kvalitet ved uttrekk av data.
- Stabiliteten på overføring av data fra SkatteFUNN-databasen til vår konverteringsdatabase har blitt betydelig forbedret. Årsaken til dette har vist seg å være relatert til en del parametersettinger utført av IT-avdelingen i Forskningsrådet.
- Det har blitt utført kun mindre endringer og justeringer av konverteringsdatabasen (SQL-databasen) i forbindelse med årsmelding for 2008. Dette har gitt ytterligere muligheter for å kunne levere "spesialsydd" rapporter.
- Det er innført mindre endringer i søknadsskjemaet i forbindelse med validering av tall lagt inn av søker.
- Det er innført et forbedret og mer informativt skjermbilde for saksbehandler i NFR med administrator-rolle. Dette for å gi økt "servicegrad" ut mot søkere som henvender seg pr. telefon.

6 Rettssaker i forbindelse med SkatteFUNN

Det har vært to SkatteFUNN-saker i 2008 hvor Staten er stevnet for rettssystemet. Begge gjelder fradrag for kostnader til FoU-aktiviteter og vil omtales nedenfor.

I henhold til forskriftens §16-40-9 er det Ligningsmyndighetene som avgjør om vilkårene i skatteloven §16-40 med forskrift er oppfylt med unntak av selv prosjektgodkjenningen. Klage over Ligningsmyndighetenes avgjørelser følger reglene i ligningsloven.

FoU-kostnadene som inngår i grunnlaget for skattefradraget må være direkte tilknyttet godkjent prosjekt, og være fradragsberettiget i henhold til skatteloven kapittel 6. Det skal føres eget regnskap for prosjektet. I tillegg skal bedriften rapportere fremdrift og oppnådde resultater i forhold til det godkjente prosjektet til Forskningsrådet.

Det kan oppstå tvil om hvilke kostnader som hører til prosjektet og hvilke kostnader som tilhører daglig drift. Det forekommer også at ligningsmyndighetene ikke finner den framlagte dokumentasjonen tilfredsstillende.

Dersom ligningsmyndighetene ikke godtar skattyters opplysninger i RF-1053 skjemaet, kan saken klages inn for Skattekontoret. Skattekontorets vedtak kan eventuelt klages inn for Skatteklagenemnda. Skatteyter kan også bringe Skatteklagenemndas vedtak inn for domstolene.

Det har vært **2 saker oppe for Lagmannretten i 2008** som har sitt utspring i dissens knyttet til prosjektkostnader.

Sak 1: Denne saken har versert i media i flere år og går i korthet ut på følgende:

I 2007 ble Staten v/Finansdepartementet stevnet av en gründer fra Agder med krav om erstatning som følge av påstått feilinformasjon og villedning høsten 2002 om at ulønnet egeninnsats var inkludert i grunnlaget for skattefradraget.

Ifølge skattelovens § 16-40 med tilhørende forskrift er ikke ulønnet arbeidsinnsats omfattet av ordningen. Forskningsrådet tok høsten 2002 opp med Finansdepartementet ønsket om at også ulønnet egeninnsats skulle omfattes.

I slutten av desember 2002 ble Forskningsrådet informert av Finansdepartementet om at ulønnet egeninnsats ikke kunne inngå i fradraggrunnlaget, men at det skulle vurderes om det kan avtales at lønnen utbetales en gang i framtiden. Senere er det bestemt at dersom lønnen utbetales innen utløpet av 1. termin året etter, så vil arbeidsinnsatsen kunne tas med i fradraggrunnlaget.

Saksøker hevdet at han flere ganger ble aktivt oppsøkt av SND (nå Innovasjon Norge) med informasjon om at "ulønnet egeninnsats" var omfattet av ordningen. På denne bakgrunn søkte han om støtte til sitt prosjekt – og fikk dette delvis innvilget.

Lister likningskontor utbetalte i november 2003 skattefradraget i henhold til det innleverte RF-1053 skjemaet. Likningskontoret foretok senere bokettersyn og oppdaget at grunnlaget for utbetalingen var feil ved at ulønnet arbeidsinnsats var inkludert i fradraggrunnlaget. Ligningskontoret vedtok i desember 2004 at betydelige deler av det utbetalte skattefradraget skulle tilbakebetales.

Saksøker hadde etter at skattefradraget var utbetalt gjort irreversible investeringer i USA og fikk økonomiske problemer etter kravet om tilbakebetaling av skattefradraget. Selskapet ble tvangsoppløst i juli 2006.

Høsten 2007 ble Staten v/Finansdepartementet saksøkt med krav om erstatning for økonomisk tap som følge av uriktig, villedende og mangelfull informasjon om SkatteFUNN-ordningen. Saken kom opp for Oslo Tingrett i mai 2008 og domsslutningen i juni 2008 frikjente Staten v/Finansdepartementet og bestemte at partene måtte bære sine egne saksomkostninger. Saksøker var etter anbefaling fra Sivilombudsmannen innvilget fri rettshjelp.

Tingrettens dom ble anket til Borgarting lagmannsrett vedrørende bevisbedømmelse og lovanvendelse. Saken kom opp for lagmannretten i mars 2009. Lagmannsretten kom til en annen slutning enn Tingretten og avsa følgende dom:

1. Staten v/Finansdepartementet har plikt til å betale erstatning til "saksøker" for 85% av "selskapets" kostnader som følge av at selskapet fikk uriktig og villedende informasjon om SkatteFUNN-ordningen
2. Partene dekker sine egne saksomkostninger for lagmannsretten.

Det er pr dd ikke avklart om Lagmannsrettens dom blir anket.

Sak 2: Ved ligningen for 2003 nektet et ligningskontor på Østlandet fradrag for de oppgitte FoU-kostnadene til et godkjent SkatteFUNN-prosjekt. Ligningskontorets vedtak ble klaget inn for Skattekontoret som på skjønnsmessig grunnlag godkjente en mindre del av FoU-kostnadene.

Skattyter påklaget skattekontorets vedtak inn for Skatteklagenemnda som økte de godkjente FoU-kostnadene noe, men ikke i den grad skattyteren ønsket. Skattyteren brakte deretter Skatteklagenemndas vedtak inn for Tingretten som opphevet ligningen og ga skattyteren fullt medhold. Staten anket Tingrettens dom.

Under behandlingen i Borgarting lagmannsrett i 2008 var det enighet om ligningsmyndighetenes rett til skjønnsgang etter ligningsloven. Tvisten gjaldt skjønnsutøvelsen ved fastsettelsen av personal- og indirekte kostnader.

Lagmannsretten kom til at 2 av de oppgitte FoU-personene ikke tilfredsstilte definisjonen av FoU-personer ifølge Forskningsrådets regler og at innsatsen fra disse personene ikke kunne medregnes. Dessuten fant ikke lagmannsretten det oppgitte antall arbeidstimer som var utført av disse personene helt ut troverdig.

Lagmannsretten fant at det ikke forelå dokumentasjon som var egnet til å belyse forholdet mellom de kostnadene som lå innenfor Forskningsrådets godkjennelse og kostnadene som i følge Forskningsrådets vedtak lå utenfor godkjenningen.

Lagmannsretten konkluderte med at det ikke forelå noen urimelig eller vilkårlig skjønnsutøvelse ved Skatteklagenemndas vurderinger og vedtak. Anken ble derfor tatt til følge og Skatteklagenemndas vedtak opprettholdt.

Denne dommen understreker betydningen av at skattyter gjennom regnskap og rapportering dokumenterer at FoU-kostnadene som inngår i grunnlaget for beregning av skattefradraget tilhører det godkjente prosjektet og at omfanget av arbeidsinnsatsen står i rimelig forhold til det arbeidet som er utført.

7 Markedsføring og kommunikasjon

Sekretariatet gjennomførte i 2008 kun et par markedsførings- og kommunikasjonsaktiviteter. SkatteFUNN-ordningen er svært godt kjent i næringslivet, og behovet for ekstra markedsføring har derfor ikke vært like aktuelt som i tidligere år. Både Innovasjon Norge og Forskningsrådets regionale medarbeidere har med seg SkatteFUNN som inngang nr. 1 til FoU-prosjekter i sine respektive kundemøter, seminarer og lignende.

7.1 Arrangementer

* Ledelsen i Divisjon for Innovasjon deltok med innlegg på næringslivsdagen 2008 i Norsk Designråd, med foredragene *Open Innovation* og *Design i SkatteFUNN*.

* SkatteFUNN-sekretariatet gjennomførte et første sektorseminar i august 2008: "IKT innovasjon - Hva skjer i SkatteFUNN?". Hensikten med seminaret var å vise betydningen av IKT både som eget satsingsområde som teknologi og et verktøy benyttet i en rekke andre bransjer. Seminaret hadde også som mål å danne grunnlag for utvikling av en felles forståelse av begreper, forventninger, utfordringer og muligheter knyttet til FoU og innovasjon for IKT i næringslivet.

7.2 Norsk Designråd

I forbindelse med innovasjon blir design ofte nevnt som en viktig faktor hvor norske bedrifter kan bli mer bevisste og utvikle sitt verdiskapingspotensiale. Flere næringsministere har de siste årene nevnt design som det som skal løfte Norge i den internasjonale sammenheng med hensyn til produkt- og tjenesteutvikling.

SkatteFUNN-sekretariatet har i flere år hatt et tett samarbeid med Norsk Designråd, hvor gjensidig forståelse av hvor design kommer inn som et FoU-element i SkatteFUNN-prosjekter har vært tema for kunnskapsutvikling og blitt effektivisert i det praktiske arbeidet med SkatteFUNN-søknader.

Samarbeidet har som mål å stimulere til FoU-arbeid i norske bedrifter i alle sektorer. Dette har vært spesielt nyttig innenfor de sektorer som bryter med tradisjonelle faggrenser, eksempelvis Reiseliv/Turisme og Kultur/Underholdning.

I samarbeid er det utviklet en veileder for bedrifter som ønsker å benytte design i gjennomføring av sine FoU- og innovasjonsprosjekter. Denne veilederen anses som viktig både for designbedrifter og andre som vurderer å søke SkatteFUNN med designdrevet FoU, men er også et hjelpemiddel for rådgivere i SkatteFUNN med hensyn til godkjenning av slike prosjekter. En oppdatert versjon av veilederen ligger på www.norskdesign.no/

Norsk designråd fikk i 2008 en bevilgning på 10 millioner kroner til Designdrevet Innovasjonsprogram (DIP) fra Nærings- og handelsdepartementet. Programmet skal stimulere til integrering av design i FoU-prosjekter. Både Forskningsrådet og Innovasjon Norge har bistått med erfaring og kompetanse knyttet til utvikling og drift av programmet, og vil fortsette dette samarbeidet også i 2009.

7.3 Regionale representanter og Innovasjon Norge

Gjennom den utstrakte kontakten med bedriftene tar de regionale representantene ”pulsene” på næringslivet ute i regionene. Blant annet får de innsikt i bedriftenes ulike oppfatninger av SkatteFUNN-ordningen, og tilegner seg samtidig en forståelse av hvorfor noen bedrifter benytter ordningen og andre ikke. Denne type direkte kommunikasjon er således svært nyttig for videre planlegging av informasjonstiltak overfor bedriftene.

De tolv regionale representantene driver et utstrakt arbeid som Forskningsrådets ”forlengede armer” ute i distriktene. Representantene samarbeider med andre regionale aktører for å fremme forskning og utvikling i næringsliv og FoU-miljøer. Siden de er samlokalisert med Innovasjon Norge, har de et hensiktsmessig utgangspunkt for erfaringsutvekslinger og samordnede, utadrettede aktiviteter.

I deres aktiviteter inngår blant annet informasjon og veiledning om SkatteFUNN. Det er gjengs at SkatteFUNN (i form av brosjyrer og generell informasjon) inngår som del av presentasjonen av Forskningsrådets og Innovasjon Norges virkemiddelapparatet i møter med næringslivet og/eller deltakelse på regionale konferanser etc. Det gjennomføres i tillegg egne aktiviteter spesielt utarbeidet for å få bedrifter til å forstå – og benytte SkatteFUNN-ordningen bedre.

I 2008 ble en ”SkatteFUNN-pilot” gjennomført i Agderfylkene. Den bestod av tre kurs/workshops med til sammen 29 deltakere fordelt på 16 bedrifter. Piloten var en videreføring i forhold til oppstarten i 2007, da den ble skreddersydd for bedrifter som trenger bistand til bevisstgjøring og kompetanseheving knyttet til FoU-arbeid. Oppstarten ble gjennomført i Hordaland og Sogn og Fjordane og fikk også da bra uttelling med hensyn til nye prosjektsøknader.

7.4 SkatteFUNN i mediebildet

SkatteFUNN nevnes i media titt og ofte. Dette skjer både i relasjon til at bedrifter får oppmerksomhet for sine prosjekter, men også ut fra politiske diskusjoner om betydningen av FoU og virkemidler som treffer bedriftenes behov. I forbindelse med fremleggelsen av Innovasjonsmeldingen i desember ble SkatteFUNN nevnt som et godt virkemiddel for økt innsats innen FoU og innovasjon.

Eksempler på medieoppslag:

Fiskaren om SkatteFUNN:	Hedda Hytter med SkatteFUNN:	Linux-magasinet:
 - Unike muligheter	 - Har ordrer for ett år fremover	 - IKT-Norge er fornøyd med at Regjeringen endelig freder SkatteFUNN

8 Bedriftsanalyser

Forskningsrådet utfører næringslivsundersøkelser (NNU) og egne bedriftsanalyser av SkatteFUNN-bedriftene. Nedenfor fremkommer noen highligts fra dette arbeidet

8.1 FoU-personalet i SkatteFUNN-bedriftene

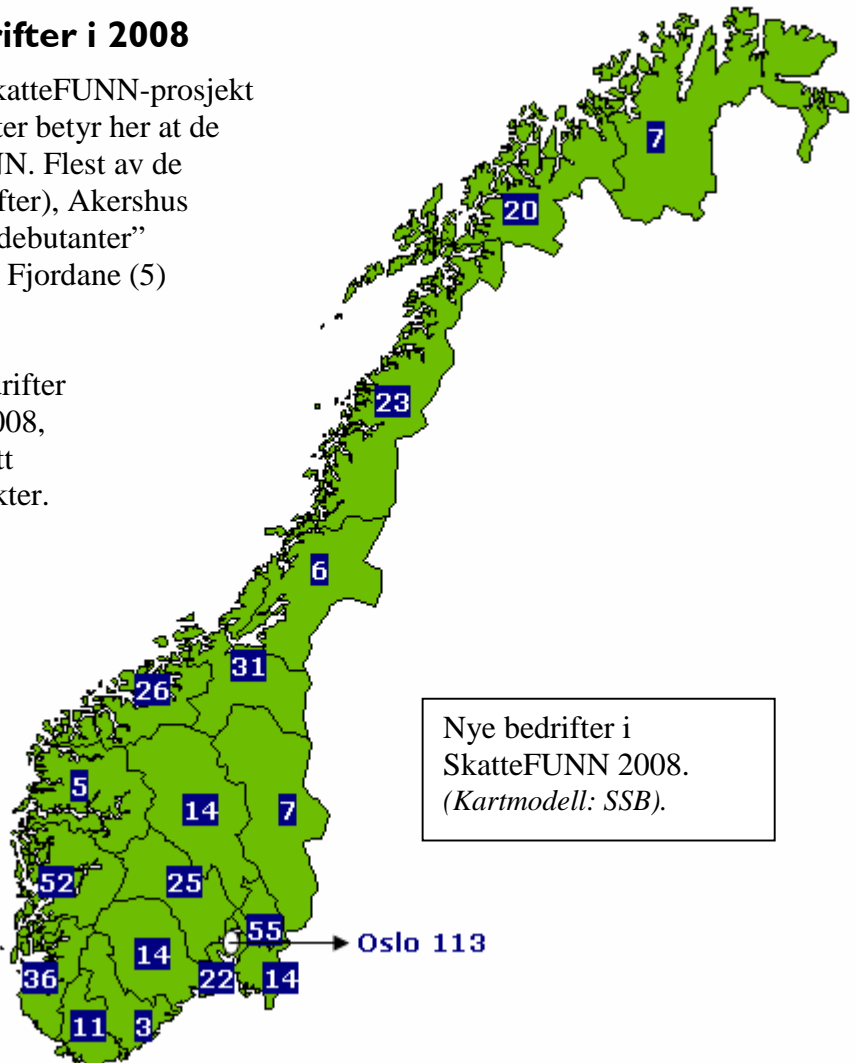
SkatteFUNNs prosjektportefølje bestod av 3 527 aktive prosjekter i 2008. Prosjektene var eiet av 2 746 bedrifter. Av disse bedriftene oppgir 517 (19%) å ha eget FoU-personale med doktorgradsutdanning, mens 1 652 bedrifter (60%) oppgir å ha FoU-personale med universitetsutdanning, og 1 707 bedrifter har FoU-personale med høyskoleutdanning.

SkatteFUNN-bedriftene i Oppland, Oslo og Østfold hadde høyest andel personale med høyere utdanning (de tre nevnte utdanningskategoriene sett under ett), alle 76%. Akershus og Sogn og Fjordane kom tett etter med 75%. Lavest lå bedriftene i Aust-Agder (38%), Finnmark (46%) og Nordland (55) (se [vedlegg 9.4](#)).

8.2 Nye og gamle bedrifter i 2008

484 nye bedrifter fikk godkjent SkatteFUNN-prosjekt i 2008 (493 i 2007). "Nye" bedrifter betyr her at de ikke tidligere har søkt SkatteFUNN. Flest av de nye er lokalisert i Oslo (113 bedrifter), Akershus (55) og Hordaland (52). Færrest "debutanter" kom fra Aust-Agder (3), Sogn og Fjordane (5) og Nord-Trøndelag (6).

Analysene viser også at 1 313 bedrifter fikk nye godkjente prosjekter i 2008, og at 829 av disse tidligere har hatt ett eller flere SkatteFUNN-prosjekter. I 2007 var det 859 "gjengangere".

8.3 Bedrifter både i SkatteFUNN og VRI

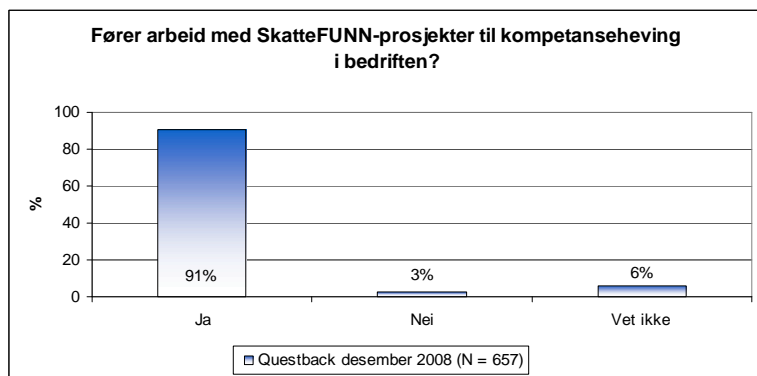
Det er interessant å se at det er et visst sammenfall mellom bedrifter i SkatteFUNN og VRI (Virkemidler for Regional Innovasjon). Av de totalt 1 175 bedrifter som har deltatt i VRI-aktiviteter i 2007/2008 og de 2 700 SkatteFUNN-bedrifter finner vi 223 bedrifter i begge programmer. Potensialet burde derfor være stort for økt samhandling mellom de innovasjonsaktiviteter som primært skjer i og fra FoU-institusjonenes side (dvs. via VRI) og fra bedriftenes side (via SkatteFUNN).

De 223 bedriftene som finnes både i SkatteFUNN og VRI benytter følgende VRI-virkemidler: Kompetansemeistring (119), 40 bedrifter er involvert i dialog med bred medvirkning, 31 benytter personmobilitet, 17 har forprosjekt og 10 bedrifter er involvert i foresight. (6 bedrifter har ikke oppgitt virkemiddel.)

Prosjektene i VRI fordeler seg på følgende innsatsområder: Mat (18), energi/miljø (48), maritim/marin (63), reiseliv/kultur (11) og 48 er innenfor andre områder. Dette er også sektorer som står sterkt og høyt oppe på rangeringslisten i SkatteFUNN. Sammenfallet er til å arbeide videre med i en strategisk retning.

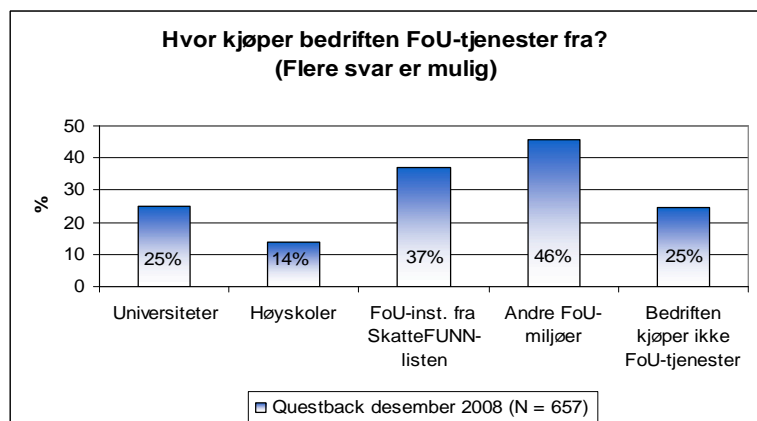
8.4 Bedriftsundersøkelse

SkatteFUNN foretok i desember 2008 en "på pulsen"-undersøkelse blant bedrifter som har - eller har hatt – godkjent SkatteFUNN-prosjekt de siste årene. Utvalget ble kun gjort ovenfor de bedriftene som i sitt søknadsskjema har krysset av på at mailadresser etc. kan benyttes til undersøkelser. Andel responderende bedrifter var 36,7%, noe som regnes som akseptabelt for å kunne legge vekt på resultatene. Det ble stilt 30 spørsmål og en kortversjon er gjengitt i det følgende:

91% av respondentene sier at SkatteFUNN bidrar til kompetanseheving i foretaket.

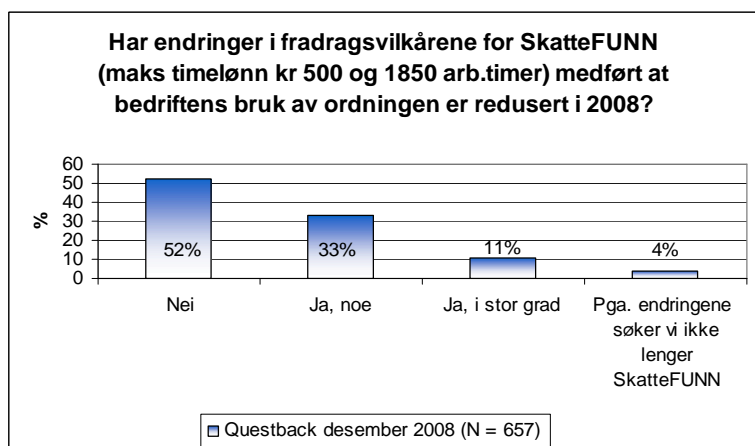
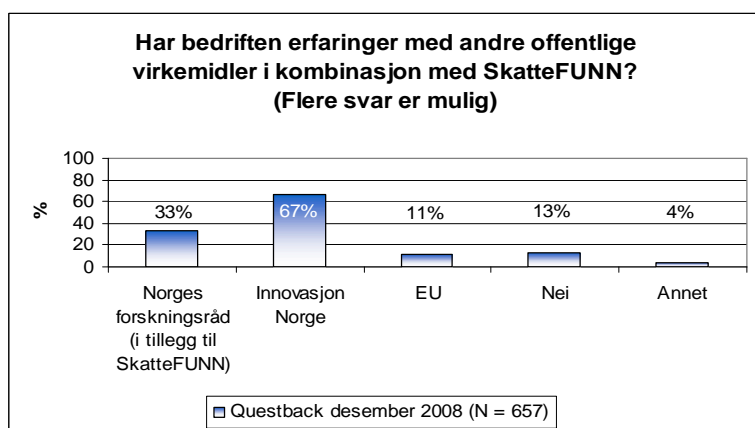
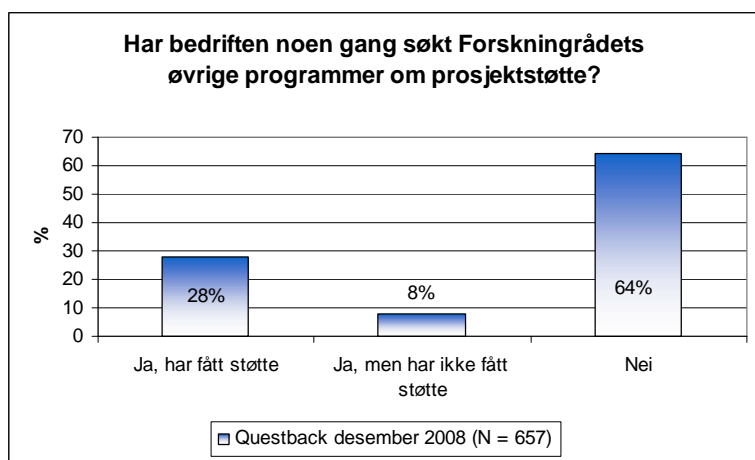
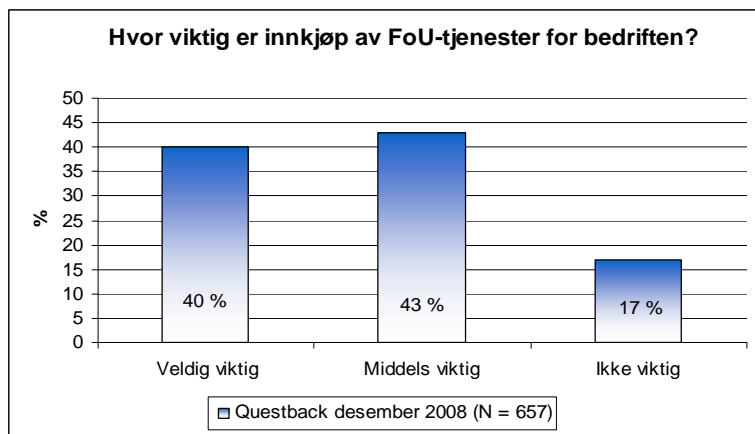
Dette stemmer med funn som Nordlandsforskning gjorde i evalueringen av SkatteFUNN - hvor betydningen av kompetanseheving var ett av de gode resultatene.

Bedriftene kjøper FoU-tjenester fra mange ulike miljøer, men i minst grad er Høgskolene etterspurt som kunnskapsleverandører sett i forhold til Universitet og FoU-institusjoner.

Det er noe overraskende at kun 25% sier at de ikke kjøper FoU-t

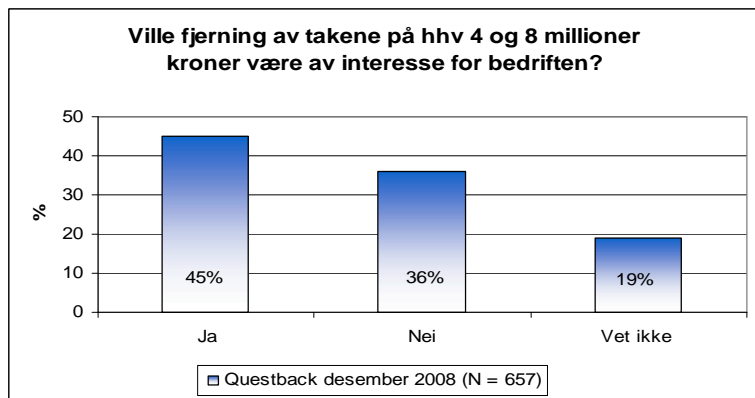
tjenester.

Dette svaret synes ikke å samsvare med de data som fremkommer fra Skatteetaten (mht. antall foretak som fører opp innkjøp av FoU fra godkjent FoU-miljø). Men det kan også være slik at når prosjektkostnader er lavere enn 4 millioner kroner så har bedriften ingen incentiver for eksplisitt å føre opp slikt innkjøp ei heller ifm. RF-1053 til Selvangivelsen. Noen bedrifter (17%) sier sågar at kjøp av FoU-tjenester ikke er viktig for dem.

I undersøkelsen ble det også avdekket at kun 28% av bedriftene har søkt og fått støtte via andre programmer i Forskningsrådet, mens 64% sier de aldri har søkt Forskningsrådet om støtte.

Derimot synes Innovasjon Norges virkemidler å treffe SkatteFUNN-bedriftene i vesentlig større grad (67%). Dette kan henge sammen med at industrielle FoU-prosjekter (IFU) som søker støtte via Innovasjon Norge ofte samfinansieres med SkatteFUNN – og at Innovasjon Norge benytter SkatteFUNN som en ”toppfinansiering”.

I 2007 innført Finansdepartementet begrensinger på timesats (maks 500 kr/t) og timeantall på maks 1850 timer/år/person. Fra ulike hold (herunder NHO/Abelia) har det vært fremmet forslag om at

maksimalt fradragsgrunnlag (hhv. 4 og 8 millioner kroner) er for lavt. Store bedrifter har uttrykt seg om det samme.

Vår undersøkelse viser også at 45% av bedriftene ønsker utvidede kostnadsrammer. Det er en liten andel (4% av bedriftene) som sier at disse innstramminger har gjort

SkatteFUNN helt uaktuell for dem, mens 11% mener at dette i stor grad har redusert deres interesse for ordningen. 33% mener at det har stor (negativ) betydning, mens 52% sier at denne endringen ikke har hatt noen betydning for dem.

9 Vedlegg

Tabellene er basert på innholdet fra databasen. Mindre avvik kan forekomme i forhold til tall i hoveddokumentet. Det kan også skje at summer i tabellene i vedlegget ikke går opp med tall i hoveddokumentet. Dette skyldes endringer på søknader i forbindelse med klager eller annen saksbehandling på nyåret.

9.1 Sektorfordeling – aktive prosjekter i 2008

Sektorfordeling (aktive prosjekter i 2008)	Antall prosjekter	Kostnadsbudsjett i 2008 (mill kr)	Budsjettert skattefradrag i 2008 (mill kr)
Administrasjon	94	220,6	38,5
Bygg og anlegg	171	295	54,2
Helse	283	1002,8	142,5
IKT	592	1532,2	262,1
Jordbruk / Mat	200	306,8	57,9
Kraft / Energi	231	541,7	91,1
Kultur / underholdning	53	116,7	18,8
Marin / Sjømat	448	943,7	175,2
Maritim	268	545,7	95,4
Metall	146	395,7	56,3
Miljø	165	385,6	61,7
Petroleum Olje / Gass	382	1112,6	166,4
Reiseliv / turisme	26	35,3	6,9
Skog / Tre	49	85,9	13,5
Transport	109	216,9	39,6
Annet	310	581,2	106
Sum alle sektorer:	3527	8318,3	1386,1

9.2 Bransjer – fylkesvis oversikt

I det følgende vises data for bransjefordeling i alle fylker – aktive prosjekter i 2006-2008

9.2.1 Akershus

Fylke: Akershus	2006			2007			2008		
	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)
	3	17,8	2,3	3	3,7	0,7	7	17,1	3,4
Agentur & engros	26	65,9	12,7	27	72,7	13,2	27	67,1	12,6
Andre	2	3,8	0,8	1	2,0	0,4	1	2,0	0,4
Andre el. Maskiner	8	23,0	4,6	7	13,0	2,6	2	11,5	1,7
Andre, ikke metallholdig	5	8,8	1,6	5	10,4	1,9	4	6,9	1,2
Annen forr. Tjenesteyt.	108	232,2	41,8	89	208,3	31,3	90	289,1	35,4
Bergverksdrift	1	3,0	0,5	2	3,7	0,7			
Bygg & anlegg	6	10,5	2,0	6	10,6	2,0	2	3,3	0,7
Detaljhandel				1	0,1	0,0	2	4,7	0,9
El., gass, dampprod.	1	1,8	0,4	2	5,0	1,0	3	4,2	0,6
Forlagsvirksomhet	4	13,6	2,6				1	4,0	0,8
Forskning & utvikling	12	41,5	7,0	11	29,4	5,6	17	37,2	6,0
Fritid, kultur, sport	1	0,3	0,1						
Gummi & plast	4	5,4	1,1	5	4,6	0,9	2	4,3	0,8
Helse & sosial	3	1,0	0,2	1	0,6	0,1			
Hotell & restaurant	1	2,8	0,5	1	4,0	0,7	1	1,3	0,2
IKT	68	185,2	31,2	63	150,2	25,7	79	193,7	31,6
Jordbruk	2	5,4	1,0	1	4,0	0,7			
Kjemikalier	22	34,9	5,6	10	30,2	5,0	15	27,1	4,8
Kloakk & renovasjon	1	5,2	0,0	1	2,9	0,4	2	6,8	1,2
Klær	2	5,1	1,0	2	5,2	1,0	4	7,4	1,5
Kontor og datamat.	2	4,0	0,8	1	3,0	0,6			
Lær	1	2,4	0,5						
Maskiner	9	20,6	3,8	6	20,1	2,9	6	15,8	2,4

Metallvarer	1	0,6	0,1	1	0,2	0,0	3	3,2	0,5
Møbler, annen ind.	5	16,8	2,6	4	7,1	1,4	2	3,3	0,6
Næringsmidler	7	6,0	1,1	10	12,4	2,4	7	14,9	2,9
Papir	3	10,3	1,9	3	10,3	1,9	3	7,9	1,4
Post & tele	5	14,2	2,6	7	19,7	2,6	6	16,2	2,9
Presisjonsinstrumenter	16	29,4	5,5	17	30,6	4,8	16	26,9	5,2
Prod. Radio/TV	13	42,8	8,0	9	34,8	5,4	7	33,4	4,5
Tj. Tilk. Transport/reise	2	10,6	1,5	1	4,1	0,8			
Transportmidler	5	21,9	3,4	4	10,6	1,6	5	9,8	1,7
Trelast							2	2,6	0,5
Undervisning				1	0,9	0,2	1	3,8	0,8
Utvinning Olje og gass	5	22,0	3,3	6	17,8	3,1	5	17,3	3,2
Vannforsyning							1	2,6	0,5
Sum	354	868,9	151,7	308	732,0	121,7	323	845,5	131,1

A = Antall prosjekter, KB = Kostnadsbudsjett i millioner kroner, SF = Budsjettert skattefradrag i millioner kroner.

9.2.2 Aust-Agder

Fylke: Aust-Agder	2006			2007			2008		
	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)
Agentur & engros	2	3,6	0,7	3	5,8	1,2	4	8,5	1,7
Andre	14	19,6	3,8	15	19,7	4,1	12	10,3	2,1
Andre el. Maskiner				1	1,7	0,3	1	2,7	0,5
Andre, ikke metallholdig	4	4,0	0,7	4	8,7	1,4	1	0,0	0,0
Annen forr. Tjenesteyt.	8	13,1	2,0	7	28,7	2,6	3	16,1	1,5
Bygg & anlegg	2	1,6	0,4						
Detaljhandel	1	0,1	0,0						
El., gass, dampprod.							1	0,1	0,0
Fiske, fangst og fiskeoppdrett	4	4,6	0,8	3	3,5	0,7	1	2,7	0,5
Gjenvinning	2	2,0	0,2	2	2,2	0,2	1	1,5	0,2
Gummi & plast	2	1,2	0,2	1	0,8	0,2			
Helse & sosial	2	2,3	0,5	2	2,0	0,4	1	0,5	0,1
IKT	14	25,9	5,1	12	14,6	2,8	7	14,4	2,9
Jordbruk	4	1,4	0,3	3	0,4	0,1	2	2,0	0,4
Kjemikalier	4	9,5	1,8	4	9,7	1,8	3	4,8	0,9
Maskiner	12	24,2	4,5	12	22,2	4,4	8	11,5	2,1
Metallvarer	5	12,0	2,5	2	4,9	1,1	2	4,9	1,0
Næringsmidler	13	6,9	1,4	10	4,6	0,9	5	4,2	0,9
Post & tele	2	8,6	1,4	2	8,2	1,6			
Presisjonsinstrumenter	1	1,2	0,2	3	2,9	0,6	3	2,9	0,5
Tekstiler	1	0,6	0,1						
Transportmidler	3	5,3	1,1	4	5,1	0,8	5	7,3	1,3
Trelast	1	0,5	0,1						
Sum	101	148,3	27,9	90	145,6	25,0	60	94,3	16,7

A = Antall prosjekter, KB = Kostnadsbudsjett i millioner kroner, SF = Budsjettert skattefradrag i millioner kroner.

9.2.3 Buskerud

Fylke: Buskerud	2006			2007			2008		
	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)
	6	16,5	3,1	5	16,2	2,9	4	9,9	2,0
Agentur & engros	11	16,1	3,0	10	12,4	2,3	10	16,0	3,0
Andre el. Maskiner	13	28,1	5,5	7	15,5	2,9	8	13,2	2,5
Andre, ikke metallholdig	2	2,4	0,5	4	4,8	1,0	2	2,1	0,4
Annen forr. Tjenesteyt.	19	36,9	6,6	16	23,3	3,8	22	41,3	7,3
Bergverksdrift				1	0,3	0,1	1	1,8	0,3
Bygg & anlegg	3	2,1	0,4	1	3,1	0,6	1	1,2	0,1
Detaljhandel	1	0,7	0,1				1	0,8	0,1
El., gass, dampprod.	4	10,2	1,9	2	8,2	1,6	2	5,4	1,0
Forlagsvirksomhet	2	4,7	0,9	2	2,3	0,5	1	1,6	0,3
Forskning & utvikling	3	7,5	1,2	2	9,6	1,1	3	8,1	1,1
Fritid, kultur, sport	1	2,8	0,6	2	3,6	0,7	1	0,1	0,0
Gjenvinning	1	0,1	0,0	1	0,5	0,1	2	0,8	0,2
Gummi & plast	9	10,7	2,1	4	4,2	0,8	1	0,8	0,2
Helse & sosial	1	2,0	0,4	1	3,8	0,8			
Hotell & restaurant	1	0,2	0,0	3	1,6	0,3	1	0,9	0,2
IKT	29	58,6	11,7	25	41,3	8,1	23	37,4	7,4
Jordbruk	2	1,8	0,3	3	2,6	0,6	3	3,2	0,7
Kjemikalier	7	17,6	3,4	7	24,5	4,1	7	28,6	3,9
Kloakk & renovasjon	6	3,3	0,6	3	0,8	0,2	1	0,3	0,1
Kontor og datamat.	1	1,5	0,3						
Landtransport og rørtr.	1	0,1	0,0						
Maskiner	16	48,6	6,3	15	31,3	5,2	19	36,0	6,2
Metaller	1	2,8	0,6	1	1,0	0,2	1	1,1	0,2
Metallvarer	6	6,9	1,4	2	1,8	0,4			
Motorkjøretøy	8	18,6	3,4	9	19,6	3,7	10	23,1	4,1
Møbler, annen ind.	6	15,3	1,8	3	5,2	1,0	7	9,4	1,8

Næringsmidler	2	6,4	1,3	4	8,8	1,8	3	8,5	1,7
Papir	4	7,0	1,3	4	5,9	1,1	2	3,8	0,7
Post & tele	1	2,5	0,5				1	2,2	0,4
Presisjonsinstrumenter	11	21,1	4,0	6	10,1	1,9	4	8,5	1,7
Prod. Radio/TV	3	5,0	1,0	7	12,4	2,5	6	13,6	2,7
Skogbruk	4	0,7	0,1	3	1,6	0,3	1	0,4	0,1
Tekstiler	5	7,2	1,4	2	5,2	1,0	1	0,7	0,1
Tj. Tilk. Transport/reise	1	3,9	0,8	1	3,9	0,8	1	3,9	0,8
Transportmidler	3	19,4	2,6	2	16,4	2,2	4	16,9	2,4
Trelast	2	4,4	0,9	3	5,5	1,1	3	4,7	0,9
Undervisning	1	2,4	0,5	1	1,4	0,3	1	2,6	0,5
Sum	197	395,9	70,6	162	308,5	56,0	158	309,1	55,2

A = Antall prosjekter, KB = Kostnadsbudsjett i millioner kroner, SF = Budsjettert skattefradrag i millioner kroner.

9.2.4 Finnmark

Fylke: Finnmark	2006			2007			2008		
	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)
Agentur & engros	2	3,4	0,4	1	1,0	0,2	1	0,1	0,0
Anne forr. Tjenesteyt.	1	0,2	0,0	4	4,2	0,8	4	4,1	0,8
Bygg & anlegg	1	2,4	0,5	1	1,3	0,3			
Detaljhandel	1	1,5	0,3	1	1,3	0,3			
El., gass, dampprod.	3	20,0	1,9	2	34,9	1,7	2	12,0	2,0
Fiske, fangst og fiskeoppdrett	22	53,2	9,3	26	53,4	10,1	19	41,8	7,8
Forlagsvirksomhet	1	2,0	0,4						
Forskning & utvikling	1	0,5	0,1				1	0,6	0,1
Gummi & plast							1	0,7	0,1
Hotell & restaurant	2	2,7	0,5	1	1,4	0,3			
IKT	6	7,2	1,4	4	3,7	0,7	3	4,6	0,9
Maskiner	1	0,0	0,0						
Næringsmidler	2	4,8	1,0	1	2,2	0,4	1	2,8	0,6
Papir	1	0,2	0,0						
Tekstiler							1	1,5	0,3
Tj. Tilkn. Transport/reise	1	1,6	0,3	3	4,0	0,8			
Transportmidler	2	0,4	0,1						
Sum	47	99,9	16,2	44	107,3	15,5	33	68,3	12,6

A = Antall prosjekter, KB = Kostnadsbudsjett i millioner kroner, SF = Budsjettet skattefradrag i millioner kroner

9.2.5 Hedmark

Fylke: Hedmark	2006			2007			2008		
	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)
	4	1,6	0,3	1	0,5	0,1			
Agentur & engros	2	1,7	0,3	4	3,8	0,7	5	9,0	1,8
Andre	2	1,3	0,3	1	0,5	0,1			
Andre el. Maskiner	1	1,3	0,3	2	0,4	0,1	1	0,8	0,2
Andre, ikke metallholdig	2	4,2	0,8	1	2,6	0,5	2	2,4	0,5
Annen forr. Tjenesteyt.	9	13,7	2,6	5	16,7	2,8	8	18,9	3,3
Bergverksdrift	1	0,1	0,0						
Bygg & anlegg	1	1,4	0,3	2	2,9	0,6	3	8,1	1,6
Detaljhandel	1	0,3	0,1	2	1,7	0,3	2	1,8	0,4
El., gass, dampprod.	2	1,0	0,2	2	1,3	0,2	1	0,8	0,1
Forlagsvirksomhet				1	3,2	0,6	2	6,5	1,3
Forskning & utvikling	3	2,8	0,6	10	16,6	3,2	10	16,4	3,1
Gjenvinning	2	2,5	0,5	2	1,8	0,3	1	0,9	0,2
Gummi & plast	4	7,6	1,5	2	7,7	1,5	2	4,6	0,6
Helse & sosial	1	2,0	0,4						
IKT	20	21,4	3,8	11	18,9	3,6	12	16,6	3,0
Jordbruk	7	22,8	3,8	8	13,4	2,1	6	3,0	0,6
Kjemikalier	6	6,6	1,2	4	3,1	0,6	2	3,7	0,7
Kloakk & renovasjon				1	6,0	0,8			
Maskiner	1	1,4	0,3	2	6,6	1,3	2	4,5	0,9
Metaller	3	2,8	0,6	3	1,6	0,3	3	5,3	1,0
Metallvarer	4	2,7	0,5	2	1,4	0,3	3	2,8	0,5
Motorkjøretøy	1	4,0	0,7	1	4,3	0,7			
Møbler, annen ind.				1	0,6	0,1	1	0,3	0,1
Næringsmidler	5	5,3	1,0	4	10,0	2,0	7	10,8	2,2
Papir	1	2,1	0,4	1	0,4	0,1			
Presisjonsinstrumenter	1	2,0	0,4	1	0,7	0,1	1	0,4	0,1

Skogbruk	1	0,3	0,1						
Trelast	5	3,5	0,7	4	2,7	0,5	3	4,9	0,9
Sum	90	116,6	21,6	78	129,3	23,8	77	122,3	23,0

A = Antall prosjekter, KB = Kostnadsbudsjett i millioner kroner, SF = Budsjettet skattefradrag i millioner kroner.

9.2.6 Hordaland

Fylke: Hordaland	2006			2007			2008		
	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)
	2	3,4	0,7	1	2,0	0,4			
Agentur & engros	15	27,2	5,5	15	27,6	5,5	11	21,5	4,2
Andre	1	1,3	0,3	1	1,4	0,3			
Andre el. Maskiner	6	8,0	1,5	7	12,4	2,4	5	9,2	1,7
Andre, ikke metallholdig							1	2,1	0,4
Annen forr. Tjenesteyt.	46	81,0	15,8	32	65,5	12,5	37	136,0	21,0
Bygg & anlegg	1	0,6	0,1	1	1,2	0,2	5	8,6	1,6
Detaljhandel	3	8,2	1,6	1	10,2	1,4	1	12,8	1,6
El., gass, dampprod.	4	7,1	1,4	6	11,4	2,2	6	11,7	2,3
Fiske, fangst og fiskeoppdrett	46	84,4	15,2	38	92,8	16,3	35	79,5	14,7
Forlagsvirksomhet	1	2,1	0,4	2	6,7	1,3	1	3,4	0,7
Forskning & utvikling	18	71,4	11,7	18	74,8	11,9	14	28,7	5,4
Fritid, kultur, sport	1	1,8	0,3	1	3,8	0,8	1	4,0	0,8
Gjenvinning	4	12,4	2,4	3	8,6	1,7	2	4,2	0,8
Gummi & plast	7	7,6	1,5	5	13,2	2,6	4	16,0	3,1
Helse & sosial	4	2,4	0,5	1	0,0	0,0	2	3,1	0,6
Hotell & restaurant				1	4,0	0,8	1	4,0	0,8
IKT	45	151,3	19,8	43	103,9	17,8	54	129,8	23,4
Jordbruk							1	0,7	0,1
Kjemikalier	5	10,0	2,0	6	24,8	3,8	7	19,2	3,9
Kloakk & renovasjon							1	1,7	0,3
Klær	1	1,5	0,3	1	1,3	0,3	2	3,3	0,7
Kontor og datamat.	4	7,0	0,9	2	4,2	0,3	1	2,2	0,4
Landtransport og rørtr.	1	1,1	0,2	1	0,8	0,2			
Lær				1	4,4	0,9	1	3,6	0,7

Metaller	7	17,0	2,5	7	43,0	2,5	4	15,6	1,8
Metallvarer	4	6,2	1,2				1	2,3	0,5
Motorkjøretøy	6	4,5	0,9	4	4,5	0,9	3	2,8	0,6
Møbler, annen ind.	4	3,3	0,7	2	0,9	0,2	2	3,4	0,7
Næringsmidler	13	22,9	4,5	10	22,7	4,4	10	14,2	2,7
Post & tele	3	5,6	1,0	3	12,4	2,3	2	4,8	0,9
Presisjonsinstrumenter	12	36,9	7,6	12	21,5	4,2	20	30,6	5,5
Prod. Radio/TV	9	19,8	3,6	6	11,0	2,0	8	15,0	2,8
Produksjon Kull og Petr.	1	1,0	0,2						
Sjøtransport	5	7,0	1,3	3	4,3	0,8	1	3,8	0,8
Tekstiler	5	6,4	1,3	4	3,4	0,7	2	1,7	0,3
Tj. Tilk. Transport/reise	1	5,3	0,8						
Transportmidler	8	15,8	3,1	5	7,5	1,4	6	8,9	1,7
Trelast	1	1,0	0,2						
Undervisning	1	3,0	0,6	2	5,3	1,1	3	4,4	0,9
Utvinning Olje og gass	19	35,9	5,7	19	71,3	8,5	9	29,9	3,8
Vannforsyning	1	1,0	0,2				1	4,0	0,7
Sum	375	803,1	138,7	316	791,5	132,4	305	731,7	129,2

A = Antall prosjekter, KB = Kostnadsbudsjett i millioner kroner, SF = Budsjettert skattefradrag i millioner kroner.

9.2.7 Møre og Romsdal

Fylke: Møre og Romsdal	2006			2007			2008		
	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)
	2	4,8	1,0	2	5,1	1,0	2	5,1	1,0
Agentur & engros	20	24,4	4,8	14	20,4	3,7	10	6,2	1,2
Andre	1	0,3	0,1	5	5,9	1,1	4	4,8	0,8
Andre el. Maskiner	8	11,9	2,3	4	7,4	1,3	5	7,5	1,5
Andre, ikke metallholdig	4	5,9	1,2	3	9,2	1,8	3	8,0	1,6
Annen forr. Tjenesteyt.	41	68,2	13,1	34	67,8	12,0	30	44,7	8,2
Bergverksdrift	1	7,4	1,0	1	2,7	0,5	1	0,4	0,1
Bygg & anlegg	4	8,3	1,6	4	9,0	1,8	1	4,0	0,8
Detaljhandel	1	1,5	0,3	2	4,0	0,8	1	1,5	0,3
El., gass, dampprod.	2	2,0	0,4	3	3,0	0,6	2	2,8	0,5
Fiske, fangst og fiskeoppdrett	34	69,6	13,5	39	96,0	18,8	35	102,0	19,0
Forskning & utvikling	6	17,8	2,3	6	18,4	2,9	7	17,9	3,2
Gjenvinning	1	0,5	0,1						
Gummi & plast	16	18,5	3,0	11	24,0	3,8	13	26,5	3,6
Helse & sosial	3	4,4	1,2						
IKT	16	24,3	4,4	12	25,9	5,0	17	42,5	7,7
Jordbruk	1	1,3	0,3	1	1,3	0,3	1	1,3	0,3
Kjemikalier	3	9,8	1,8	2	1,8	0,4	2	6,3	0,9
Klær	2	3,1	0,6	1	1,3	0,3			
Maskiner	45	77,4	13,7	34	75,5	12,3	35	79,9	13,3
Metaller	3	1,8	0,4				3	4,8	1,0
Metallvarer	24	53,8	9,9	17	25,0	4,7	18	31,5	6,1
Møbler, annen ind.	11	23,4	4,5	15	21,7	4,2	8	10,6	2,1
Næringsmidler	21	40,1	7,5	20	49,3	9,5	22	55,8	10,5
Post & tele	3	7,5	1,4						
Presisjonsinstrumenter	2	5,3	1,0	1	1,0	0,2	3	0,9	0,2
Prod. Radio/TV	4	11,9	2,2	1	1,6	0,3	1	1,6	0,3

Sjøtransport	2	8,0	1,6	1	4,0	0,8			
Tekstiler	9	13,2	2,6	10	12,0	2,4	5	10,2	2,0
Tj. Tilk. Transport/reise							2	2,2	0,4
Transportmidler	18	53,1	7,6	15	26,3	4,3	10	18,7	3,5
Trelast	6	11,4	2,3	5	12,7	2,5	3	5,0	1,0
Undervisning	2	1,4	0,3						
Utvinning Olje og gass							1	0,7	0,1
Sum	316	592,3	108,0	263	532,4	97,4	245	503,6	91,3

A = Antall prosjekter, KB = Kostnadsbudsjett i millioner kroner, SF = Budsjettert skattefradrag i millioner kroner.

9.2.8 Nordland

Fylke: Nordland	2006			2007			2008		
	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)
	1	5,4	0,8	1	2,3	0,5			
Agentur & engros	7	14,3	2,7	5	7,2	1,4			
Andre	2	1,3	0,3				1	2,0	0,4
Andre el. Maskiner							1	0,5	0,1
Andre, ikke metallholdig	6	4,8	1,0	7	9,6	1,5	4	1,7	0,3
Annen forr. Tjenesteyt.	22	21,3	4,2	23	34,7	6,2	13	18,5	3,8
Bergverksdrift	4	6,1	1,2	4	3,8	0,8	1	0,0	0,0
Bryting av metall							2	1,3	0,3
Bygg & anlegg	9	8,9	1,8	5	4,3	0,9	5	5,0	1,0
El., gass, dampprod.	2	5,2	1,0	3	1,1	0,2	4	4,9	0,9
Fiske, fangst og fiskeoppdrett	50	69,4	13,3	42	68,8	12,5	43	58,2	11,5
Forskning & utvikling	3	2,0	0,4	2	2,3	0,5	3	2,8	0,6
Fritid, kultur, sport	3	5,7	1,1	2	5,5	1,1	2	7,6	1,5
Gjenvinning	1	2,0	0,4	2	2,3	0,5	1	1,8	0,4
Gummi & plast	9	12,1	2,1	7	9,8	1,9	6	7,3	1,4
Helse & sosial	2	1,2	0,2	2	1,2	0,2	1	0,6	0,1
Hotell & restaurant	2	0,5	0,1	1	0,6	0,1			
IKT	21	57,0	8,9	14	29,0	5,9	21	47,9	9,0
Kjemikalier	2	9,3	1,3	2	11,6	1,4	3	5,6	1,0
Kloakk & renovasjon				2	2,1	0,4	3	4,9	1,0
Landtransport og rørtr.				1	1,2	0,2	1	0,9	0,2
Maskiner	6	18,1	2,5	4	12,6	1,4	3	3,2	0,6
Metaller	2	8,5	1,5	2	2,1	0,4			
Metallvarer	9	5,9	1,2	6	6,4	1,3	1	1,0	0,2
Møbler, annen ind.	6	7,0	1,2	2	4,1	0,8	2	4,0	0,8

Papir	1	0,3	0,1						
Prod. Radio/TV	5	15,6	2,2	7	8,7	1,6	5	13,3	2,0
Sjøtransport							1	2,0	0,4
Tekstiler				2	4,2	0,8			
Tj. Tilkn. Transport/reise	1	2,1	0,4				1	1,2	0,2
Transportmidler	1	0,4	0,1						
Trelast							1	1,1	0,2
Undervisning				2	2,6	0,4	2	3,4	0,6
Sum	196	316,9	55,6	170	269,6	48,7	145	228,9	44,3

A = Antall prosjekter, KB = Kostnadsbudsjett i millioner kroner, SF = Budsjettert skattefradrag i millioner kroner.

9.2.9 Nord-Trøndelag

Fylke: Nord-Trøndelag	2006			2007			2008		
	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)
Agentur & engros	1	0,1	0,0	2	2,1	0,4	1	3,1	0,6
Andre	2	2,4	0,5	2	1,6	0,3	1	0,6	0,1
Andre el. Maskiner	7	21,6	3,8	4	15,4	2,7	3	12,0	2,0
Andre, ikke metallholdig	2	0,9	0,2				1	1,7	0,3
Annen forr. Tjenesteyt.	11	11,5	2,3	9	7,4	1,5	9	10,1	2,1
Bergverksdrift	1	4,0	0,8						
Bryting av metall	4	1,8	0,4	1	4,0	0,8	1	4,0	0,8
Bygg & anlegg	1	1,5	0,1	1	1,6	0,3	1	1,0	0,2
Detaljhandel	3	4,5	0,9	2	2,8	0,6	1	0,9	0,2
El., gass, dampprod.	2	4,6	0,8	2	4,7	0,9	3	8,8	1,7
Fiske, fangst og fiskeoppdrett	7	22,6	4,0	7	23,1	4,1	6	19,7	3,6
Forskning & utvikling	2	2,1	0,4	2	5,4	0,4	2	2,0	0,3
Gjenvinning	1	0,4	0,1	1	1,1	0,2			
Gummi & plast	10	17,3	3,5	4	10,6	2,1	6	11,2	2,2
Helse & sosial	1	0,0	0,0				1	0,5	0,1
IKT	2	0,9	0,2	2	0,8	0,2	1	0,2	0,0
Jordbruk	6	6,4	1,0	3	1,4	0,2	1	0,4	0,1
Kjemikalier	10	36,2	5,8	9	32,3	6,3	7	24,3	4,8
Klær	1	0,8	0,2						
Kontor og datamat.	2	8,0	1,6	2	8,0	1,6	1	4,0	0,8
Maskiner	12	23,1	3,8	12	15,8	3,1	10	17,9	3,4
Metaller	3	4,2	0,8	1	1,1	0,2			
Metallvarer	9	9,6	1,8	6	7,0	1,3	7	7,8	1,4
Motorkjøretøy	1	0,0	0,0				2	5,8	1,2
Møbler, annen ind.				1	0,6	0,1	1	0,5	0,1
Næringsmidler	9	15,6	3,0	6	14,9	2,9	5	11,6	2,2
Post & tele	1	0,4	0,1						

Presisjonsinstrumenter	1	0,9	0,2	2	1,2	0,2	2	5,3	1,0
Prod. Radio/TV				3	1,5	0,3	3	4,1	0,8
Tj. Tilkn. Transport/reise	1	2,0	0,4	1	1,8	0,4			
Transportmidler	2	4,4	0,9	2	1,9	0,3	2	7,0	0,8
Trelast	3	1,2	0,2	4	2,3	0,5	3	1,4	0,3
Undervisning	2	3,8	0,8	1	3,5	0,7	1	0,6	0,1
Sum	120	212,8	38,4	92	173,7	32,6	82	166,7	31,4

A = Antall prosjekter, KB = Kostnadsbudsjett i millioner kroner, SF = Budsjettet skattefradrag i millioner kroner.

9.2.10 Oppland

Fylke: Oppland	2006			2007			2008		
	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)
							1	2,5	0,5
Agentur & engros	1	0,5	0,1	2	2,0	0,4	3	4,3	0,9
Andre	1	0,4	0,1						
Andre el. Maskiner	1	4,2	0,8						
Andre, ikke metallholdig	2	3,4	0,6	3	8,6	1,6	2	13,8	1,2
Annen forr. Tjenesteyt.	12	23,0	3,5	8	21,4	3,6	8	15,2	2,8
Bygg & anlegg	4	6,3	1,3						
El., gass, dampprod.	1	1,0	0,2	1	0,5	0,1			
Forskning & utvikling	1	3,2	0,6	2	2,9	0,5	1	1,6	0,3
Fritid, kultur, sport	1	0,5	0,1	2	3,8	0,7	2	5,1	0,9
Gjenvinning	2	0,5	0,1	1	0,5	0,1	1	0,5	0,1
Gummi & plast	5	4,0	0,8	2	0,6	0,1	2	3,0	0,6
Helse & sosial	2	1,4	0,3	2	3,1	0,6	1	5,3	1,1
IKT	9	10,1	2,0	10	19,2	2,6	7	15,0	3,0
Jordbruk	1	0,4	0,1	3	7,9	1,6	4	10,3	2,1
Kjemikalier	1	0,5	0,1	1	1,2	0,2			
Landtransport og rørtr.				1	1,6	0,3			
Lær							1	1,0	0,2
Maskiner	15	29,7	5,7	15	36,0	6,2	10	19,7	3,7
Metaller	5	5,0	1,0	3	2,5	0,5	4	4,1	0,8
Metallvarer	16	21,8	4,3	11	14,2	2,8	14	38,0	7,1
Motorkjøretøy	6	12,0	1,8	1	10,0	1,4			
Møbler, annen ind.	4	8,4	1,7	4	7,5	1,4	4	7,3	1,3
Næringsmidler	9	12,7	2,4	4	5,1	1,0	5	7,4	1,5
Post & tele				1	3,2	0,6	1	5,0	0,7
Presisjonsinstrumenter	5	16,9	2,8	3	5,1	0,9			
Skogbruk	3	2,5	0,5	2	0,6	0,1	1	0,2	0,0

Tj. Tilkn. Transport/reise	2	1,3	0,3	2	2,0	0,4	1	0,9	0,2
Transportmidler	2	3,8	0,7						
Trelast	3	5,7	1,1	1	3,8	0,7	2	1,0	0,2
Sum	114	179,3	32,9	85	163,4	28,6	75	161,3	29,1

A = Antall prosjekter, KB = Kostnadsbudsjett i millioner kroner, SF = Budsjettert skattefradrag i millioner kroner.

9.2.11 Oslo

Fylke: Oslo	2006			2007			2008		
	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)
	16	50,1	5,8	13	50,6	5,4	17	30,1	5,1
Agentur & engros	95	193,3	32,5	79	171,5	29,7	64	117,1	21,5
Andre	2	7,7	0,5	1	2,6	0,5			
Andre el. Maskiner	11	35,5	5,3	9	29,4	4,0	5	10,6	1,5
Andre, ikke metallholdig	8	15,0	2,8	3	4,7	0,9	4	7,3	1,5
Annen forr. Tjenesteyt.	148	431,2	61,8	132	468,1	63,5	131	428,0	67,5
Bergverksdrift	2	3,7	0,7	1	1,1	0,2			
Bryting av kull				1	2,2	0,4	1	0,2	0,0
Bygg & anlegg	11	16,4	3,0	8	15,4	2,7	6	11,3	2,1
Detaljhandel	4	2,8	0,7	5	4,9	0,8	4	7,7	1,5
El., gass, dampprod.	17	27,8	4,7	19	43,2	7,2	12	48,3	7,3
Fiske, fangst og fiskeoppdrett	6	19,3	3,9	7	22,2	4,3	8	29,6	5,4
Forlagsvirksomhet	12	31,8	6,3	7	20,0	4,0	9	25,6	5,1
Forskning & utvikling	53	199,5	28,3	44	194,4	26,2	43	255,6	31,0
Fritid, kultur, sport	6	19,6	3,5	5	8,2	1,4	3	9,0	1,4
Gjenvinning				2	6,5	1,3	2	5,2	1,0
Gummi & plast	2	4,2	0,8	1	0,3	0,1			
Helse & sosial	2	3,6	0,7	4	5,6	1,1	5	5,2	1,0
Hjelpev. Finansiell tjenesteyting	3	10,7	2,0	1	1,5	0,3	1	0,4	0,1
IKT	204	524,5	83,9	184	530,8	88,4	214	555,6	98,0
Jordbruk	2	2,7	1,4	1	1,2	0,2	1	1,2	0,2
Kjemikalier	21	157,1	12,4	14	128,2	7,7	14	110,4	8,0
Kontor og datamat.	3	14,2	2,0						
Landtransport og rørtr.	2	6,9	1,0	2	2,6	0,3	2	7,6	1,4
Maskiner	13	10,6	2,1	12	19,1	3,7	10	24,5	4,4
Metaller	3	3,9	0,3	5	6,2	0,7	3	19,0	1,0
Metallvarer	2	1,7	0,3	1	1,2	0,2	1	2,0	0,4

Motorkjøretøy							1	4,0	0,8
Møbler, annen ind.	2	17,0	1,6	4	14,1	2,7	6	16,3	3,0
Næringsmidler	24	71,4	10,3	18	60,6	9,2	13	31,0	5,7
Papir	1	1,8	0,4						
Post & tele	16	47,1	7,8	13	38,5	6,8	19	69,3	9,6
Presisjonsinstrumenter	24	66,0	8,6	22	51,4	9,2	24	60,7	10,2
Prod. Radio/TV	9	39,1	4,6	7	56,3	5,6	9	37,9	4,3
Sjøtransport	2	4,4	0,8				2	8,9	1,2
Skogbruk	6	5,7	1,1	5	2,5	0,3	7	3,6	0,5
Tj. Tilkn. Transport/reise	1	0,8	0,1	1	0,4	0,0	1	13,6	0,7
Transportmidler	3	7,4	1,3	3	4,2	0,8			
Trelast	2	12,8	1,3	1	1,0	0,2	1	1,0	0,2
Undervisning	4	9,3	1,5	4	5,4	1,1	3	9,0	1,4
Utvinning Olje og gass	3	6,6	1,2	4	4,4	0,8	5	7,4	1,3
Sum	745	2 083,1	307,4	643	1 980,2	291,9	651	1 974,3	305,3

A = Antall prosjekter, KB = Kostnadsbudsjett i millioner kroner, SF = Budsjettet skattefradrag i millioner kroner.

9.2.12 Rogaland

Fylke: Rogaland	2006			2007			2008		
	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)
	5	4,1	0,8	2	3,3	0,7	1	2,4	0,5
Agentur & engros	21	42,7	7,4	12	37,6	5,6	7	16,7	2,8
Andre	2	15,3	1,8						
Andre el. Maskiner	14	16,4	3,3	15	18,8	3,6	12	14,8	2,8
Andre, ikke metallholdig	11	16,5	2,9	10	20,6	3,6	3	7,6	1,5
Annen forr. Tjenesteyt.	79	145,4	24,9	66	152,9	25,6	53	108,5	18,6
Bergverksdrift	4	8,5	1,3	4	6,5	1,2	3	7,8	1,0
Bygg & anlegg	11	14,3	2,7	10	14,0	2,6	8	8,4	1,7
Detaljhandel	3	3,4	0,6	1	3,7	0,7	1	3,8	0,8
El., gass, dampprod.	8	15,0	1,6	4	1,7	0,4	2	1,6	0,4
Fiske, fangst og fiskeoppdrett	14	24,7	4,2	15	34,8	6,2	17	41,3	6,8
Forlagsvirksomhet	5	10,6	2,0	5	11,6	2,3	6	12,0	2,4
Forskning & utvikling	24	38,5	6,7	23	44,7	8,6	17	46,3	7,3
Fritid, kultur, sport							1	1,4	0,3
Gjenvinning	1	3,9	0,8	4	10,5	2,1	3	6,6	1,2
Gummi & plast	2	4,4	0,9	6	7,1	1,4	6	8,9	1,8
Helse & sosial	11	9,5	1,9	10	7,2	1,4	9	6,5	1,3
IKT	75	171,8	28,9	75	162,8	28,9	50	153,2	23,7
Jordbruk	3	3,9	0,8	1	3,9	0,8	2	3,0	0,8
Kjemikalier	2	5,2	1,0				1	2,3	0,5
Kloakk & renovasjon	1	1,2	0,2						
Klær	1	0,4	0,1	2	1,0	0,2	1	2,6	0,5
Kontor og datamat.	1	2,0	0,4						
Landtransport og rørtr.	5	10,4	1,9	5	9,6	1,8	4	6,0	1,1
Maskiner	29	37,4	6,9	31	50,8	9,3	20	35,9	7,1

Metallvarer	13	21,9	4,1	7	15,5	2,6	12	21,9	4,3
Motorkjøretøy				2	1,4	0,3			
Møbler, annen ind.	6	7,5	1,5	2	4,8	1,0	1	2,0	0,4
Næringsmidler	32	55,3	10,0	26	53,8	10,1	23	47,5	9,4
Papir	1	1,8	0,4	2	1,9	0,4	2	2,3	0,5
Post & tele	8	19,0	1,9	5	5,8	1,0	2	2,1	0,4
Presisjonsinstrumenter	11	36,3	3,9	9	37,4	4,0	21	95,8	6,4
Prod. Radio/TV	6	6,4	1,2	6	8,1	1,5	4	7,4	1,4
Produksjon Kull og Petr.	1	1,4	0,3						
Sjøtransport	2	2,8	0,0	3	6,5	0,2	2	0,6	0,1
Tekstiler	5	9,0	1,8	1	1,1	0,2			
Tj. Tilkn. Transport/reise	2	1,2	0,2	1	1,4	0,3	1	1,0	0,2
Transportmidler	13	26,3	4,4	12	108,9	4,3	7	14,5	1,3
Trelast	2	2,7	0,0	1	2,5	0,4			
Undervisning	4	8,3	1,5	2	2,4	0,5			
Utvinning Olje og gass	31	108,8	15,5	46	161,4	19,4	48	163,7	21,5
Vannforsyning	2	1,0	0,2	1	1,5	0,3			
Sum	476	927,5	152,9	430	1 026,4	155,0	350	856,4	130,6

A = Antall prosjekter, KB = Kostnadsbudsjett i millioner kroner, SF = Budsjettet skattefradrag i millioner kroner.

9.2.13 Sogn og Fjordane

Fylke: Sogn og Fjordane	2006			2007			2008		
	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)
	2	7,7	0,7	1	4,0	0,0			
Agentur & engros	1	1,6	0,3	2	2,7	0,5	2	2,5	0,5
Andre	1	0,7	0,1						
Andre, ikke metallholdig	1	1,2	0,2	1	0,0	0,0	1	0,1	0,0
Annen forr. Tjenesteyt.	15	22,0	4,4	16	24,6	5,2	11	27,1	5,0
Bygg & anlegg				1	2,4	0,5	1	3,4	0,7
El., gass, dampprod.	2	0,1	0,0	2	0,2	0,0	2	0,1	0,0
Fiske, fangst og fiskeoppdrett	24	41,9	8,4	16	34,5	6,9	15	30,9	6,2
Forlagsvirksomhet	1	2,1	0,4	1	0,3	0,0	2	2,5	0,5
Forskning & utvikling				1	2,5	0,5	1	4,7	0,9
Fritid, kultur, sport	2	0,9	0,2	1	1,6	0,3			
Gummi & plast	1	1,9	0,4	3	4,9	1,0	2	4,2	0,8
Helse & sosial	2	0,7	0,1	1	0,2	0,0	1	0,6	0,1
Hotell & restaurant	7	3,7	0,7	13	18,8	3,7	8	10,7	2,0
IKT	6	6,5	1,3	2	4,1	0,8	1	5,2	0,8
Jordbruk	4	2,2	0,4	2	1,3	0,3	2	1,2	0,2
Kloakk & renovasjon							1	0,2	0,0
Landtransport og rørtr.	1	2,5	0,5						
Maskiner	10	12,5	2,7	6	5,8	1,3	6	5,4	1,4
Metaller	1	3,7	0,7	2	2,4	0,5	1	1,4	0,2
Metallvarer	4	16,1	2,5	3	11,8	2,0			
Motorkjøretøy				3	2,3	0,5	5	12,1	1,5
Møbler, annen ind.	1	0,5	0,1	1	0,2	0,0	1	0,3	0,1
Næringsmidler	10	18,8	3,7	8	23,4	4,4	7	19,3	3,7
Post & tele	1	0,5	0,1	1	0,6	0,1	1	1,5	0,3

Sjøtransport	1	2,7	0,5						
Tekstiler	4	5,2	1,0	2	2,8	0,6	3	4,8	1,0
Transportmidler	8	8,4	1,7	2	0,6	0,1			
Trelast	7	6,7	1,3	7	5,7	1,1	3	10,2	1,5
Utvinning Olje og gass	1	1,0	0,2	2	7,1	1,4	1	5,4	1,1
Vannforsyning	1	1,5	0,3						
Sum	120	175,4	33,6	102	171,2	33,1	80	160,6	29,8

A = Antall prosjekter, KB = Kostnadsbudsjett i millioner kroner, SF = Budsjettet skattefradrag i millioner kroner.

9.2.14 Sør-Trøndelag

Fylke: Sør-Trøndelag	2006			2007			2008		
	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)
	2	1,0	0,2	3	1,2	0,2			
Agentur & engros	6	19,1	3,6	4	11,3	2,3	7	12,0	2,4
Andre	1	0,8	0,1	1	0,8	0,1	1	1,2	0,2
Andre el. Maskiner	11	17,7	3,0	13	26,4	4,7	15	37,8	5,8
Andre, ikke metallholdig				1	0,8	0,2			
Annen forr. Tjenesteyt.	90	134,6	24,2	88	163,4	29,1	73	167,9	29,5
Bergverksdrift				1	0,1	0,0	2	2,3	0,5
Bygg & anlegg	9	9,5	1,9	9	26,0	5,1	9	17,4	3,4
Detaljhandel	1	1,0	0,2						
El., gass, dampprod.	1	5,2	0,9				1	2,0	0,4
Fiske, fangst og fiskeoppdrett	39	76,0	13,3	42	85,6	15,1	33	63,2	12,6
Forlagsvirksomhet	1	0,0	0,0	3	6,3	1,1	2	4,3	0,8
Forskning & utvikling	28	52,7	9,5	12	48,2	6,6	12	53,8	6,3
Fritid, kultur, sport				1	2,2	0,4	1	2,5	0,5
Gjenvinning	6	9,7	1,9	4	3,5	0,7	1	1,6	0,3
Gummi & plast	3	5,3	1,1	3	4,9	1,0	1	0,6	0,1
Helse & sosial	3	1,6	0,3	2	1,5	0,3	2	1,2	0,2
Hotell & restaurant	1	2,8	0,6						
IKT	76	207,9	36,4	65	184,2	32,4	63	180,0	31,5
Jordbruk	3	8,1	1,3	7	15,6	2,7	6	14,4	2,6
Kjemikalier	3	23,0	2,9	4	58,7	4,6	6	71,9	3,1
Klær							1	0,1	0,0
Maskiner	14	18,1	3,6	16	25,6	5,2	18	28,3	5,3
Metaller	1	1,0	0,2	1	0,9	0,2			
Metallvarer	7	10,8	2,1	6	10,9	2,2	5	7,1	1,4
Motorkjøretøy							1	1,5	0,3
Møbler, annen ind.	4	6,7	1,3	1	1,7	0,4	1	0,9	0,2

Næringsmidler	22	38,8	5,8	8	13,0	2,2	11	12,8	2,5
Papir	1	0,5	0,1	1	0,7	0,2			
Post & tele	2	7,2	1,4	5	18,4	3,5	6	19,2	3,2
Presisjonsinstrumenter	15	42,7	8,2	14	40,4	6,5	9	23,4	3,7
Prod. Radio/TV	10	80,6	8,8	9	44,6	6,7	7	27,3	4,4
Skogbruk	3	3,0	0,6	1	0,8	0,2			
Tekstiler	2	1,1	0,2						
Tj. Tilk. Transport/reise	1	0,2	0,0	2	14,1	1,5	4	9,2	1,6
Transportmidler	2	0,9	0,2	1	0,4	0,1	1	3,0	0,6
Trelast	7	9,4	1,8	8	4,8	1,0	7	5,8	1,1
Undervisning	2	5,3	1,1	2	4,7	0,9	1	3,5	0,7
Utvinning Olje og gass	1	3,1	0,6	1	4,0	0,8	2	15,2	3,1
Vannforsyning	1	3,1	0,6	1	1,3	0,3	1	1,3	0,3
Sum	379	808,6	138,2	340	826,8	138,3	310	792,5	128,5

A = Antall prosjekter, KB = Kostnadsbudsjett i millioner kroner, SF = Budsjettert skattefradrag i millioner kroner.

9.2.15 Telemark

Fylke: Telemark	2006			2007			2008		
	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)
Agentur & engros	8	5,3	1,0	8	7,5	1,5	5	7,0	1,4
Andre				1	5,6	0,7	3	11,5	1,8
Andre el. Maskiner	4	3,0	0,6	5	6,4	1,2	3	6,2	1,2
Andre, ikke metallholdig	7	4,6	0,9	3	3,6	0,7			
Annen forr. Tjenesteyt.	19	34,0	5,7	13	28,9	5,6	11	17,7	3,3
Bergverksdrift	2	4,3	0,8	1	0,2	0,0			
Bygg & anlegg	2	3,2	0,0	3	5,1	0,8	3	7,5	1,5
Detaljhandel	1	0,5	0,1	1	1,1	0,2	2	2,0	0,2
El., gass, dampprod.	1	4,0	0,8	1	4,0	0,8	4	13,8	2,6
Forlagsvirksomhet	3	1,6	0,3	1	0,9	0,2			
Forskning & utvikling	3	7,1	1,3	4	13,2	2,6	7	31,1	5,4
Fritid, kultur, sport	1	2,6	0,5	1	3,0	0,6	1	0,0	0,0
Gjenvinning				1	0,0	0,0	1	2,1	0,3
Gummi & plast	4	9,1	1,8	5	10,4	2,0	7	14,3	2,5
Helse & sosial	5	4,8	0,9	5	4,5	0,9	4	4,3	0,9
IKT	9	31,2	4,6	9	29,9	4,4	8	30,9	4,5
Jordbruk	8	2,9	0,5	2	0,4	0,1	1	0,1	0,0
Kjemikalier	8	22,2	4,0	6	16,8	3,0	5	14,1	2,6
Landtransport og rørtr.							1	1,5	0,3
Maskiner	17	22,1	4,2	14	23,3	4,4	11	21,9	4,0
Metaller	3	8,8	1,6	3	8,8	1,6	2	8,3	1,5
Metallvarer	13	15,1	3,0	13	19,1	3,8	8	7,7	1,5
Motorkjøretøy	2	0,9	0,2						
Møbler, annen ind.	3	5,5	1,1	2	1,8	0,4	2	1,5	0,3
Næringsmidler	6	8,1	1,4	3	7,5	1,3	4	7,1	1,4

Presisjonsinstrumenter	1	2,4	0,4	1	1,6	0,3	1	1,6	0,3
Prod. Radio/TV	3	9,3	1,8	3	9,6	1,8	2	5,6	1,0
Skogbruk	1	1,8	0,4						
Tekstiler	1	1,0	0,2	1	0,9	0,2			
Transportmidler	2	1,2	0,2	1	1,3	0,3	1	1,6	0,3
Trelast	2	10,0	1,2	1	2,5	0,5			
Vannforsyning	2	4,0	0,8	2	3,3	0,7	1	1,3	0,3
Sum	141	230,6	40,3	114	221,3	40,6	100	223,8	39,6

A = Antall prosjekter, KB = Kostnadsbudsjett i millioner kroner, SF = Budsjettet skattefradrag i millioner kroner.

9.2.16 Troms

Fylke: Troms	2006			2007			2008		
	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)
Agentur & engros	2	2,6	0,5	1	1,2	0,2			
Andre	1	0,2	0,0	1	0,2	0,0			
Andre el. Maskiner	2	14,0	2,8	2	3,0	0,8	2	3,3	0,4
Andre, ikke metallholdig	1	2,7	0,5	1	1,7	0,3			
Annen forr. Tjenesteyt.	17	21,6	3,2	8	17,3	2,6	14	37,0	6,5
Bergverksdrift	2	5,7	1,1	1	3,8	0,8			
Bygg & anlegg	2	2,0	0,3	1	1,5	0,2			
El., gass, dampprod.	5	19,6	2,9	7	14,4	2,6	6	8,6	1,7
Fiske, fangst og fiskeoppdrett	13	27,6	5,1	14	24,5	4,8	9	18,1	3,6
Forskning & utvikling	4	5,3	1,0	5	10,1	2,0	6	16,1	3,0
Fritid, kultur, sport	1	0,4	0,1						
Gummi & plast	3	3,2	0,6	6	7,5	1,4	6	10,0	2,0
Helse & sosial				1	1,6	0,3	1	3,2	0,6
IKT	22	43,0	6,8	15	32,3	4,8	14	36,3	5,9
Kjemikalier	5	32,2	3,9	3	31,7	1,9	3	32,9	2,3
Kloakk & renovasjon							1	3,7	0,7
Maskiner	11	11,0	1,9	13	14,1	2,7	8	11,3	1,9
Metaller	2	1,3	0,3	2	1,9	0,3	5	5,7	1,1
Metallvarer	3	3,1	0,6	1	0,5	0,1	6	5,5	1,1
Motorkjøretøy	1	0,7	0,1						
Møbler, annen ind.	2	1,2	0,2	2	1,6	0,3			
Næringsmidler	27	37,4	8,1	26	46,2	8,4	27	50,3	9,4
Presisjonsinstrumenter	1	6,5	1,3	1	2,0	0,4			
Prod. Radio/TV	1	1,2	0,2						
Sjøtransport	1	1,0	0,2						

Tj. Tilkn. Transport/reise	1	3,2	0,6	1	2,1	0,4			
Transportmidler	4	4,9	0,4	2	4,7	0,8	3	3,2	0,6
Trelast	2	1,9	0,4	2	3,9	0,8	1	0,4	0,1
Undervisning	1	0,9	0,2	1	0,7	0,1			
Utvinning Olje og gass	1	2,7	0,5						
Sum	139	260,1	44,6	117	228,7	37,2	112	245,7	40,9

A = Antall prosjekter, KB = Kostnadsbudsjett i millioner kroner, SF = Budsjettet skattefradrag i millioner kroner.

9.2.17 Vest-Agder

Fylke: Vest-Agder	2006			2007			2008		
	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)
	1	0,9	0,0	2	2,3	0,2			
Agentur & engros	3	6,9	1,0	4	11,2	2,2	3	2,5	1,3
Andre	33	36,1	7,0	31	32,8	6,2	19	33,2	6,4
Andre el. Maskiner				4	2,0	0,2	4	2,9	0,6
Andre, ikke metallholdig	4	7,0	1,4	5	7,9	1,6	3	5,7	1,1
Annen forr. Tjenesteyt.	8	13,8	2,1	10	21,1	3,3	12	19,6	3,2
Bygg & anlegg	2	1,4	0,3				1	1,5	0,3
El., gass, dampprod.	1	0,0	0,0						
Fiske, fangst og fiskeoppdrett	2	7,2	1,4	3	5,7	1,1	4	6,5	1,3
Forlagsvirksomhet	1	4,1	0,8	1	2,0	0,4			
Forskning & utvikling	1	0,8	0,2				1	0,4	0,1
Gjenvinning	1	0,0	0,0	1	8,0	1,6			
Gummi & plast	12	9,5	1,8	6	11,9	2,2	3	7,3	1,2
Helse & sosial	1	0,0	0,0						
Hotell & restaurant				1	2,6	0,5	1	2,9	0,6
IKT	31	71,2	11,3	34	80,1	11,7	28	69,1	10,3
Kjemikalier	1	2,4	0,4	1	3,8	0,5			
Maskiner	22	57,9	7,6	22	43,3	7,5	22	58,8	9,4
Metaller	1	0,0	0,0	1	2,3	0,5	2	2,7	0,5
Metallvarer	7	16,0	2,8	4	9,7	1,8	3	10,2	2,0
Motorkjøretøy	2	1,7	0,3	2	0,6	0,1	2	4,6	0,8
Møbler, annen ind.	1	0,8	0,2				2	5,1	1,0
Næringsmidler	11	10,1	2,0	6	5,7	1,1	3	3,0	0,6
Post & tele	2	5,9	0,9	2	1,2	0,2	2	1,6	0,3
Presisjonsinstrumenter	2	3,2	0,6	1	0,0	0,0			

Transportmidler	3	1,7	0,3	1	1,7	0,3	1	0,5	0,1
Trelast	7	5,1	1,0	4	3,8	0,8	3	3,6	0,7
Undervisning	6	4,2	0,8	5	4,6	0,9	4	5,2	1,0
Sum	169	272,0	44,9	153	264,9	45,2	124	247,4	42,9

A = Antall prosjekter, KB = Kostnadsbudsjett i millioner kroner, SF = Budsjettert skattefradrag i millioner kroner.

9.2.18 Vestfold

Fylke: Vestfold	2006			2007			2008		
	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)
	4	10,9	2,0	1	1,7	0,3	1	3,4	0,7
Agentur & engros	6	10,5	2,0	8	12,3	2,2	9	15,9	2,8
Andre el. Maskiner	8	8,2	1,6	7	8,7	1,7	8	15,9	3,0
Andre, ikke metallholdig				1	2,6	0,5	1	3,6	0,7
Annen forr. Tjenesteyt.	24	41,9	7,4	15	26,9	3,7	22	55,0	7,1
Bygg & anlegg	5	13,0	2,5	4	9,2	1,8	4	10,3	1,9
Detaljhandel	2	1,1	0,2	1	2,1	0,4	1	2,3	0,5
El., gass, dampprod.	2	3,3	0,7	2	4,1	0,8	1	1,6	0,3
Fiske, fangst og fiskeoppdrett				1	2,0	0,4	1	0,8	0,2
Forlagsvirksomhet	3	3,7	0,7	1	3,2	0,6	2	4,3	0,9
Forskning & utvikling	2	3,7	0,1	2	7,4	1,0	4	6,4	1,2
Fritid, kultur, sport	1	3,8	0,8	1	3,8	0,8			
Gjenvinning	2	2,0	0,4	1	1,1	0,2			
Gummi & plast	12	16,6	3,3	8	10,8	2,1	8	14,7	2,9
IKT	35	74,4	13,1	34	82,5	15,4	29	82,6	14,4
Jordbruk	5	1,8	0,4	4	1,8	0,4	3	3,3	0,7
Kjemikalier	6	17,0	3,3	7	16,3	3,1	5	6,8	1,2
Klær	2	2,8	0,6	1	0,6	0,1	2	1,3	0,3
Kontor og datamat.	5	5,7	1,1	4	6,3	1,3	1	2,0	0,4
Maskiner	18	31,3	5,7	14	23,7	2,8	9	17,5	2,8
Metaller	2	4,4	0,9	2	1,0	0,2	2	1,2	0,2
Metallvarer	10	17,2	2,9	10	18,7	3,6	10	25,9	4,1
Motorkjøretøy	6	7,2	1,4	1	4,0	0,8	2	1,9	0,4
Møbler, annen ind.	4	9,5	1,9	3	4,1	0,8	2	2,8	0,6
Næringsmidler	23	27,7	5,3	10	16,4	3,3	11	16,1	3,2

Presisjonsinstrumenter	14	23,6	3,9	10	32,9	5,0	11	29,2	4,4
Prod. Radio/TV	19	74,3	10,7	15	66,8	9,1	17	47,6	5,8
Tekstiler	2	0,5	0,1	1	0,2	0,0			
Tj. Tilkn. Transport/reise							1	13,9	0,8
Transportmidler	1	0,9	0,2	2	7,9	1,5	2	5,2	1,0
Trelast				1	0,8	0,2	1	2,0	0,4
Undervisning	1	1,2	0,2	1	5,2	0,8	1	1,0	0,2
Vannforsyning	1	1,2	0,2				3	5,4	1,1
Sum	227	423,5	74,3	174	387,7	65,5	175	401,1	64,2

A = Antall prosjekter, KB = Kostnadsbudsjett i millioner kroner, SF = Budsjettert skattefradrag i millioner kroner.

9.2.19 Østfold

Fylke: Østfold	2006			2007			2008		
	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)	A	KB (mill.kr)	SF (mill.kr)
	2	1,1	0,2	1	2,2	0,4	1	1,9	0,4
Agentur & engros	5	5,8	1,1	10	20,5	3,8	14	25,6	4,8
Andre el. Maskiner	6	10,7	1,7	4	8,5	1,3	3	7,4	1,2
Andre, ikke metallholdig	1	0,6	0,1	2	0,8	0,2	3	2,2	0,4
Annen forr. Tjenesteyt.	16	58,3	8,5	13	33,4	6,5	14	35,7	6,6
Bygg & anlegg				1	2,5	0,4	2	10,9	1,1
Detaljhandel							1	1,2	0,2
El., gass, dampprod.	2	8,6	1,5	2	8,2	1,5	1	3,9	0,7
Forlagsvirksomhet	2	3,7	0,7	2	4,3	0,9	3	9,9	2,0
Forskning & utvikling	1	10,4	1,6	1	8,5	1,2	1	10,2	1,6
Gummi & plast	6	6,8	1,3	7	3,5	0,7	5	7,0	1,4
IKT	11	23,2	4,2	11	23,2	4,2	12	34,3	6,2
Jordbruk	3	0,4	0,1				1	0,3	0,1
Kjemikalier	9	12,4	2,0	7	7,8	1,4	3	1,9	0,3
Kloakk & renovasjon	1	0,1	0,0	1	0,3	0,1			
Klær	2	6,7	1,2	1	4,9	0,9			
Maskiner	22	38,4	6,5	15	26,9	4,8	8	17,1	3,2
Metaller	1	0,5	0,1	1	0,5	0,1	1	0,5	0,1
Metallvarer	5	9,0	1,5	6	11,4	2,0	6	10,0	1,8
Motorkjøretøy	3	5,8	1,2	1	4,6	0,9	1	4,2	0,8
Møbler, annen ind.	7	6,0	1,0	6	3,2	0,6	3	2,0	0,4
Næringsmidler	11	11,3	2,1	8	7,4	1,3	6	7,1	1,4
Papir	4	7,4	1,4	3	5,5	1,1	4	25,2	2,5
Post & tele	1	3,8	0,8	1	0,2	0,0			
Presisjonsinstrumenter	2	1,9	0,4	1	0,1	0,0	1	0,3	0,1

Tekstiler							1	0,1	0,0
Transportmidler	1	4,0	0,8						
Undervisning	1	4,0	0,8	1	1,6	0,3	1	2,2	0,4
Utvinning Olje og gass	1	0,0	0,0						
Sum	129	249,3	42,3	109	198,4	36,3	98	225,9	38,9

A = Antall prosjekter, KB = Kostnadsbudsjett i millioner kroner, SF = Budsjettert skattefradrag i millioner kroner.

9.3 Foretak med kvinnelig daglig leder

Sektor	Antall prosjekter 2008	% andel kvinnelig bedriftsleder
Administrasjon	94	7
Bygg og anlegg	171	2
Helse	283	10
IKT	592	4
Jordbruk / Mat	200	10
Kraft / Energi	231	8
Kultur / underholdning	53	7
Marin / Sjømat	448	4
Maritim	268	5
Metall	146	2
Miljø	165	6
Petroleum Olje / Gass	380	2
Reiseliv / turisme	28	10
Skog / Tre	49	0
Transport	109	4
Annet	310	12
<i>Gj.snitt -alle sektorer</i>	3527	4,5

Fylkesfordeling	Antall prosjekter 2008	% andel kvinnelig bedriftsleder
Akershus	312	6
Aust-Agder	57	3,5
Buskerud	155	4,5
Finnmark	37	3
Hedmark	74	8
Hordaland	315	6
Møre og Romsdal	241	7
Nordland	148	3
Nord-Trøndelag	76	9
Oppland	79	3,5
Oslo	677	7,5
Rogaland	360	2,5
Sogn og Fjordane	83	6
Sør-Trøndelag	299	5
Telemark	97	11
Troms	109	4,5
Vest-Agder	125	5,5
Vestfold	184	0,5
Østfold	99	7
<i>Gj.snitt - alle fylker</i>	3527	4,5

9.4 Personalet i SkatteFUNN-bedriftene

Utdanningsnivå i alle bedrifter med aktive SkatteFUNN-prosjekter i 2008	Antall "unike" bedrifter med aktive prosjekter *)	Antall bedrifter - hvor ansatte har høyskoleutdanning	Antall bedrifter - hvor ansatte har universitetsutdanning	Antall bedrifter - hvor ansatte har doktorgrad	% vis av bedriftene som har ansatte med høyere utdanning (prosent av høyest forekomst)
Akershus	237	145	179	66	75%
Aust-Agder	50	19	19	2	38%
Buskerud	132	94	75	18	71%
Finnmark	28	13	5	1	46%
Hedmark	62	37	32	6	60%
Hordaland	226	155	143	41	69%
Møre og Romsdal	235	136	84	16	58%
Nordland	121	67	53	14	55%
Nord-Trøndelag	61	37	29	8	61%
Oppland	68	52	31	8	76%
Oslo	516	286	393	139	76%
Rogaland	251	177	150	42	71%
Sogn og Fjordane	68	51	35	0	75%
Sør-Trøndelag	220	120	161	75	73%
Telemark	89	60	43	17	67%
Troms	76	43	45	10	59%
Vest-Agder	86	58	51	17	67%
Vestfold	138	95	80	22	69%
Østfold	82	62	44	15	76%
<i>Sum alle fylker</i>	<i>2746</i>	<i>1707</i>	<i>1652</i>	<i>517</i>	<i>62%</i>

*) 2746 bedrifter stod for 3 527 aktive SkatteFUNN-prosjekter i 2008.

***) I 2008 arbeidet det i bedrifter med aktive SkatteFUNN prosjekter:

- 10 113 personer med høyskoleutdanning.
- 9 680 personer med universitetsutdanning.
- 1 232 personer med doktorgrad.

Publikasjonen kan bestilles på
www.forskningsradet.no/publikasjoner

Norges forskningsråd

Stensberggata 26
Postboks 2700 St. Hanshaugen
N0-0131 Oslo

Telefon: +47 22 03 70 00
Telefaks: +47 22 03 70 01
post@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no

Utgiver:

© Norges forskningsråd
www.forskningsradet.no/skattefunn

Oslo, mai 2009

ISBN 978-82-12-02669-8 (trykksak)
ISBN 978-82-12-02670-4 (pdf)

Trykk: Allkopi
Design: Agendum See Design